

ע"פ 8027/13 - פלוני, פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8027/13

ע"פ 8104/13

לפני: כבוד השופט (בדימ') י' דנציגר

כבוד השופט נ' סולברג

כבוד השופט א' שהם

המערערים בע"פ 8027/13

והמשיבים בע"פ 8104/13:

1. פלוני

2. פלוני

נ ג ד

המשיבה בע"פ 8027/13 והמערערת בע"פ 8104/13:

מדינת ישראל

ערעור וערעור שכנגד על הכרעת דינו וגזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, מיום 10.8.2013; ומיום 17.10.2013, בתפ"ח 6749-08-11; ובתפ"ח 6774-08-11, שניתנו על ידי כב' הרכב השופטים: י' צבן; ר' פרידמן-פלדמן; ו-ר' כרמל

בשם המערער 1 בע"פ 8027/13

והמשיב 1 בע"פ 8104/13:

עו"ד רלי אבישר -רווה; עו"ד סוזי עוזסיני -ארנייה; עו"ד ערן זמיר

בשם המערער 2 בע"פ 8027/13

והמשיב 2 בע"פ 8104/13:

עו"ד גיל פרידמן

בשם המשיבה בע"פ 8027/13 והמערער בע"פ 8104/13:

עו"ד יאיר חמודות; עו"ד שגיא אופיר; עו"ד טל מושקוביץ; עו"ד ליזו וולפוס

פסק-דין

השופט א' שהם:

מבקש מקום שקט עליו תונח הנפש.

לכמה רגעים בלבד.

מבקש מקום שישמש מדרג לכף הרגל.

לכמה רגעים בלבד.

מבקש עצוץ, עלה, גבעול, או שיח, שלא יקום

ויתקפל כשהיא תבוא. לכמה רגעים בלבד.

מבקש דבור אחד, נקי, נעים וחס שישמש ספסל

מקלט, למישהי, קרובה שלי, ילדה-יונה, נפשי שלי

אשר יצאה מן התבה, לכמה רגעים, בשעות הבקר,

ולא מצאה מאז מנוח לרגלה.

(אדמיאל קוסמן "מבוקש" מתוך: סמרטוטים רכים, הוצאת הקיבוץ המאוחד 1990)

1. לפנינו ערעור על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופטים: י' צבן; ר' כרמל; ר' פרידמן-פלדמן) בשני תיקים פלילים מאוחדים - תפ"ח 6749-08-11 ותפ"ח 6774-08-11 - אשר ניתנה ביום 10.9.2013, ועל גזר דינו מיום 17.10.2013. נקדים ונציין, כי כתב האישום מגולל מסכת עבירות מין, מעשי אלימות והתעללות קשות שביצע המערער 1 (להלן: המערער) בבנות זוגו ובילדיו (הביולוגיים או החורגים), החל משנת 2001 ועד למעצרו ביום 4.7.2011.

תמצית כתב האישום

2. כתב האישום נגד כל אחד מהמערערים הוגש ביום 3.8.2011, וביום 14.3.2012, הוגש נגד השניים כתב האישום המאוחד והמתוקן (להלן: כתב האישום). על פי כתב האישום, המערער, יליד 1955, נמנה על קבוצת חסידי הרב ישראל אודסר, מרבני חסידות "ברסלב", המכונה בפי המערער ובפי יתר חסידיו, בשם "סבא". המערער שם לו למטרה לפעול להפצת משנתו של "סבא" ברבים.

3. כמפורט בכתב האישום, חי המערער כבן זוגן של 7 נשים, אשר עם חלקן הביא ילדים לעולם, ועם כולן דר יחד תחת קורת גג אחת בעיר ירושלים. המשפחה החזיקה אף בקרואן מגורים גדול בטבריה ובדירה שכורה בתל אביב. בת זוגו הראשונה של המערער, א', ילידת 1964, נישאה לו בשנת 1980, והמערער הביא עימה לעולם 10 ילדים. בשנת 1998 הכיר המערער את ב', גרושה ואם לארבעה ילדים, ילידת 1960. ב' נישאה למערער, ועימה הביא המערער ילד נוסף לעולם (הוא נ'). בשנת 1999 הכיר המערער את ג', ילידת 1981. המערער נישא ל- ג', שינה את שמה, והביא עימה לעולם ילד משותף (הוא כ'). בסמוך לאותה תקופה, הגיעה לביתו של המערער, ד', ילידת 1973, שהייתה נשואה למערער 2, המקורב למערער. לאחר שיחסייהם של ד' והמערער 2 לא עלו יפה, דרבן אותם המערער לגירושין ונישא ל- ד' בשנת 2000. במקביל לצירופה של ד' למשפחה, אפשר המערער למערער 2 להתגורר יחד עם משפחתו שלו. במועד מאוחר יותר, הכיר המערער את ה', ילידת 1980, נישא לה בשנת 2001, ועימה הביא לעולם, בשנת 2005, ילדה משותפת (ל'). בהמשך הכיר המערער את ו', ילידת 1983, לה נישא בשלהי שנת 2009. בסמוך לתחילת שנת 2010, ביקש המערער לצרף למשפחתו את ז', ילידת 1991. ז' אותרה על ידי ב', אשתו השנייה של המערער, והובאה לביתו של המערער, אך לא נישאה לו, ועזבה את בית המשפחה לאחר כשנה. יצוין, כי נישואי המערער לחמש נשותיו הנוספות נעשו באופן דתי, אך לא נרשמו ולא דווחו לרשויות.

4. במסגרת האישום הראשון, המיוחס למערער בלבד, מפורט, כי על מנת לשכנע את הנשים הנזכרות לעיל להצטרף למשפחתו של המערער, יצר לעצמו המערער "דימוי של מי שמהווה ממשיך דרכו של 'סבא' עלי אדמות, וכמי שיועד להפיץ את משנתו ברבים". כך, המערער ניכס לעצמו, לכאורה, מתוקף קשריו הישירים עם "סבא", סגולות מיוחדות, לרבות כוחות ריפוי. המערער העביר את מסריו לנשים החדשות שהגיעו למשפחה בעדינות וברכות, אך באינטנסיביות ותוך הפגנת הכריזמה הטבועה בו, עד "כדי הבאת הנשים לקבל על עצמן לחיות עימו, ולקבל את דרכו כדרך חיים בלעדית". לאחר שמי מהנשים ניאותה לחיות במחיצתו, שינה המערער את התנהגותו, וגילה כלפי הנשים אלימות, כוחניות ויחס משפיל ומבזה. עוד נטען בכתב האישום, כי המערער, נהג, מעת לעת ובמצבי זעם, להטיל קללה על מי מהנשים, ולומר להן כי מכוחו של "סבא" הוא ימיט עליהן או על מי מבני משפחתן אסונות שונים. באופן זה, ובאמצעות זריעת פחד בנשים ובקרב ילדי המשפחה, גרם המערער לכל אחת מנשותיו לקבל על עצמה את מרותו

על פי כתב האישום, במרוצת השנים, פעלו מי מבין נשותיו של המערער לאיתור "מועמדות" להצטרפות למשפחה. זאת, על פי דרישת המערער ומתוקף רצונו להרחיב את כמות ה"חיילים" להפצת משנתו של "סבא". לעיתים, הורה המערער למי מנשותיו לפעול לצירוף אישה נוספת, כאמצעי להמתקת עונש שהשית עליה. בנוסף לאמור, פעל המערער להרחקת הנשים ממשפחות המוצא שלהן, תוך שהוא מייחס למשפחותיהן כוונות רעות ואחריות לקשיים שחוו הנשים עד להיכרותן עם המערער. בהתנהגותו זו הוביל המערער, מחד גיסא, לניתוק בין הנשים למשפחותיהן, ומאידך גיסא, יצר אמצעי ענישה שעניינו איום על הנשים כי ישיבן לבית הוריהן.

לאורך השנים, פעל המערער יחד עם בני משפחתו להפצת אמונתו ב"סבא" ובדרכו. לצורך כך הקים עם בני להקה מוזיקלית, ארגן אירועים, והפיץ ברחובות הערים מסרים ממשנתו של סבא, באמצעות נשותיו. המערער אף הורה לנשותיו לאסוף תרומות למימון פעילות ההפצה והוצאות המשפחה בכללותה. במקביל, ניהל המערער את חיי המשפחה ביד רמה, כשהוא מכפיף את הנשים וילדיהן לגחמותיו בדרכי אלימות השפלה, סחיטה ואיומים.

כך, ועל מנת להטיל מורא בקרב בני המשפחה, ניהל המערער מערך ענישה משפיל ומבזה, המכונה בפי בני הבית "דין". המערער נהג להשית על מי מהנשים והילדים עונשים קשים ומשפילים, כל אימת שראה לנכון. שיטת ההענשה נהגה לאורך כל השנים, אך במהלך השנים 2009-2011, כך לפי כתב האישום, חלה עליה ניכרת בתדירות העונשים ובחומרתם. במהלך יישומו של ה"דין" על אחת מהנשים שיסה המערער את יתר הנשים, ולעיתים מי מבנותיו החורגות, בקורבן ה"דין", ונעזר בצייתנותן על מנת להוציא לפועל את העונשים.

המערער מיסד בביתו את התפיסה, לפיה הוא "האדם הראשון" ולפיכך הוא מסמל את כל הטוב, ואילו המערער 2, לאחר גירושיו מ-ד', הינו ה"נחש" ולכן מסמל את יצר הרע. המערער גם פיתח בקרב משפחתו את האמונה כי הנשים, כמו גם ילדיהן, מחויבים להתוודות בפניו בעל פה או בכתב על מעשים או הרהורים "אסורים". לעיתים, סחט המערער וידוים מפי הנשים תוך הפעלת אלימות והשפלה. בתגובה לווידוי, הטיל המערער על הנשים "דינים" קשים או קלים. הנשים, אשר האמינו, בהתאם למצג שיצר בפניהן המערער, כי מערכת ה"דינים" הינה "תיקון", קיבלו את ה"דין", בזמן הווה או בדיעבד, והמשיכו לסור למרותו של המערער.

על פי כתב האישום ובמסגרת מערכת ה"דינים" שהנהיג המערער הוא:

- א. מנע מהנשים ומהילדים אכילה חופשית, והתיר להם לצרוך לחם ומים בלבד לתקופה קצובה שנקבעה על פי שיקול דעתו.
- ב. הורה למי מהנשים או מהילדים להסתגר במחסן הבית, בו התגורר המערער 2, ולשהות עימו שם. לעיתים נדרשה האשה, כמו גם המערער 2, להשאר עירומים במחסן לאורך כל פרק הזמן. עונש זה הוטל לרוב בתגובה להתוודות הנשים על הרהוריהן בגברים אחרים, ובפרט במערער 2.
- ג. לעיתים, הורה המערער למי מהנשים או מהבנות לשהות במחסן כשהיא עירומה, בין אם בקיץ ובין אם בחורף. אם שנשלחה אל המחסן, הופרדה מילדיה, אשר ידעו כי אסור להם לגשת אליה כל עוד היא שוהה במחסן. לעיתים,

הנשים ששהו במחסן לא קיבלו מזון ושתייה, אלא על פי אישורו של המערער. יציאה לצורך עשיית צרכיהן התאפשרה רק לאחר קבלת אישור מפורש שהתקבל מפיו של המערער, באופן ישיר, או באמצעות שיחת טלפון. באחד המקרים הידועים למשיבה, ה' הושלכה למחסן למשך לילה אחד עם המערער 2, ובתה הקטינה הוכנסה למחסן יחד עימה.

ד. ענישה אחרת התבטאה בהפרדה כפויה בין הנשים לילדיהן.

ה. אם חשד המערער כי מי מהנשים הרהרה בגבר אחר, ובייחוד במערער 2, השית עליהן המערער עונשים מבזים ומשפילים. כך, במקרה בו חשד, כי נשותיו- ג' ד' ו-ה' מהרהרות במערער 2, העמידן המערער בשורה מול המערער 2, והחדיר לאיבר מינן מקל, מתוך כוונה לבדוק אם הן "רטובות". מעמד זה נערך בפני יתר הנשים ששהו בבית.

ו. במקרים אחרים, בהם עלה אצל המערער חשד דומה, הורה המערער לאותה אישה לשכב על המערער 2, ולאונן בפניו ובפני אחרים שהיו במקום, או לשכב על המערער 2 כשהן עירומות, תוך איסור שאיבר מינן יגע באיבר מינו.

ז. המערער החדיר את איבר מינו לפי הטבעת של ג' ו-ה', בניגוד לרצון, כאמצעי להכנעתן.

ח. בנסיבות אחרות, וכאמצעי ענישה ושליטה, החדיר המערער חפץ לפי הטבעת של אחת הנשים, בנוכחות נשים אחרות, ותוך שהוא משסה אותן באותה אישה.

ט. במקרים נוספים, בשל האימה שהטיל המערער ועל מנת להרגיע את זעמו, אכלו הנשים ד' ו-ה' את צואתו של המערער 2, וזאת כ"דין" על משיכתן אליו, ומתוך כוונה להוכיח את כפיפותן המוחלטת למערער.

י. לעיתים, במסגרת "דין" ועל מנת להשפיל את מי מהנשים, נהג המערער להורות למערער 2 לגהור מעל האישה הנענשת כשמכנסיו מופשלות ופי הטבעת שלו מרוח צואה, והורה לאשה הנענשת ללקק צואה מפי הטבעת של המערער 2. הנשים צייתו ועשו כדברי המערער.

יא. דרך ענישה נוספת הייתה לחייב את הנשים לעשות את צרכיהן בפני המערער 2.

יב. בין יתר שיטות הענישה בהן נקט המערער נכללו מכות שוט; מכות באמצעות כבל חשמל; ומכות חשמל באמצעות שוקר חשמלי במקומות שונים בגופן של הנשים, לרבות באיבר מינן. המערער נהג להעזר בנשים אחרות ובמערער 2 כדי לתפוס את האשה הנענשת והזעקת מכאב. מעשים אלו, הגם שבוצעו בחדר סגור, התרחשו כשיתר בני הבית, לרבות הילדים, היו נוכחים בו, ושמעו את זעקות השבר וקולות הצליפה.

יג. על מנת להגביר את האיום כלפי הנשים ולא לצלן לבצע פעולות בניגוד לרצון, איים עליהן המערער, כי את מעשי הביזוי המיני המתוארים לעיל, יחד עם המערער 2 או בלעדיו, ידרשו לעשות בפני הילדים. באחת הפעמים, הציב המערער את בתה של ה' על אדן החלון, בזמן ש-ה' נדרשה לשכב עירומה על המערער 2, כחלק מה"דין" שהופעל נגדה.

יד. בנוסף לאמור, וכאמצעי לחץ וענישה, איים המערער על הנשים ג', ד' ו-ה' כי יעבירו אותן ב"קניין גמור" לידי המערער 2 (ה"נחש"), ואף הורה להן לקבל מידו טבעת, באופן שיאסור אותן על המערער, ויפקיר אותן לידי המערער 2. זאת, בניגוד לרצון, ועל אף האמונה שנטע בליבן, לפיה הוא מסמל את היצר הרע.

טו. לעיתים, וכדרך להמתקת הדין, הורה המערער לאשה הנענשת לצאת ולאסוף נדבות, ואסר עליה לחזור עם סכום נמוך מכ- 800 ₪.

טז. במקרה אחר, אסר המערער על ג' להתקלח, להסתפר, לקצוץ ציפורניים או לצחצח שיניים, במהלך תקופה ממושכת. בפעם אחרת, ביקש המערער להשפיל את ג', בטענה כי היא מתנהגת כזונה. על כן, הורה לה המערער להתלבש כזונה ולעמוד ברחוב לצד זונות. ג' צייתה למערער, וזה צחק עליה והשפיל אותה בפני יתר בני המשפחה.

יז. ילדי המשפחה לא פקדו את מסגרות הלימודים בגנים ובבתי הספר, והמערער אסר על בני המשפחה לקבל שירותים רפואיים מגורמי רפואה מוסמכים. זאת, על מנת שלא לחשוף את המתרחש בבית המשפחה ואת הפגיעות שספגו בני המשפחה במהלך השנים.

על יסוד המפורט לעיל, ולנוכח משטר הפחד והאימה שהנהיג המערער, עלה בידי המערער להכניע את נשותיו ולהכפיף לרצונו, תוך שהן מבטלות את עצמן ואת רצונן מפניו.

כך, הנשים, שהוחזקו במצב ובתנאים האמורים, יצאו להפיץ את משנתו של "סבא", לקבץ נדבות ולאתר נשים נוספות ברחבי ירושלים ובערים נוספות במדינה. במסגרת פעילותן זו, שהו הנשים מחוץ לבית משעות הבוקר המוקדמות עד סמוך לחצות הלילה, ולעיתים פנו למערער טלפונית על מנת לקבל את אישורו המפורש לערוך הפסקה או בבקשה לאכול. את הכסף שאספו הנשים, הן העבירו לידי המערער, תוך שהן מדווחות לו על השימושים שעשו בכסף. הנשים היו חשופות ל"דין", במידה שהמערער לא היה שבע רצון מהשימוש שנעשה בכסף.

נשות המערער עסקו בתחזוקה השוטפת של הבית וניהלו אותו עבור המערער ועבור ילדיו, לרבות באמצעות הכנת ארוחות וביצוע עבודות נקיון. בנוסף לכך, וכשהן נתונות לאיומי ה"דינים" וההשפעה העמוקה של המערער, נאלצו הנשים - מעבר למתואר לעיל, וחרף הסתייגות מצד מי מהן - למלא את גחמותיו המיניות של המערער. בין היתר, נדרשו הנשים לקיים מין קבוצתי עם המערער ועם נשים אחרות מנשות הבית או עם נשים שהובאו לבית כמועמדות להצטרף לבית, ולרבות עם בנותיו החורגות- בנותיה הקטניות של ב', אשתו השנייה של המערער. באופן דומה, הורה המערער למי מהנשים להחדיר את איבר מינו של המערער 2 לפיהן, כחלק ממעשי "דין". לעיתים, ביצעו הנשים את דרישת המערער מבלי שהביעו התנגדות, אך תחת לחץ המערער והאיום בו היו מצויות, ולעיתים אולצו לעשות כן, בניגוד לרצונן.

כתב האישום מציין כי מערכת ה"דינים" וההתנהלות האלימה והבלתי צפויה, הופעלה גם כלפי ילדי המשפחה. הילדים נענשו תכופות בעונשים שכללו כליאה ואלימות. הם הופרדו לעיתים מאימותיהם, וכאמור, לא זכו, באופן קבוע, לקבל טיפול רפואי הולם ולפקוד את מסגרות הגנים ובתי הספר.

על יסוד המפורט לעיל, הואשם המערער בעבירה של החזקה בתנאי עבדות, לפי סעיף 375א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין" או ה"חוק").

במסגרת האישום השני, נטען כי במהלך חול המועד סוכות תש"ע או תשע"א, כשהמשפחה עסקה בפעילות הפצה של חסידות ברסלב ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, החליט המערער כי ה' מהרהרת "הרהורים אסורים", וכי היא מזיקה לבתם המשותפת. לפיכך, הורה לה המערער לעזוב את המקום ולחזור לבית המשפחה. למחרת, התפתח ויכוח בין המערער ל-ה', שאף גלש לחילופי מהלומות. המערער היה מופתע מכך ש-ה' הכתה אותו, גרר אותה באמצעות שערות ראשה לתוך חדר בבית, והורה לה להתפשט. ה' צייתה, והמערער הותירה לבדה בחדר. לאחר מספר דקות, נכנס המערער 2 לחדר והחל חובט ב-ה' באמצעות מקל מטאטא. המערער 2 בעט ב-ה' ושרט אותה בחלקי

גופה השונים, לרבות בפניה. כעבור דקות נוספות, נכנס המערער אל החדר ונזף במערער 2 על כך שהיכה את ה' בפניה. לאחר מכן עזב המערער את החדר, והותיר את ה' עירומה יחד עם המערער 2.

בגין המתואר לעיל, הואשמו שני המערערים בתקיפה הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיף 380 לחוק העונשין, ובביצוע מעשה מגונה, לפי סעיף 348(ג) לחוק.

האישום השלישי לכתב האישום מתייחס אף הוא למקרים בהם חשד המערער כי נשותיו מהרהרות "הרהורים אסורים". בהמשך לכך, ביקש המערער מהמערער 2 להתפשט ולשכב עירום על הרצפה. לאשה הנענשת, ולעיתים למספר נשים, הורה המערער לשכב על המערער 2 ולאונן בפני אנשים אחרים מבני המשפחה, וזאת עד הגיען, כביכול, לסיפוק. זאת, לשם ביזויין המיני. המערער 2 שיתף פעולה עם המערער ונענה לבקשתו.

במקרים רבים ובמהלך השנתיים שקדמו להגשת כתב האישום, הורה המערער לנשים לעמוד עירומות, וביקש מהמערער 2 לעמוד עירום בנוכחותן. זאת, על מנת לבדוק אם מי מנשותיו מתגרה, כביכול, מהמערער 2. לשם כך, תחב המערער מקל לאיבר מינן של הנשים, ובדק האם הן רטובות. המערער נהג לעשות כן בנוכחות אחרים מבני הבית, ובהתאם לתוצאות בדיקותיו, נקט ב"דינים" כלפי מי מהנשים, שלטעמו, מתגרה מהמערער 2.

לאור המפורט לעיל, הואשמו המערערים בביצוע מספר עבירות של אינוס בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 345(ב)(5) לחוק העונשין, ובביצוע עבירות רבות של מעשים מגונים בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 348(ב) בנסיבות סעיף 345(ב)(5) לחוק.

האישום הרביעי לכתב האישום מתייחס לאירועי קיץ שנת 2010, שהתרחשו לאחר שהמערער הטיל "דין" על נשותיו ג', ד' ו-ה', במהלכו הוא הכה אותן. לאחר מכן, הורה המערער לאותן נשים להתפשט ולכרוע על ברכיהן. בקשה זהה הופנתה גם למערער 2. בהמשך, ציווה המערער על הנשים להוריד את תחתוניו של המערער 2, שהיו מוכתמים בצואה, ולנקות אותם עם הלשון. הנשים עשו כן, חרף סלידתן מהוראת המערער. לאחר מכן, הורה המערער לנשים ג', ד' ו-ה' ללקק את פי הטבעת של המערער 2, וזאת למטרת ביזויין המיני. משום אלימותו של המערער, ביצעו הנשים את דרישתו. עוד נטען בכתב האישום, כי התרחשות דומה למתואר לעיל התרחשה מדי פעם במסגרת הדינים שהחיל המערער על נשותיו, כשהמערער 2 נוטל חלק מלא ופעיל במעשים המבזים.

בגין המפורט לעיל, הואשמו המערערים בביצוע מעשה מגונה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 348(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיף 345(ב)(5) לחוק.

האישום החמישי, המיוחס למערער בלבד, מתאר את שהתרחש בחג סוכות תשע"א, עת שהה המערער עם נשותיו ברובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, במסגרת פעילות הפצת משנתו של "סבא". מסיבות שאינן ידועות למשיבה, המערער כעס על כמה מנשותיו, וכילה את זעמו בהן בגידופים, ותוך הטחת מילים משפילות. לחלק מהנשים הורה להכות את ג'. בהמשך הפנה המערער את זעמו כלפי ה'. על פי הוראתו הופשטה ה' מבגדיה, וכמה נשים אחזו בה, תוך שהיא צורחת ומתחננת שיעזבו אותה לנפשה ומתחייבת "לעשות תשובה" ולא לשקר. המערער חסם את פיה של ה' באמצעות סדין, קרא למערער 2, והורה לה-ה' לאונן בפניו ובפני יתר הנשים שנכחו במקום. ה' התנגדה. המערער

כעס עוד יותר, דרש שיביאו אליו מקל של מטאטא, והודיע ל-ה', שהוא מתכוון להחדיר את המקל אל פי הטבעת שלה. על אף תחינותיה של ה', ובעזרת יתר הנשים ששהו במקום, החדיר המערער מקל של מטאטא, שהיה במקום, לפי הטבעת של ה'. במהלך האירוע ניסתה ה' להתנגד למעשה, אך נאלצה להכנע, נוכח הכוח שהופעל נגדה. ה' אף זעקה אל המערער שיחדל ממעשיו, הואיל ובעבר נותחה באזור פי הטבעת, אך הוא לא שעה לתחינותיה. בנוסף לאמור, ה' הוכתה בידי המערער ואחרים באמצעות מקל המטאטא ובדרכים אחרות, אשר גרמו לדימומים ולחבלות בגופה.

בגין המתואר לעיל הואשם המערער בביצוע מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין, בנסיבות סעיפים 345(ב)(4) ו-345(ב)(5), ובצירוף סעיף 345(א)(1)(4) לחוק. וכן בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 382(א) ו-382(ג) לחוק העונשין, ובצירוף סעיף 380 לחוק.

במסגרת האישום השישי נטען כי ה' עישנה שתי סיגריות בסתר, ובכך הפרה את התחייבותה בפני המערער שלא לעשן. כעונש על מעשיה, הורה לה המערער לאפשר למערער 2 ללקק את איבר מינה עד שתגיע לסיפוק. ה' סירבה, אך ד', בעקבות הוראתו של המערער, שכנעה אותה לשתף פעולה עם הדברים. תחת איומי המערער ובעקבות לחציו, נאלצה ה' לאפשר למערער 2 ללקק את איבר מינה.

ממועד זה ולאורך כשנתיים ימים לערך, לעיתים לפי דרישת המערער ובנוכחותו, אילץ המערער את ה' לבצע במערער 2 מין אוראלי בניגוד לרצונה. לעיתים הורה המערער למערער 2 לתפוס את ראשה של ה' ולאצלה להחדיר את איבר מינו לפיה. המערער 2 שיתף פעולה עם המערער, ופעל כדבריו. לעיתים, ועל פי דרישת המערער, ליקק המערער 2 את איבר מינה של ה' בניגוד לרצונה. ה' לא התנגדה למעשים, נוכח איומי המערער, שנכח במקום, ואיים עליה לבל תתנגד לנעשה.

בנסיבות אחרות, ועל רקע ההיתר שקיבל מהמערער, החדיר המערער 2 את אצבעותיו לאיבר מינה של ה' בכוח ובניגוד לרצונה, תוך שהוא מסב לה כאב ואף פוצע אותה. לעיתים, נכח המערער בעת ביצוע המעשים ולעיתים הוא הורה למערער 2 מה לעשות ובאיזו תנוחה, ועזב את ה' עם המערער 2, אשר פעל לפי הנחיותיו של המערער.

כתב האישום מציין עוד, כי כאשר ה' הביעה בפני המערער 2 את שאט נפשה ממנו ותחושות הדחייה שלה כלפיו, היא ספגה מידי המערער 2 מכות ומהלומות באמצעות ידיו, או על ידי שימוש בשוט או בשוקר חשמלי.

נוכח המעשים המתוארים לעיל, הואשם המערער 2 בביצוע עבירות רבות של מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיפים 345(ב)(4) ו-345(ב)(5), ובצירוף סעיף 345(א)(1)(4) לחוק. המערער הואשם בביצוע עבירות זהות לפי אותם הסעיפים ובצירוף סעיף 350 לחוק. עוד הואשם המערער 2 בביצוע מספר עבירות אינוס בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 345(ב)(4) ו-345(ב)(5) לחוק העונשין בצירוף סעיפים 345(א)(1) ו-345(א)(4) לחוק. המערער הואשם בביצוע עבירות זהות ועל יסוד אותם הסעיפים, בצירוף סעיף 350 לחוק. למערער 2 יוחסו גם עבירות רבות של מעשה מגונה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 348(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיף 345(ב)(5), והמערער הואשם אף הוא בביצוע עבירות זהות לפי אותם סעיפים, בצירוף סעיף 350 לחוק. בנוסף, הואשמו שני המערערים בתקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 380 לחוק.

יתר האישומים בכתב האישום, החל מהאישום השביעי ואילך מיוחסים למערער בלבד. באישום השביעי נטען, כי

המערער דרש מ-ה' לפרט בפניו את שמות הגברים שעימם הייתה ביחסים, טרם היכרותו עימה. ה' ניסתה לערוך רשימה מפורטת, אך המערער לא הסתפק בכך. בנוסף, טפל המערער אשמה על ה', כי באשמתה נולדה בתם המשותפת עם מום ברגל. המערער דרש מ-ה' להתוודות, כי היא רוצה במותה של בתה, ואף תיעד זאת, באמצעות מצלמת וידאו. במהלך התקופה האמורה, ובעקבות ויכוח שהתגלע בין המערער ל-ה', הוציא המערער את ה' אל החצר כשהיא עירומה, והתיז מים על גופה החשוף, באמצעות צינור כיבוי אש בעל לחץ מים גבוה. לאחר מכן גרר המערער את ה' כשהוא מושך בשערות ראשה. לאורך ביצוע המעשים, דרש המערער מ-ה' להזכר בשמות נוספים של גברים, שטרם מסרה לו.

עוד נטען באישום השביעי, כי המערער הביא את ה' לבור דמוי קבר, שהיה חפור בקרבת מקום, ודחף אותה אל תוכו. המערער הודיע ל-ה', כי לא תצא מהקבר עד שתנקוב בשמו של גבר נוסף, עימו הייתה כביכול בקשר, טרם היכרותם. המערער נטש את ה' בבור, כשהיא רטובה, עירומה ומפוחדת, למשך פרק זמן בלתי ידוע למשיבה. מאוחר יותר, הגיע המערער אל הבור ביחד עם ד', והוציא את ה', לאחר שהסכימה לספר לו את אשר ביקש.

במועד אחר, שאינו ידוע למשיבה, הציעה ה' למערער 2 לשתות, וזאת בנוכחותו של המערער. הדבר העלה את חמתו של המערער, ובתגובה, הוא דחף את ה' שנפלה על הרצפה. ה' התנצלה, והמערער הטיח בפניה כי התנהגותה מעידה על קשר "לא נורמלי" בינה לבין המערער 2. בתוך כך, לפת המערער 2 את צווארה של ה', וחנק אותה עד שנפלה במדרגות שהיו במקום. לנוכח הלחץ והאלימות שהופעלו עליה, הודתה ה' בפני המערער כי היא אכן דואגת למערער 2 "יותר מדי".

על יסוד המתואר לעיל, הואשם המערער בעבירת תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, בצירוף 380 לחוק ובעבירת סחיטה בכוח, לפי סעיף 427(א) לחוק.

לשון האישום השמיני מבהירה כי בשנת 2006 או בסמוך לכך, דרש המערער מ-ה' להתוודות בפניו על מחשבות והרהורים שיש לה אודות גברים אחרים. המערער הורה לה לעמוד יחפה בתוך גיגית מים, ואיים לפגוע בה באמצעות שוקר חשמלי שהחזיק. ה' נאלצה לבדות מחשבות על אחד מבני המשפחה, אך הדבר לא סיפק את המערער. ה', אשר חששה כי תתחשמל ותמות, התחננה בפני המערער שלא יקרר אליה את השוקר החשמלי, אך המערער לא שעה לתחנוניה, והצמיד את המכשיר לידה.

במקרה נוסף, שאירע במהלך חודש מאי 2011 או בסמוך לכך, הכניס המערער את ראשה של ה' לתוך האסלה, והוריד את המים. המערער המשיך להחזיק את ראשה של ה' בתוך האסלה, עד שחש שהיא עומדת להחנק.

בגין מעשים אלו, הואשם המערער בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ג) לחוק בצירוף סעיף 380 לחוק.

במסגרת האישום התשיעי, ולנוכח העובדה ש-ה' עישנה, בניגוד למוסכם בינה ובין המערער, הורה לה האחרון להכנס למחסן הבית שברחוב ראשון לציון 9 בירושלים. בשלב מסוים, נכנס המערער אל המחסן, והיכה את ה' בעוצמה על עורפה, כשהוא מזחיר אותה שלא תמעל שוב באמונו. כתוצאה מהמכה שספגה מהמערער, נגרם ל-ה' שבר בחוליות

הצוואר והיא נזקקה לטיפול רפואי, לרבות לצווארון תמיכה.

בשל המתואר לעיל, הואשם המערער בעבירה של חבלה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 335(א1) לחוק העונשין.

על פי האישום העשירי, במהלך שנת 2009 או בסמוך לכך, הכה המערער את ה' במחסן הבית שברחוב ראשון לציון 9 בירושלים, וזאת במהלך ויכוח שהתנהל ביניהם. המערער עיקם את אצבעות ידה הימנית של ה', וגרם לסדק באחת מאצבעותיה. ה' שסבלה מכאבים, קיבלה את אישורו של המערער ללכת ולהבדק על ידי רופא. רופא קופת החולים גיבס את האצבע הפגועה, אך ה' הסירה את הגבס כדי שלא לחשוף את עובדת היותה אשה מוכה. בגין מעשיו אלו, הואשם המערער בגרימת חבלה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 335(א1) לחוק העונשין.

באישום האחד עשר, נטען, כי במהלך שנת 2005 או בסמוך לכך, הבחין המערער בבתו החורגת, ח', ילידת 1993 (בתה של ב') כשהיא מנקה את הבית. המערער אמר לנשותיו כי הוא מרגיש ש-ח' צריכה להתוודות על כך שהיא מאוננת. ח', שלא ידעה מהי אוננות, טענה שאינה יודעת במה מדובר. המערער, בתגובה, הורה ל-ח', אשתו החמישית, להכות את ח' בשוקר חשמלי על איבר מינה. ה', שצייתה למערער, הצמידה את השוקר החשמלי לאיבר מינה של ח', מעל הבגדים, וחשמלה אותה. כתוצאה מהפגיעה נותרה ל-ח' צלקת באיבר מינה.

במספר מועדים נוספים, שאינם ידועים למשיבה, חשמל המערער, או אחרים בהוראתו של המערער, את ח' באמצעות השוקר החשמלי, וכך נגרמו לה צלקות בידיה ועל גופה.

בגין מעשיו המתוארים לעיל, הואשם המערער במספר עבירות של תקיפה הגורמת חבלה ממשית בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ב2) לחוק העונשין בצירוף סעיף 380 לחוק.

במסגרת האישום השנים עשר נטען, כי המערער החל לקיים יחסים אינטימיים עם בתו החורגת, ח', ילידת 1992, החל מעת שזו הייתה בת 14 וחצי ועד סמוך למועד מעצרו. המערער הורה ל-ח' על קיום היחסים האינטימיים כחלק מחובותיה בחיי המשפחה, ובניגוד לרצונה החופשי. היחסים שהתקיימו בחדר השינה של המערער, כללו עיסוי שעשתה ח' באיבר מינו ומגעים נוספים, בהם נדרשה ח' לשכב עירומה על המערער, ולהתחכך בגופו עד שתגיע למצב של סיפוק מיני (פעילות שכונתה "הזרעה" בבית המשפחה). המערער אמר ל-ח' שהוא מקפיד שלא להחדיר את איבר מינו לאיבר מינה של ח', כדי לא לעבור על "איסור הוצאת זרע לבטלה".

במקרה אחר, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, ובעת ששהו בבית המשפחה בטבריה, קרא המערער ל-ח' ולאשתו א' וביקש מהן להכנס לחדרו ולצפות ב"דינים" המופעלים כלפי ד'. באותה עת שהו בחדר המערער 2 ו-ד', כאשר ד' נדרשה למצוץ את איבר מינו של המערער 2. המערער הורה ל-א' להחדיר מקל לאיבר מינה של ד' כדי לבדוק האם היא "רטובה". א' צייתה למערער והחדירה מקל לאיבר מינה של ד', בניגוד לרצונה של ד'- וכל זאת לנגד עיניה של ח'.

במקרה נוסף, ובמועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, קרא המערער לכל בני הבית, ובכלל זה ל-ח' ולקטינים נוספים, כדי לצפות ב"דינים", שהופעלו על ה'. כשהגיעו בני הבית לחדרו של המערער, הם הבחינו ב-ה' ששכבה על גופו העירום של המערער 2, ובכתה בכי תמרורים.

בעקבות המתואר לעיל, הואשם המערער במספר עבירות של מעשה מגונה כלפי קטין במשפחה, לפי סעיף 351(ג)(2) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 348(ב) ובנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-345(א)(1) לחוק; אינוס בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 345(ב)(5) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 350 לחוק; ומעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיף 345(ב)(5) לחוק, ובצירוף סעיף 350 לחוק.

מעובדות האישום השלושה עשר עולה, כי במסגרת מערכת ה"דינים", שנהגה בחיי המשפחה, ובמועדים שאינם ידועים למשיבה, הורה המערער על כליאתה של ח' במחסן לתקופות ארוכות של מספר ימים. באחד המקרים, נכלאה ח' במשך שלושה ימים בתקופת החורף, כשהיא לבושה תחתונים וחזייה בלבד. במקרה אחר, כלא המערער את ח' במחסן למשך שבוע ימים כשלגופה תחתונים בלבד. בחלק מאירועי הכליאה הרעיב המערער את ח' ומנע ממנה מזון ושתייה באופן מוחלט, ובחלקם האחר היא קיבלה הקצבת מזון מצומצמת ביותר. המערער התיר ל-ח' לצאת את המחסן רק לצורך עשיית צרכיה.

במקרה נוסף, כעס המערער על ח', לאחר שענתה לשיחת טלפון בבית שהגיעה מאביה של ג'. המערער היכה את ח' באגרוף, הפשיט אותה ושלח אותה לשהות עם המערער 2 במחסן למשך הלילה, תוך שהוא צועק: "הלילה כבר לא תהיי בתולה (המערער 2) גומר אותך".

עוד נטען בכתב האישום, כי בנסיבות אחרות, ובעת שהמשפחה התגוררה בליפתא, כלא המערער את ט', ילידת 1986 (בתה של ב') בחדר השירותים, כשהיא עירומה. ט' הצליחה לברוח דרך חלון השירותים. במקרה נוסף, שהתרחש בחודש מאי 2011, כלא המערער את אשתו ב' בחדר השירותים בבית בליפתא, כשהיא עירומה, וזאת למשך מספר ימים. בהזדמנות אחרת, כלא המערער את ג' ו-ה' עם המערער 2 במחסן ונעל את דלת המחסן באמצעות שרשרת ברזל. נטען בנוסף, כי המערער הורה על כליאתו של י, יליד 1996 (בנה של ב'), בעת כשהיה כבן 3 שנים בלבד, וזאת בכרך צר בבית (בוידעם), למשך מספר ימים. זאת, לאחר ש-י' נתפס גונב ביסקוויט ממטבח הבית. בעת ש-י' נכלא בכרך, הוא נאלץ לעשות בו את צרכיו. י' נכלא באותו כרך במועדים נוספים, שאינם ידועים למשיבה. באחד המקרים, שהתרחש בחודש מאי 2011, כלא המערער את י', ומנע ממנו מזון ושתייה למשך כיומיים.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בעבירות רבות של כליאת שווא, לפי סעיף 377 לחוק העונשין ובהתעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368 ג סיפא לחוק.

האישום הארבעה עשר מתאר, בין היתר, מעשי אלימות שביצע המערער כלפי ח', וזאת במהלך השנים האחרונות, וכחלק משיטות הענישה שהנהיג כלפי המשפחה במסגרת מערכת ה"דינים". כך, ובשלוש הזדמנויות שונות, כאשר ח' הייתה בת 9, 15 ו-16.5 הורה המערער לגלח את שיער ראשה, בניגוד לרצונה. המערער תפס בכוח את שיערה של ח', תוך שהוא מושך בו בכוח רב, ולאחר מכן, ביחד עם אחרים, שפעלו בהוראתו, גזר את שיערה של ח'. תחילה במספרים, ולאחר מכן תוך גילוח שאריות השיער במכונה. זאת, תוך גרימת כאב פיזי ונפשי רב ל-ח' והתעלמות מזעקותיה. כתב האישום מציין, כי "דין" גזיזת השיער הופעל בהוראת המערער מספר פעמים גם כלפי ס', ילידת 1990

(בתם של המערער ו-א'), וזאת בניגוד לרצונה.

במספר הזדמנויות, שמועדן אינו ידוע למשיבה, הכה המערער באכזריות את ח', וזאת באמצעות חבל או כבל חשמלי. המערער הכה את ח' ברגליה, כדי שלא להשאיר סימנים במקומות גלויים.

עוד נטען במסגרת אישום זה, כי המערער נהג לתקוף את נשותיו ואת ח' באלימות קשה, דרך קבע, תוך שימוש במכות, אגרופים ובעיטות. המערער נהג לחנוק את הנשים ואת ח', להפיל אותן לרצפה ולדרוך עליהן. המערער נהג לחנוק את ב' באמצעות מטפחת ראשה. כמו כן, בעט המערער בבטנה של ג', בעת שהייתה בהריון.

באחד המקרים, כאשר המערער החליט להפעיל "דינים" כלפי ילדי המשפחה, הוא הורה ל-י' ולילדים נוספים, שזהותם אינה ידועה למשיבה, להתלות בידיהם בחלק העליון של אחת מדלתות הבית, ואסר עליהם להרפות ולרדת מהדלת, למשך פרק זמן שקבע. י', שלא יכול היה להמשיך ולהאחז בדלת, נפל ונחבל כתוצאה מכך במצחו.

במקרה נוסף, ובמועד שאינו ידוע למשיבה, העיר המערער את כ', יליד 2001, בנה הקטן של ג' באמצע הלילה, ואמר לו כי עליו לעזוב מיד את הבית. עונש זה בוטל לבסוף, מסיבה שאינה ידועה למשיבה. בנסיבות אחרות, הכריח המערער את ג' לומר ל-כ' כי היא אינה אוהבת אותו, וכי היא אוהבת יותר את בן השכנים.

בתקופה מסוימת, שמועדה אינו ידוע למשיבה, החליט המערער להטיל על י' שורה של עונשים כדי להשפילו, זאת לאחר שהלה נתפס גונב אוכל או עושה מעשי שובבות. העונשים כללו את גזיזת פאותיו של י'; ציווי על בני הבית לכנות אותו "גוי"; ואיסור עליו להתפלל. במסגרת עונשים נוספים, נצטווה י' להסתובב בבית כשהוא לבוש רק בתחתונים לתקופות ממושכות; ללכת יחף על אבנים לווטות מחום השמש; לאכול קישוא לא מבושל; ולשתות מים עם מלח. במועדים אחרים, ובעת שהמשפחה התגוררה בליפתא, נהג המערער להעניש את י' בדרך נוספת: הוא הורה ל-י' ללבוש בגדי נשים, ואז בני הבית, בהוראת המערער, היו מפשיטים את י' בפלג גופו העליון ודוחפים לעברו מי מנשות הבית, כשהן עירומות. מעשים אלו ארעו באופן בלתי צפוי ולפי גחמותיו של המערער. במקרים אחרים, ובמסגרת העונשים שהוטלו עליו, נדרש י' לרדת במדרון הר, עליו צמחו קוצים, כשהוא יחף ולגופו תחתונים בלבד, ודבש מרוח על גופו כדי למשוך דבורים. במקביל, בני משפחה אחרים היו מיידיים לעברו אבנים.

במועד אחר, כשנתיים וחצי טרם הגשת כתב האישום, נחשד י' כי נטל, ללא רשות, אוכל מהמטבח. בתגובה, נלקח י' על ידי המערער והנשים ג', ד' ו-ה' לחדרו של המערער, שם י' הופשט מבגדיו, כאשר ה' ו-ד' אחזו בידיו, והמערער עמד לצידם. בשלב זה, התקרבה ג' ל-י', החדירה את איבר מינו לפיה ומצצה אותו, לשם ביזוי המיני של י' ולשם ענישתו.

במקרה נוסף, הוענש י' פעם נוספת על ידי שני המערערים והנשים א' ו-ג'. באותו מקרה, הורו מי מהנוכחים ל-י' לפשוט את בגדיו, בעוד ג' מאיימת עליו כי אם יתחצף כלפיה בעתיד היא תכניס את איבר מינו של המערער 2 לפיו של י'. לאחר מכן, הושכב י' על המיטה, בעוד ג' מחדירה לפי הטבעת שלו גזר ואחר כך קישוא. י' לא התנגד מחשש שיכו אותו. מיד לאחר אירוע זה, התבקש המערער 2 על ידי מי מהנוכחים לחשוף את איבר מינו. ג' הורתה ל-י' להכניס את איבר מינו החשוף של המערער 2 לפיו, ו-י' התנגד וחסם את פיו בכף ידו.

במועד אחר, כשהמשפחה התגוררה בליפתא, החדיר המערער לפי הטבעת של י' מלפפון כחלק מענישתו, ואף איים עליו כי יחדיר לישיבתו מקל. בנוסף, ובמועדים אחרים, שאינם ידועים למשיבה, חשמל המערער את י' באמצעות שוקר במקומות שונים בגופו, לרבות באיבר מינו ובישיבתו.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בעבירות רבות של תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 382(ב)(1) ו- (2) לחוק העונשין, בצירוף סעיף 379 לחוק; התעללות בקטינים, לפי סעיף 368 לחוק; מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין ובנסיבות סעיפים 345(ב)(1), 345(א)(1), 345(ב)(4) ו- 345(ב)(5) לחוק.

האישום החמישה עשר עניינו בחשד שעלה אצל המערער ואחרים מבני המשפחה כי י' אנס את ל', בתה בת ה-6 של ה'. המערער ואחרים מבני המשפחה תפסו את י', ודרשו ממנו כי יתוודה שהוא אנס את ל', תוך שהם מאיימים עליו כי יכו אותו אם פגע ב-ל' וכי אם לא יספר את אשר עשה, יכו אותו במשך 3-4 חודשים. בסמוך לשעה 03:00 בלילה נעלו המערער ואחרים את י' בחדר השירותים בבית, כשהם מבטיחים כי למחרת יקחו את ל' לבדיקה רפואית ויביאו את נחמן קרופר, חברו של המערער (להלן: קרופר) "ללמד אותו לקח". במהלך הלילה, נכנס המערער לחדר השירותים הנעול וראה כי י' אינו ישן על הרצפה כי אם על מגבות. המערער כעס מאוד על י', סטר על לחיו ונעל את הדלת.

בהמשך לאיומי המערער, הוזמן למחרת היום קרופר כדי להעניש את י'. קרופר נכנס לחדר השירותים והחל לבצע ב-י', כשהם לבדם, מסכת של מעשי התעללות פיזית ומינית קשה, תוך שהוא מתחקר את י' בנוגע לחשד כי פגע ב-ל': קרופר אמר ל-י' כי בכוונתו לגרום לו "לטרומה קטנה", תוך שהוא משקה אותו יין בכוח. לאחר מכן הפשיט קרופר את י', מרח שמפו על ישיבתו של י', תוך שהוא אומר לו שהוא אוהב לגעת בילדים קטנים. קרופר שאל את י' "אתה רוצה שאני אזיין אותך?" ופתח מעט את מכנסיו בצורה מאיימת. לאחר מכן הוא קשר את רגליו של י' באמצעות חבל, והחדיר מקל לפי הטבעת של י'. בהמשך, הורה קרופר ל-י' ללבוש את מכנסיו, ופקד עליו לבצע "שכיבות שמיכה". כש-י' עצר את הפעילות, הכה אותו קרופר בגבו באמצעות מגבת מגולגלת.

בשלב זה, חזר המערער לבית והבחין בסימנים על גבו של י'. בני הבית שחששו מחשיפת מעשי האלימות טיכסו ביניהם עצה כיצד להמשיך ולהתעלל ב-י', ללא השארת סימנים. לבסוף, הוחלט, כי הם יטביעו אותו באמבטיה. בהתאם למוסכם, קרופר ואדם נוסף מבני הבית הכניסו את י' בכוח לאמבטיה אותה מילאו במים קרים, ובהמשך הטביעו את ראשו של י' פעמיים מתחת למים, עד ש-י' עמד להחנק. בשלב זה, הורה המערער להלביש את י' בבגדים נקיים, ולאחר מכן ביקש להביא מצלמה כדי לתעד את וידויו של י'. י' סירב בתחילה להודות, אך לאחר שספג מכות אגרוף מקרופר, הודה כי פגע, כביכול, ב-ל'.

בהמשך, קרופר ובן משפחה נוסף לקחו את י' לחדר. י' הופשט מבגדיו, והשניים הכניסו מקל לפי הטבעת של י', כאשר קרופר צועק עליו לומר את האמת. קרופר יצא מהחדר, ואמר כי הוא הולך לחפש מקל עבה יותר. י' ניצל את ההזדמנות והתקשר למשטרה. אחד מילדי הבית שמע את השיחה, ובעקבותיה הסתיים האירוע, כשכל בני הבית נמלטו לדירות אחרות מחשש שהמשטרה תגיע למקום.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בכליאת שווא, לפי סעיף 377 לחוק העונשין; תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 382(א), 382(ב)(2) ו-379 לחוק; והתעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק.

האישום השישה עשר נוגע למעשים שבוצעו ב-מ', יליד 1998, בנה של א'. במועד שאינו ידוע למשיבה, בעת שהמערער ניסה ללמד את מ' לשחות, חש מ' שהוא אינו נושם, ולכן תפס בחוזקה בידו של המערער ושרט אותו. המערער שכעס על כך, הורה על ענישתו של מ' כמפורט להלן: המערער כלא את מ', כשהוא עירום למחצה, במחסן יחד עם המערער 2 ו-ד', ששהו במקום במסגרת "דין" אחר, כשהם לבושים באופן חלקי, וזאת למשך ימים שלמים. במהלך העונש הוכרח מ' על ידי המערער או על ידי מי מבני הבית, בהוראתו, לקום במהלך הלילה ולבצע "שכיבות שמיכה" עד שהלה נפל מותש. כשתש כוחו של מ', היכה אותו המערער או מבני הבית על מנת שימשיך בביצוע "שכיבות השמיכה".

באירועים שונים, שמועדיהם אינם ידועים למשיבה, הטיל המערער עונשים שונים על מ' כדי להשפילו, כדלקמן: אכילת לחם ומים במשך כחודש; שהייה במחסן, כאשר נאסר עליו לאכול או לשתות דבר, מלבד כוס מים וקישוא חי ביום; כליאת מ' ו-י' יחדיו, כשהם לבושים בתחתון בלבד, בחדר חם ללא מיזוג, לאחר שהוכו, כשמותר להם לאכול גזר חי ולשתות מים בלבד. בנוסף, המערער חשמל את מ' באמצעות שוקר במקומות שונים בגופו, ואף הכה אותו באמצעות שוט וחוט חשמל. במסגרת ענישה זו, נשאל מ' שאלה בחשבון על ידי המערער, ומשלא ידע את התשובה, נקשר וחושמל באמצעות השוקר החשמלי, בכל גופו.

עוד נטען, כי במהלך שהיית בני המשפחה בבית שבסמוך לטבריה, עסק המערער בתחקור ילדיו על התנהגותם ובהענשתם. במסגרת זו, ומשהועלה בפניו החשד כי מ' פגע מינית באחרים מבני המשפחה, החליט המערער על הענשתו ויחד עם קרופר ובני משפחה אחרים היכו אותו מעת לעת וקיללו אותו. באותה תקופה, ובהזדמנויות רבות, החדירו המערער וקרופר מקל של מטאטא לפי הטבעת של מ' כחלק מהטיפול בו, לכאורה, וכאמצעי לענישתו. כמו כן, ובמועד הסמוך ליום 3.7.2011, השכיבו המערער, קרופר, ובני משפחה נוספים את מ', כשהוא שכוב על בטנו, קשרו אותו, פיסקו את רגליו, והחדירו מקל של מטאטא לפי הטבעת שלו, בנוכחות בני משפחה נוספים, ובניגוד לרצונו. כמו כן, ועל מנת להתגבר על זעקותיו של מ', הוא הוכה על ידי מי מבני המשפחה, כאשר המערער מדרבן אותם לעשות כן. כתוצאה ממעשים אלו, מ' דימם, לעיתים, מפי הטבעת וסבל מכאבים עזים.

בנוסף לאמור, ובמהלך אותה תקופה, קשרו המערער וקרופר את מ', כשהוא שכוב על מיטה ומשכו באיבר מינו בכוח, וזאת לשם ביזוי מיני.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בביצוע מספר עבירות של מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיפים 345(ב)(1), 345(ב)(4) ו-345(ב)(5) לחוק; מעשה מגונה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 348(ג), בנסיבות סעיף 345(ב)(1) 345(ב)(4) ו-345(ב)(5) לחוק; מספר עבירות של התעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368(ג) לחוק; ומספר עבירות של תקיפה, לפי סעיף 379 לחוק.

בגדרי האישום השבעה עשר, נטען כי המערער חשד שבנו, מ', יליד 1998 ובנה של א', פגע מינית בשני קטינים במשפחה: ב-כ', יליד 2001 ובנה של ג', וב-נ', יליד 2000 ובנה של ב'. המערער זימן את השלושה וטען בפניהם כי הפגיעה המינית לא הייתה נגרמת, לולא רצו הקטינים להפגע. לפיכך, המערער היכה את נ' באמצעות שוט, כשהוא דורש ממנו להתוודות כי הוא רצה להאנס על ידי מ'. כ', שצפה במכות הקשות שספג נ', מיהר "להתוודות" בפני המערער כי רצה להאנס על ידי מ'.

לאחר מכן, עבר המערער להענשתו של מ', באמצעות החדרת מקל של מטאטא לפי הטבעת שלו, כמתואר באישום הקודם. המערער אף נתן ל-נ' ול-כ' מקל מטאטא והורה להם לדחוף אותו לפי הטבעת של מ', כדי "שירגיש מה עשה להם", ו-נ' ו-כ' מילאו אחר הוראות אלו.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בתקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין, ובביצוע מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 351(א) בצירוף סעיף 347(ב), בנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-345(א)(1), ויחד עם סעיף 350 לחוק.

האישום השמונה עשר מתייחס למעשים שביצע המערער בביתו ע', ילידת 1996 ובתה של א', מסיבה בלתי ברורה למשיבה. המערער הורה ל-ע' ללבוש מכנסיים וגופייה כדי "שתרגיש כמו חילונית". לאחר מכן, הוריד את מכנסיה, הורה לה לשכב על בטנה, והחזיר מקל אל פי הטבעת שלה. בנוסף, דרש המערער משתיים מאחיותיה של ע': ח' (אחותה החורגת) ו-פ', ילידת 1995 ובתה של א', לצפות במעשיו, ואף לסייע לו.

במועד אחר, בסמוך לראשית שנת 2011, התגלע ויכוח בין המערער לבין קרופר על רקע תמיכתו של המערער בעמדתה של ע', בעניין שאינו ידוע למאשימה, וזאת בניגוד לדעתו של המערער. המערער זעם על קרופר, והאחרון, על מנת להפיס את דעתו של המערער, החליט "לטפל" ב-ע' ולהענישה. במסגרת הענישה, היכו המערער וקרופר את ע' באמצעות שוט, הפשיטו אותה באופן חלקי, והטביעו אותה באמבטיה מלאה במי סבון, לפרק זמן ממושך. במהלך האירוע, שיסה המערער ב-ע' כמה מילדיו ודרבן אותם להכותה.

בגין המתואר לעיל, הואשם המערער בתקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 382(ב)(2) לחוק העונשין ובמעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 351(א) לחוק העונשין בצירוף סעיף 347(ב), ובנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-345(א)(1) לחוק.

במסגרת האישום התשעה עשר, נטען, כי במהלך חודש מאי 2011 או בסמוך לכך, נמסר למערער כי בידי הקטינות ע' (ילידת 1996) ו-צ', ילדה נוספת במשפחה, מידע אודות הפגיעה, שעל פי חשד המשפחה פגע י' ב-ל', והן שומרות מידע זה בסוד. לפיכך, הורה המערער לכלוא את ע' ו-צ' בחדר השירותים בבית למשך מספר ימים, ללא מזון ושתייה. לאחר מכן, הוצאו השתיים מהשירותים ונכלאו בחדר אחר, בו נדרשו לשתות משקה אלכוהולי (וודקה עם תפוזים) על מנת לגרום להם לדבר, בהוראתו של המערער. בהמשך, הורה המערער לנשות המשפחה, וביניהן ה', להכנס לחדר, לתקוף את ע' ו-צ' ולחקור אותן. הנשים עשו כדברי המערער, ובין היתר צבטו את ע' באיבר מינה, מעל לבגדיה. המערער הוסיף וביקש מחלק מנשות המשפחה, לסייע לו להשתלט על ע', ויחד הם הכניסו, מספר פעמים, את ראשה של ע' לתוך מים שמילאו בג'קוזי, אשר בבית המשפחה. זאת, כדי להכריח אותה לחשוף את המידע שברשותה.

נוכח המתואר לעיל, הואשם המערער בכליאת שווא, לפי סעיף 377 לחוק העונשין; תקיפה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 382(א) ו-382(ב)(2), בצירוף סעיף 379 לחוק העונשין; והתעללות בקטין או בחסר ישע, לפי סעיף 368 סיפא לחוק.

האישום העשרים והאחרון, עניינו במעשיו של המערער לאחר הגשת כתב האישום נגדו, ביום 3.8.2011.

במסגרת כתב האישום נרשמו ה', ז', י', ו-מ' כעדי תביעה. במהלך התקופה, שהחלה ממועד הגשת כתב האישום ועד תחילת חודש פברואר 2012 (להלן: התקופה), במועדים רבים שאינם ידועים למשיבה ובמקומות שונים, שוחח המערער עם עדי התביעה האמורים, וניסה לשכנעם לבל יעידו נגדו בהליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

במועד אחר, במהלך התקופה, ובמקומות שונים בירושלים, נפגשו הנשים א', ג' ו-ד' עם ה', והעבירו לידיה טלפונים סלולריים מסוג "טוקמן" וכרטיסי sim שונים, על מנת שהמערער יוכל ליצור עימה קשר מבית מעצרו. בנוסף, נשים אלו, וכן חלק מבניו של המערער, העבירו לידיה של ה' מכשיר אייפון וטבעות זהב ויהלום, וזאת במצוות המערער, על מנת לסמל נישואין חדשים ביניהם וכדי לשכנעה שלא תעיד נגדו.

עוד נטען, כי בתאריך שאינו ידוע למשיבה במהלך התקופה, בתחנה המרכזית בירושלים, העביר בנו של המערער, לידי ה', מכשיר טלפון נייד כאשר מעברו השני של הקו דיבר המערער. באותה שיחה, ביקש המערער מ-ה' את סליחתה, והפציר בה כי תחזור אליו. כמו כן, ובמהלך התקופה, במועדים שונים ובתדירות גבוהה, התקשר המערער ל-ה', ואמר לו כי לא אכפת לו מהמשפט כלל, והדבר החשוב לו ביותר הוא בקשתו ש-ה' לא תעזוב אותו. המערער אף ציין בפני ה', כי הוא לא יכול בלעדיה. בשיחת טלפון נוספת אמר המערער ל-ה', כי אם תנתק את בתה הקטינה ל' מהאמונה ב"סבא", היא תקבור אותה מוקדם מהרגיל. כתב האישום מציין עוד, כי במועדים רבים, העביר המערער, באופן שאינו ידוע למשיבה, מכתבי אהבה רבים ל-ה', בהם ביקש ממנה כי תסלח לו ותחזור אליו.

בנוסף לאמור, נטען, כי במועדים שאינם ידועים למשיבה במדויק, ובמהלך התקופה, פגשה א' את בנה מ'. במהלך מפגשים אלו הפצירה א' ב-מ' לבל ישתף פעולה וימסור עדות נגד אביו, המערער. בחלק מהמפגשים, העבירה א' ל-מ' מכשיר טלפון נייד, כשמצידי האחר של הקו שוחח עימו המערער, אשר הורה ל-מ' כיצד לנגד דרש ממנו שלא ידבר בחקירה.

כמו כן ובמהלך התקופה, נפגשה ו' עם עדת התביעה ז' בתל אביב, ומסרה לה מכשיר טלפון נייד, כשמעברו השני של הקו היה המערער. המערער אמר ל-ז' כי הוא סובל בכלא ומבין שלא היה בסדר. המערער ביקש במהלך השיחה את סליחתה של ז', על כך שהרחיק אותה מ"הצדיק", וביקש ממנה שתפתח לו פתח בליבה לסלוח לו, על מנת שתהיה לו תשובה.

בעקבות המעשים המתוארים לעיל, הואשם המערער בהדחה בחקירה, לפי סעיף 245(ב) לחוק העונשין; הטרדת עד, לפי סעיף 249 לחוק העונשין; ושיבוש מהלכי משפט, לפי סעיף 244 לחוק.

תשובת המערערים לכתב האישום

5. במסגרת תשובתו לכתב האישום, אישר המערער את הקשר הזוגי עם 6 נשים, והכחיש כי פעל על מנת לנתק אותן ממשפחתן הגרעינית. כמו כן, אישר המערער, כי המשפחה כולה עסקה בהפצת אמונתו ב"סבא" ולשם כך הוקמה להקה מוסיקלית, בוימו הצגות, והתקיימו אירועים נוספים בהשתתפות בני המשפחה. לעניין מימון חיי המשפחה וכלכלתה, צוין כי המשפחה התקיימה מתרומות אוכל של בעלי עסקים, כמו גם על ידי מקורות הכנסה "מזדמנים ו/או משפחתיים", כגון עבודות מזדמנות, מימון שכר דירה מטעם אמה של ב', וגם כספים שהועברו למשפחה על ידי אמו של

המערער הכחיש את המשמעות שנתנה המשיבה למונח "דינים", ולשיטתו מדובר ב"סיטואציות בהן נערכים בירורים באוירת מתח", שבסופם מגיעים למסקנות והבנות הדדיות. עוד נטען, כי המונחים "האדם ראשון" וה"נחש", הנזכרים באישום הראשון, מקורם בהצגת תיאטרון, שנערכה במסגרת המשפחה. המערער אף הכחיש קיומה של תענית של לחם ומים, וטען כי בביטוי "לחם ומים" הכוונה לאכילת אוכל בריא ומזין. עוד הכחיש המערער, כי הטיל עונשים של שהות ב"מחסן", אך אישר כי היו מקרים בהם הורה למי מילדיו לשהות בחדר מסויים תחת השגחה, אם כי לזמן קצר, וזאת כחלק מחינוכם, ומבלי שהופעלו כלפיהם כוח או אלימות. בנוגע לליקוק או אכילת צואה, טען המערער כי דברים אלו נעשו שלא בנוכחותו או בידיעתו. לדבריו, הוא שמע על מעשים אלו בדיעבד, מפי ה', שביצעה אותם כדי להפסיק את משיכתה למערער 2 וכדי להגלע ממנו. המערער אישר עוד בתשובתו לכתב האישום, כי ילדי הבית לא פקדו מסגרות לימודיות או גנים אך טען, כי נשכרו עבורם שירותי מורים פרטיים, וכי בנות הבית הבוגרות או אחת הנשים, המשמשת כמורה במקצועה, סייעה להם במטלות הלימוד. המערער הכחיש את יתר העובדות והאשמות המיוחסות לו בכתב האישום, וכך גם עשה המערער 2 בתגובה למיוחס לו בכתב האישום.

יצוין, כי לתשובה לכתב האישום נלוו טענות זוטא שונות לגבי קבילות הודעות המערערים שנמסרו במשטרה. ביום 23.10.2012, קבע בית משפט קמא כי הודעות המערערים קבילות, אך נקבע, כי לנוכח "אירועים שונים" שהתרחשו במהלך החקירות, שאלת משקלן תיוותר לשלב הסיכומים. המערערים לא התייחסו לסוגיה זו בשלב הסיכומים, ולפיכך נקבע כי משקל ההודעות ייקבע לפי תוכנן, הגיון והתאמתן לראיות אחרות.

תמצית הכרעת דינו וגזר דינו של בית משפט קמא

6. בפתח הכרעת הדין, דחה בית משפט קמא את טענת המערער 2, שהועלתה אף בערעורו, בדבר אכיפה בררנית אשר בעטייה, כך נטען, יש לבטל את כתב האישום נגדו. בנוסף, נקבע כי אף שנפלו מחדלי חקירה מסויימים במהלך חקירת הפרשה, לא היה בהם כדי להשליך על טיב החקירה ותוצאותיה.

7. בהמשך, סקר בית משפט הרקע העובדתי לביצוע העבירות, מושא כתב האישום. כך, תוארה אמונתו של המערער ב"בעל הפתק", נישואיו לשש נשותיו, אורח חיי המשפחה והתנהלותה הפנימית וכלפי חוץ. עוד הובהרו בהכרעת הדין משמעותם של המונחים "וידוי" ו"דין", וזאת על יסוד גרסת המערער ועדויות נשותיו. נקבע, בהקשר לכך, כי "וידוי" פירושו שיתופו של המערער במחשבות הפרטיות של נשותיו, בעיקר אודות המערער 2, ו"דין" או "תיקון" הוא העונש שהוטל על הנשים בעקבות ה"וידויים".

8. לאחר מכן, נדרש בית משפט קמא לקביעת מהימנות עדי התביעה העיקריים. בהקשר זה, התייחס בית המשפט לעדותה של ז', בת הזוג השביעית של המערער שהתגוררה בבית המשפחה, אך לא נישאה למערער. בית משפט קבע, כי מדובר בעדה אמינה אשר תיארה באופן מהימן ומפורט כיצד הוקסמה ממשפחתו של המערער, עת הגיעה אליה בגיל 17, והתאהבה עד כלות במערער, עד שלא ידעה להבחין בין טוב לרע. רק בשלב מאוחר יותר היא התפכחה, בהדרגה, עד שהחליטה לעזוב. ז' תיארה באופן אותנטי ומדויק את תיקוני הנפש, ה"וידויים" וה"דינים" הקשים שביצע המערער, והודתה כי בזמן התרחשותם היא הזדהתה עם המערער, וכעסה על קורבנותיהם. על מידת מהימנותה למד בית משפט

קמא, בין היתר, מהעובדה ש-ז' לא הביעה בעדותה כעס כלפי המערערים, ותיארה את חלקה שלה באירועים קשים; ומכך שהיא הקפידה לתאר בפני בית המשפט נסיבות בהן רק שמעה על התרחשותם של האירועים, ולא ראתה אותם במו עיניה. בית משפט קמא הוסיף, כי גם אם נמצאו בעדותה של ז' אי התאמות מסויימות, הרי שאין מדובר בסתירות מהותיות, וכי חלקים ניכרים בעדותה נתמכו בעדויות אחרות, ובפרט בעדויות המערערים עצמם.

אשר לעדה ה', קבע בית המשפט, כי מדובר בעדה בעלת יכולת ביטוי גבוהה, אשר בהודעותיה הראשונות במשטרה היא הגנה על המערער, אף שאישרה את קיומם של ה"דינים" וחלק מהאירועים המתוארים בכתב האישום. רק בדברים שמסרה בחקירתה מיום 27.7.2011 הסתמן שינוי במגמת הודעותיה, אשר נמשכה גם במהלך עדותה בבית המשפט, כשאז החלה ה' להטיל אחריות לאירועים על המערער.

בית משפט קמא קבע, כי ה' הייתה דמות נשית דומיננטית במשפחה, משום אישיותה ומשום אהבתו הגדולה של המערער אליה. במהלך עדותה, נדרשה ה' להתייחס לתפניות בגרסתה והבהירה, ללא התחכמות או תחכום יתר, כי בתקופה הראשונה לחקירותיה היא הייתה מבולבלת וראתה בכולם, למעט במערער, אויבים. רק לאחר זמן מה, היא הצליחה להתנתק מהשפעתו הרוחנית של המערער, ששהה באותה תקופה במעצר ולאזור אומץ על מנת לספר את האמת. הכרעת הדין מדגישה, כי אף שגרסתה המרכזית של ה' נשמעת דמיונית, המדובר באירועים שקשה להמציאם, וחלקם נתמך גם בעדויות אחרות. עוד צויין, כי במהלך עדותה, עשתה ה' שימוש בביטויים ספונטניים, אשר מצביעים על חוויות אמת, ולפעמים היא דילגה מאירוע לאירוע באופן אסוציאטיבי, שביטא את תחושותיה בנוגע לחוויות הקשות שעברה, או שלהן הייתה עדה. בית המשפט נתן אמון בגרסתה של ה', על אף הסתירות שעלו ממנה, והסביר סתירות אלו בחלוף השנים, ובעיקר בפער בין הרצון להגן על המערער ועל יתר בני המשפחה, לבין החלטתה המאוחרת לחשוף את שעברה. יחד עם זאת, נקבע, כי בעקבות שינוי הגרסה במשטרה יש לנהוג בזהירות בעת בחינת עדותה, כאשר על מנת להשתית עליה ממצא מפליל יידרשו ראיות נוספות התומכות בה. טענת המערערים כי ה' מהווה עדת מדינה, נדחתה.

אשר לעד י', הבהיר בית משפט קמא כי מדובר בנער בוטה, יליד 1996, בנה של ב', אשר בעקבות פנייתו למשטרה נפתחה החקירה הפלילית נגד המערערים. בהכרעת הדין צויין, כי במסגרת חקירותיו ועדותו הראשונה בבית המשפט, הפליל י' את המערער במעשים ובאירועים רבים. ואולם, שמונה חודשים לאחר מתן עדותו, מסר י' תצהיר במסגרתו טען כי לא אמר אמת בעדותו, וכי הפליל את המערער בעקבות מתנות שקיבל מחוקריו. לאור זאת, שב י' לדוכן העדים, וככלל, סרב לענות לשאלות שנשאל.

בית משפט קמא קבע, כי אף שאין ספק כי י' מסוגל לשקר וכי חוקרי המשטרה עשו מאמץ לדרבנו לחשוף את שהתרחש במשפחה, עיקר גרסתו בחקירה ובעדותו הראשונה הינה אותנטית ואמינה. הודגש, כי גרסה זו לא השתנתה, אף שמהלך התקופה שבין סיום חקירותיו לעדותו בבית המשפט, שהה י' עם בני משפחתו במשך מספר חודשים. עוד צויין בהכרעת הדין, כי י' סיפר באריכות ובפירוט על אורח חי המשפחה, מעמדם של בני המשפחה, תפיסת עולמו של המערער וכן אודות ה"דינים" והעונשים. במקרים לא מעטים, אישר י' כי אינו יודע פרט מסוים או אינו בטוח בנכונותו. כמו כן, הוא הקפיד לתאר בעדותו נסיבות בהן רק שמע על התרחשות מסוימת, אך לא חזה בה בעיניו, וכן ציין מצבים בהם המערער לא נכח במהלך האירועים. בנוסף, בית משפט קמא התרשם, כי תיאורי הכאב והסבל שמסר י' אותנטיים וחוויתיים, כמו גם תיאור האירועים שהתרחשו לאחר שעזבה המשפחה את ירושלים, תיאורים אשר נתמכו גם בראיות נוספות. בית משפט קמא קבע, כי התצהיר המאוחר שהוגש על ידי י', אינו משנה את התרשמותו משום תוכנו הדל; סירובו של העד להתייחס לאמור בו; ומאחר שהתצהיר נכתב בעקבות איום מפורש של אמו כי תנתק את יחסיה עימו.

לאור המפורט לעיל, נקבע כי י' הוא עד משמעותי, אך משום אישיותו, גילו, והתפניות שחלו בגרסתו, יש לבחון את עדותו בזהירות, ולקבוע על יסודה ממצאים רק אם יימצאו לה ראיות מחזקות.

העדה ח', ילידת 1992, אף היא בתה של ב', הצטרפה לבית משפחת המערער בהיותה כבת חמש וחצי. ח' תיארה בפרוטרוט ובאריכות את חיי המשפחה ובין היתר סיפרה על איסוף הכספים, שיטות החינוך, והעונשים שהוטלו עליה, גם בגין מעשים נטולי ערך. בין היתר, התייחסה ח' בעדותה ל"ווידויים"; לכליאה בשירותים; למכות באמצעות שוט ושוקרים חשמליים שספגה יחד עם י'; לגזיזת שיערה; לענישה מינית; לבדיקות "רטיבות"; למגע מיני מסויים בינה לבין המערער, אביה החורג; ולמין קבוצתי בקרב בני המשפחה. ח' אישרה שנטלה חלק במעשים, שכן כך היה מצופה ממנה. בית משפט קמא התרשם ממהימנותה של ח', ואולם משום ש-ח' ועדים אחרים סיפרו כי ח' נוהגת לבדות סיפורים כדי לזכות בתשומת לב או בטובת הנאה אחרת, נקבע, כי יש להתייחס בזהירות אל גרסתה, טרם שיושתתו עליה ממצאים עובדתיים.

במסגרת הכרעת הדין, התייחס בית המשפט לעדותו של מ', בנם של א' והמערער, אשר נחקר לראשונה על ידי חוקר ילדים כשהיה כבן 13 וחצי לערך, ושלל לחלוטין את החשדות כלפי אביו. ארבעה חודשים לאחר מכן, במהלכם שהה מ' במרכז חירום, הוא נחקר בשנית על ידי חוקר הילדים, ואז סיפר על מסכת עונשים ארוכה לה היה עד, לרבות על מעשים שבוצעו בו. טענת ההגנה, לפיה גרסתו המאוחרת של מ' "זוהמה" על ידי הפסיכולוג והמדריכים שליוו אותו במרכז החירום, נדחתה במסגרת הכרעת הדין. הובהר, לענין זה, כי מ' שיתף את בית המשפט בהתלבטויות שליוו אותו, טרם שגולל את סיפורו בחקירתו המאוחרת, ושלל מכל וכל את האפשרות כי הוא הושפע מעובדי המרכז. יחד עם זאת, אישר מ', כי השהות במרכז ההדרכה סייעה לו להבחין בין טוב לרע, ומאחר שהוא לא פקד מסגרת לימודית קרוב ל-7 שנים, לא היה בידו להבין קודם לכן, כי חיי אינם נורמטיביים. הערכאה הדיונית התרשמה כי מ' הוא נער נבון ועדותו עניינית ואותנטית, הגם ש-מ' התקשה לתאר באופן מסודר את סוגי העונשים, וההגנה הצביעה על סתירות בגרסתו. הובהר, כי מ' העיד במפורט ובמדויק על אירועים מחיי המשפחה, ובפרט על ההסלמה בהתנהגותו הפוגענית של המערער, ובנוסף נתן ביטוי ממשי לתחושותיו ולמצבו הרגשי. לאור זאת, נתן בית משפט קמא אמון מלא בעדותו. זה המקום להדגיש, כי בעניינו של מ' הגישו סנגוריו של המערער בקשה להוספת ראיות חדשות, אליה אתייחס בהמשך.

9. בית משפט קמא התייחס בהכרעת הדין גם לקרופר ואשתו, שהעידו בבית המשפט וראו במערער מודל לחיקוי. צוין, כי קרופר הצטרף לפעולות ההפצה שארגן המערער, ונטל חלק בביצוע העונשים עליהם הורה המערער. עוד נקבע בהכרעת הדין, כי יומנים ורישומים של ג', ד', ה', ט' ו-ו', אשר הוגשו לבית המשפט מטעם התביעה, הינן בגדר ראיות קבילות, משום שהעדויות אישרו כי מדובר ביומניהן. ואולם, מאחר שהעדויות טענו כי חלק מהכתוב ביומנים אינו משקף אמיתות ועובדות כי אם פנטזיות והרהורים, נקבע כי משקלן של ראיות אלו ייקבע באופן נקודתי, בהתאם לנסיבות העניין. יצוין, כי ד' העידה מטעם התביעה, ואולם היא הוכרזה כעדה עוינת, משהתכחשה להודעות שמסרה במשטרה.

10. בהמשך, פנתה הערכאה הדיונית לקביעת ממצאי המהימנות של עדי ההגנה, ובראשם המערער. בהכרעת הדין הובהר, כי המערער מסר מספר הודעות במשטרה, במסגרתן אישר אירועים מסויימים שהתרחשו בביתו, לרבות מעשי אלימות ומעשים מבזים, בהם נזכרים איברי מין, אך טען כי הדברים נעשו בהסכמה. אשר לאירועים אחרים, טען המערער, כי הם בוצעו שלא על דעתו, ולעיתים בניגוד לרצונו. בנוסף, העיד המערער, כי אין לו כל קשר לאירועי הצואה; לכליאה במחסן; ולהכאה בשוט או במקלות. עוד הבהיר המערער, כי המונחים "וידוי" ו"דין" הם מושגים שגורים בפי חסידי רבי נחמן מאומן, אך אישר שכאשר שרר מתח בבית, נעשה שימוש במונח "דין". המערער הדגיש, כי הוא

מעולם לא הפעיל עונש פיזי כלפי הילדים, וכי כל התנהלות הבית הייתה פתוחה לעיני כל.

בית משפט קמא התרשם באורח שלילי מעדותו של המערער. בהכרעת הדין נקבע, כי המערער עשה נסיונות מאולצים להרחיק עצמו מכל האירועים המרכזיים, ולהציג עצמו כמי שנוהל על ידי אחרים, או כמי שלא היה מעורב באירועים השונים. עוד הודגש, כי במהלך חקירתו הנגדית ניסה המערער להתחכם, ולהתחמק מלמסור מענה ענייני, כאשר נשאל לגבי גרסתו במשטרה, ואף נטה לייחס רבים מהמעשים ל-ה', כפי שעשו גם יתר עדי ההגנה. נסיונות אלו, כך הבהיר בית משפט קמא, אינם מתיישבים עם העדויות והראיות האובייקטיביות שהוצגו בפני בית המשפט, כמו גם עם האמונה העיוורת של הנשים בכוחותיו של המערער, ועם הקשר המשונה שיצר עם המערער 2. על יסוד הראיות שהובאו בפניה, הסיקה הערכאה הדיונית, כי המערער הוא דמות דומיננטית, תקיפה וכריזמטית, אשר שלטה במשפחה ביד ברמה, וזאת באמצעים רוחניים וכוחניים.

אשר לעדותו של המערער 2, קבע בית משפט קמא, כי סירובו להעיד כעד הגנה במשפטו, עשוי לשמש חיזוק למשקל הראיות נגדו מכוח סעיף 162(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: חוק סדר הדין הפלילי), זאת בפרט כאשר הוא בחר להעיד במסגרת משפט הזוטא. עוד הבהיר בית משפט קמא, כי מאחר שהמערער 2 לא עלה על דוכן העדים, אמירותיו יכולות לשמש כראיה נגדו בלבד. מהעדויות שנשמעו על אודות מעמדו הפסיבי של המערער 2, וכן מתוכן הודעותיו במשטרה, המאשרות עונשי כליאה במחסן; אלימות נגד נשים משום הרהורים ומחשבות עליו; ואכילת צואה, הסיק בית משפט קמא כי המערער 2 לא יזם דבר, אך הוא העמיד מרצונו את גופו, כאמצעי לביצוע "דינים" ומעשי אלימות במשפחה. בית משפט קמא הדגיש, כי בתחילה, המערער 2 הבין כי המעשים השונים נעשו בהסכמת הנשים אך בהמשך, עם התעצמות המעשים, הוא הבין כי הם בוצעו באווירת כעס ורוגז מצד בני המשפחה.

בהמשך, התייחס בית משפט קמא לעדותם של ט', בתה של ב': בעלה, יצחק נחמן, בנם של א' והמערער; ג'; ע'; ו'; ו-ב', וקבע כי ככלל מדובר בעדים שהכחישו את מעשיו של המערער, והתחמקו ממתן מענה ענייני לשאלות רלוונטיות או סירבו להשיב עליהם.

11. לאחר מכן, פנה בית משפט קמא לקבוע את ממצאיו ביחס לכל אישום ואישום. בגדרי האישום הראשון, נדון סעיף 375א לחוק העונשין שעניינו החזקה בתנאי עבדות. בית משפט קמא הסתמך על הפרשנות שניתנה לסעיף זה בתפ"ח (י-ם) 13646-11-10 מדינת ישראל נ' ג'ולאני (29.02.2012), אשר בחן את יסודות העבירה לראשונה בישראל, ולאורו קבע בית משפט קמא, כי מתוך שלוש החלופות המנויות בסעיף 375א(ג) להגדרתה של "עבדות" מבטאים מעשיו של המערער "שליטה ממשית בחייו של אדם", וזאת באופן מובהק. שליטה זו הושגה, כך פורט בהכרעת הדין, באמצעות: מעמדו הנשגב של המערער בעיני המשפחה, אשר התבטא בעובדה שבני הבית ראו במערער אדם קדוש, וגילו כלפי יחס של סגידה, הערצה ופחד; ניצול מניפולטיבי של האמונה העיוורת במערער והאמונה הרוחנית שגיבש כדי לגרום לקורבנותיו (בעיקר הנשים ג', ד' ו-ה) לחשוב, כי הן פוגעות בו במחשבותיהן ובהתנהלותן (ומכאן גם בכל עם ישראל), וכי עליהן לכפר על כך באמצעות ציות מלא; ניתוק קשריהם של בני המשפחה עם העולם שמחוץ לבית המשפחה, אם באמצעות המנטליות שטיפח המערער בנשותיו, לפיה הסביבה החיצונית עוינת את המשפחה, ואם באמצעות חינוכם של הילדים בין כותלי הבית בלבד; וענישה סדיסטית ממושכת, כמו גם ניצולן של הנשים למילוי מטלות יומיומיות.

12. הודגש, כי האופן בו ביסס המערער את שליטתו על נשותיו התחלק לשני שלבים שונים: השלב בו נוצרה והתבססה השליטה, אותו כינה בית משפט קמא "שלב הגיוס וההשתקעות", והשלב בו תוחזקה ונוהלה השליטה, במשך שנים. בשלב הראשון, שלב הגיוס וההשתקעות, המערער קרב אליו נפשות תועות ופגועות, בעלות קשר או משיכה מסוימת לדת, אשר חוו משבר וחיפשו כיוון בחייהם. לעניין זה נדחתה טענת ההגנה, כי הנשים אינן עונות לפרופיל המקובל של קורבנות העבירה, הגם שאפיון זה אינו חלק מיסודות העבירה. באותו שלב, ביסס המערער את השפעתו על הנשים בדרכי נועם וברוח טובה, באמצעות אישיותו הכריזמטית. בשלב הראשון, לא נחשפו הנשים, ככלל, ליחסי השליטה ולעונשים שנהגו במשפחה.

בשלב השני לביסוס השליטה, ועם חלוף הזמן, "נשאבו" המצטרפות החדשות לעולם הפנימי של המשפחה וניתקו, בעידוד המערער, את קשריהם עם העולם החיצוני. אמנם, הנשים הורשו לצאת מחוץ לבית המשפחה, וכמה מהן אף בילו זמן ממושך במקומות מרוחקים מהבית, ואולם הניתוק הפיזי, כך נקבע בהכרעת הדין, לא לווה בהתנתקות נפשית. עוד צויין, כי העובדה שהמשפחה אירחה בביתה מבקרים שונים אינה משפיעה באופן משמעותי על המסקנה, כי המערער בודד את בני המשפחה מסביבתם.

13. במצב הדברים המתואר, כך נקבע בהכרעת הדין, התעמקו עוד יותר רגשות ההערצה והסגידה של בני הבית למערער, וזאת מכוח תכונותיו, התנהגותו, הפחד שעורר והאמונה לה הטיף. באופן זה, התגברה השפעתו של המערער על בני ביתו, עד שזו, בשילוב עם בידודם של בני הבית מהעולם שבחוץ, אפשרה לו להנהיג בבית שגרה קבועה של ביצוע מטלות, הענקת שירותים והשתת עונשים סדיסטיים. בית משפט קמא קבע, בנוסף, כי העונשים והאלימות שננקטו בשלב השני שולבו במערך "הדינים" שהנהיג המערער, ושימשו אותו לביסוס השליטה, וכדרך ביטוי שלה. זאת, כאשר בני המשפחה לא הביעו תמיד התנגדות אקטיבית לכוח שהופעל כלפיהם, ולעיתים ביקשו אותו, ואף יזמו את הפעלתו.

14. עוד קבע בית משפט קמא, על פי העדויות שנשמעו בפניו, כי הענישה האלימה והאכזרית הלכה והתגברה עם השנים, והגיעה לשיאה בשנים האחרונות שלפני מעצרו של המערער. על האינטנסיביות ההולכת וגדלה של הענישה למד בית משפט קמא גם מפרק הזמן שחלף בין שני השלבים לביסוס השליטה, אשר פורטו לעיל, אשר הלך והתקצר עם חלוף הזמן. בית משפט קמא קבע בנוסף, כי הענישה המתמשכת, הקבועה והסדיסטית, שהמערער הגה וביצע או פיקח על ביצועה, מהווה סממן עיקרי למידת שליטתו הממשית בנשים ובילדים ששהו בביתו. על עוצמת השליטה הכמעט מוחלטת של המערער מעידים, כך נקבע:

"פרק הזמן הממושך (מספר שנים) שבו ננקטה הענישה, השגרתיות שבה בוצעה [...], כמות האנשים שכלפיה הופנתה [...], מרכזיותו הבלעדית כמעט של המערער בנקיטתה (הן בהמצאת הרעיונות הסדיסטים; הן בהוראתם לקורבנות, והן בביצועם או בפיקוח על ביצועם), הגיון והכמות של העונשים השונים, השימוש המניפולטיבי והציני שנעשה בהערצתן הכנה של הנשים לשם הוצאת הענישה לפועל, העובדה כי חלק מקורבנות הענישה היו ילדים קטנים ובני משפחה [...]; ומעל הכל- התוכן האכזרי האלים והמרושע של העונשים השונים, שאין הדעת סובלת" (פסקה 54).

15. בית משפט קמא הבהיר כי הענישה הקשה והפגיעה הבלתי אנושית בזכויות האדם הבסיסיות של הקורבנות, אין להן כל קשר למאפייני משפחה פטריארכלית מסורתית, כטענת ההגנה, ואין היא יכולה להתרפא באמצעות הבעת הסכמה מטעם הקורבנות. עוד נקבע בפסק הדין, כי הנסיבות, המתוארות בעדויות הארוכות והאותנטיות שנשמעו בבית משפט קמא, תואמות במלואן את התכלית החברתית העומדת בבסיס עבירת ההחזקה בתנאי עבדות. לפיכך, אין לקבל

את עמדת הסנגוריה, לפיה המחוקק לא התכוון להחיל את העבירה על הנסיבות הנדונות, אלא בעיקר על נסיבות של סחר בנשים או העסקת עובדים זרים. לאור האמור, נקבע, כי בענייננו מתקיים יסוד השליטה הממשית בקורבנות העבירה, המצויין בסיפת סעיף 375א(ג), והדרוש להוכחת ההחזקה בתנאי עבדות.

16. בהמשך ובגדרי הדיון באישום הראשון, קבע בית משפט קמא כי מעשיו של המערער מבטאים החזקה בתנאי עבדות גם במובן "שלילת חירות", היא החלופה הנוספת הנזכרת בסיפת סעיף 375א(ג). שלילת החירות נבעה, בעיקרו של דבר, מהעדר יכולתם של בני הבית להתנתק מהשפעתו הפסיכולוגית העמוקה של המערער, אך גם באמצעות הפעולות האלימות שנקט המערער לצורך סיכול הבריחה והענשת הבורחים, לאחר שנתפסו. לאור המפורט לעיל, נקבע כי מעשיו של המערער מקיימים גם את יסוד שלילת החירות המנוי בסעיף.

17. לאחר שנקבע כי המערער החזיק את בני ביתו ב"תנאי עבדות" על פי חלופת ה"שליטה ממשית" ואף בהתאם לחלופה בדבר "שלילת החירות", פנה בית משפט קמא לבחון, בהתאם ללשון הסעיף, אם ההחזקה נועדה "לצרכי עבודה או שירותים לרבות שירותי מין" כאמור בסעיף 375א(א) לחוק. לעניין זה, קבעה הערכאה הדיונית, כי ההחזקה בתנאי עבדות של בני הבית על ידי המערער איפשרה לו לקבל, באופן ממוסד ושיטתי, אספקה קבועה של כספים, כתוצאה מאיסופם על ידי הנשים ברחובות העיר, ושל שירותים שונים, לרבות שירותי מין מנשות המשפחה.

לפיכך, הורשע המערער בעבירה שיוחסה לו בגדרי האישום הראשון לכתב האישום.

18. אשר ליתר האישומים, אציין באופן כללי, כי בית משפט קמא בחן בפרוטרוט ובדקדקנות את פרטיו של כל אישום ואישום, ועל יסוד עדויותיהם של ה', ז', י', ח' ו-מ', הרשיע את המערער במרבית האישומים שיוחסו להם.

המערער זוכה כליל מעובדות האישום השני, לאחר שנקבע, כי אף ש-ה' תיארה בעדותה אירועים רבים של ענישה בעירום ושל מעשי אלימות, מרבית פרטי האישום הספציפי לא הוכחו בעדותה. כמו כן, זוכה שני המערערים מתקיפה בנסיבות מחמירות של ה' במסגרת האישום השישי. עוד נקבע, כי אירוע "האסלה", המתואר במסגרת האישום השמיני, והמבוסס על עדותה של ה', לא נתמך בראיות נוספות, ומשכך לא הורשע המערער בביצועו. למסקנה דומה הגיע בית משפט קמא בעקבות עדותה של ה' על אודות השבר שגרם המערער לאצבעה, ולפיכך זוכה המערער מעבירה של גרימת חבלה בנסיבות מחמירות, במסגרת האישום העשירי. בנוסף, ובגדרי הדיון באישום השבעה עשר, קבע בית משפט קמא, כי חלק מעובדות האישום, הנוגעות למעשה הסדום שבוצע ב-י', בעקבות החשד שהלה פגע מינית בשני אָקִיו, הוכחו כבר במסגרת האישום הקודם; וכי מעשה התקיפה של נ' המתואר באישום, לא הוכח מעדותו של כ' בנושא הנדון, ולפיכך זוכה המערער אף מעובדות אישום זה.

עוד אוסיף, כי מהשוואה בין האמור בכתב האישום לבין פרטי הכרעת הדין עולה, כי המערער זוכה מעבירת אינוס בנסיבות מחמירות ב-ד', בגדרי האישום השנים עשר; מעבירת מעשה מגונה בנסיבות מחמירות ב-מ', במסגרת האישום הששה עשר; ומביצוע מעשה סדום בנסיבות מחמירות ב-ע', מחמת הספק, במסגרת האישום השמונה עשר. נקבע, בעניין אחרון זה, כי אף ש-ח' העידה על ההכנות לקראת החדרת המקל לפי הטבעת של ע', היא יצאה ונכנסה לחדר ולא הייתה עדה למעשה, וכי גם מ' נכח רק בשלבים המוקדמים של האירוע. בנוסף, זוכה המערער מעבירת התקיפה בנסיבות מחמירות, אשר יוחסה לו במסגרת האישום התשעה עשר.

19. במסגרת גזר הדין נקבע, כי נוכח מספר האירועים הרב, כמפורט בהכרעת הדין, לא ייקבע מתחם ענישה לכל אירוע ואירוע, אלא מתחם ענישה כולל, בהתאם לעקרונות הענישה אשר הוטו בתיקון 113 לחוק העונשין. לאחר זאת, קבע בית משפט קמא, כי הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה הוא כבודם וחירותם של הנשים והילדים; שלומם וביטחונם של הילדים; וזכותם של כלל הקורבנות לחיי משפחה מקובלים ותקינים. אשר למדיניות הענישה הנוהגת הצביע בית המשפט על גזר הדין שניתן בת"פ (י-ם) 157/08 מדינת ישראל נ' קוגמן (12.5.2010) (להלן: עניין קוגמן במחוזי), במסגרתו הושתו על מרבית הנאשמים עונשים הנעים בין 17 ל- 20 שנות מאסר, בנוסף לחיובם בתשלום פיצוי לקורבנות, בהיקף של מאות אלפי שקלים.

בהמשך, נתן בית משפט קמא את דעתו לנסיבות ביצוע העבירות. כך, הודגש כי המערער היה מחולל האירועים השונים ושליטתו במשפחה הייתה מלאה. עוד ניתן משקל להיקף העבירות, לחומרתן, למשכן ולמספר הקורבנות. בנוסף, עמד בית משפט קמא על הפסיקה הנוהגת, ובעיקר על גזר הדין בעניין קוגמן במחוזי, אף שהובהר כי הנזקים שנגרמו לקורבנות שם חמורים לאין שיעור, מאלו שלפנינו. לאור זאת, הועמד מתחם הענישה בעניינו של המערער על 20 עד 35 שנות מאסר, ומתחם הענישה בעניינו של המערער 2, שהיה פסיבי בהתנהגותו, אך הסכים לשמש כלי בידיו של המערער, נע בין 6 ל-10 שנות מאסר.

טרם גזירת העונש בגדרי מתחם הענישה, התייחס בית משפט קמא לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות, במסגרתן נשקלו גילו של המערער שהינו כבן 58, הגם שצוין שאין מדובר בשיקול משמעותי; עברו הנקי; העובדה כי המסגרת שיצר אספה אליה אנשים שלא הייתה להם כל משענת, ושימשה להם מעין בית; והחשש כי עונש מאסר יוביל לפירוק המשפחה, ובכך יפגע בנשים שנותרו נאמנות למערער. עוד ניתן משקל לעובדה, כי המערער לא הביע כל חרטה, לא עשה כל מאמץ לשתף פעולה עם רשויות החוק, ולתפיסתו הוא אינו זקוק לשיקום. כמו כן, הודגש, כי נסיבות חייו של המערער לא היו קשות במיוחד, ולא חלפו שנים רבות מאז בוצעו העבירות, מושא כתב האישום.

20. לאור המפורט לעיל, נגזרו על המערער 26 שנות מאסר לריצוי בפועל, החל מיום מעצרו; שנתיים מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות במשך שלוש שנים מיום שחרורו, למעט תקיפה סתם; פיצוי בסך 100,000 ₪, אשר יתחלק באופן שווה בין המתלוננים ה', י', מ' ו- ח'. על המערער 2 הושתו 6 שנות מאסר, החל מיום מעצרו; שנת מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות משך שלוש שנים מיום שחרורו למעט עבירת תקיפה סתם. יצוין כבר עתה, כי ביום 3.7.2017 סיים המערער 2 לרצות את עונש מאסרו, והוא מצוי כיום תחת צו פיקוח זמני, עד להחלטה סופית בעניין צו זה.

21. טרם שאדרש לטענות המערערים, יודגש, כי בעקבות הפרשה, מושא הערעורים, הוגש כתב אישום נפרד נגד הנשים א', ג' ו-ד' (וכן נגד שניים מבניו של המערער), בגין ביצוע עבירות מין והתעללות בקטין, וכן בגין ביצוע עבירות של הפרת הוראה חוקית, הדחה בחקירה והטרדת עד. ואולם, בהמשך להסדר טיעון שנערך בין הצדדים, תוקן כתב האישום נגד הנשים כך ש-א', ג' ו-ד' הורשעו, על פי הודאתן, בהפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287א לחוק העונשין, ובהדחה בחקירה, לפי סעיף 245 לחוק. על הנאשמות נגזר עונש מאסר בפועל שירוצה בחופף לתקופת מעצרו, וכן עונש מאסר מותנה של ששה חודשים, לבל יעברו את העבירות בהן הורשעו, במשך שנתיים מיום שחרורן ממעצר (ת"פ (י-ם) 21391-02-12 מדינת ישראל נ' אמבש (17.12.2012)).

עוד יצוין, כי כתב אישום נוסף, במסגרת פרשה זו, הוגש נגד קרופר, אשר הורשע בגדרי הסדר טיעון בביצוע

מעשה סדום בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיפים 345(ב)(1), 345(ב)(4) ו-345(ב)(5) לחוק העונשין; ובהתעללות בקטין או בחסר ישע (מספר עבירות), לפי סעיף 368 לחוק. על קרופר נגזרו שש שנות מאסר בניכוי ימי מעצרו; שנתיים מאסר על תנאי, שלא יעבור, תוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר, עבירת התעללות כלשהי בקטין או בחסר ישע מסוג פשע; וכן תשלום פיצויים לשלושת הקטינים בהם פגע (תפ"ח (י-ם) 6815-08-11 מדינת ישראל נ' פלוני (19.3.2014)). עוד יש לציין, כי ערעורו של קרופר על גזר דינו נדחה על ידי בית משפט, זה במסגרת ע"פ 3135/14 נ' ק' נ' מדינת ישראל (30.8.2015).

תמצית טענות המערערים לעניין הכרעת הדין

22. הנחת המוצא של המערער היא, כי כתב האישום שהוגש נגדו הוא דמיוני, כאשר "המציאות היא שזו הייתה משפחה פוליאמורית עליזה עם כמה חיכוכים קטנים שהם נורמליים בכל קומונה בה יש ריבוי ילדים ונשים". לטענת המערער, בעקבות שיטות חקירה ברוטליות, שהופעלו כלפי עדי התביעה במהלך חקירתם במשטרה, הפכו "החיכוכים" המשפחתיים המינוריים לסיפורי זוועה משוללי הגיון, ונעדרי כל ביסוס ראיתי. המערער הדגיש כי נגדו ונגד בני משפחתו נערך "לינץ" תקשורתי, וזאת בחסות המשטרה; "המרכז הישראלי לנפגעי כתות" (להלן: מרכז הכתות) והמשיבה, רק משום אורח חייה הייחודי של המשפחה, כאשר פסיקת הערכאה הדיונית הושפעה מאווירה זו. ייאמר בתמצית, כי המערער ביקש להעמיד את ערעורו על מספר נדבכים עיקריים-כלליים, זאת בצד טענות פרטניות שהעלה ביחס לכל אישום ואישום.

ראשית, השיג המערער על ממצאי המהימנות שנקבעו על ידי בית משפט קמא. נטען, לעניין זה, כי הרשעת המערער התבססה על עדויות של חמישה עדי תביעה, אשר מסרו גרסאות "כבושות" ומשתנות, וזאת עקב לחצי ואיומי המשטרה ומרכז הכתות. לשיטת המערער, בית משפט קמא לא דקדק בעדויות הכלליות שנשמעו מטעם התביעה; לא יישב את הסתירות ביניהן; לא תמך אותן בתוספות הראייתיות הנדרשות; ואף שהתרשם באורח שלילי מחלק מעדי התביעה, עדיין הסתמך על גרסאותיהם בעת קביעת הממצאים העובדתיים. בעיקר הליון המערער על האמון שניתן בגרסתה המאוחרת של ה'. לטענתו, גרסתה המפלילה נמסרה עקב פיתוי והשאה מצידם של חוקרי המשטרה, אשר איימו בשלילת זכויותיה ההוריות, ולאחר שהובטחו ל-ה' טובות הנאה, באופן שהקנה לה מעמד של עדת מדינה, וזאת, לכל הפחות, לשיטתה של ה'. במעמדה זה, נדרש סיוע לעדותה וכזה- אין. עוד נטען, כי בית משפט קמא לא בחן באופן פרטני את עדויות עדי ההגנה, והתייחס אליהם, בטעות, כדבוקה אחת, הנתונה לשליטתו של המערער, באופן שאינו מאפשר לסמוך על עדותם.

שנית, נטען, כי הממצאים העובדתיים, שנקבעו על ידי בית משפט קמא, אינם מתיישבים עם ההגיון והשכל הישר ואינם נתמכים בראיות, באשר מצבור הראיות החפציות שנתפסו בבית המשפחה (ובכלל זה, לדברי המערער, קלטות וידאו; מכשירי טלפון נייד; מחשבים ביתיים; יומנים; שוקרים חשמליים; מקלות ומטאטאים) לא הניבו כל ממצא לחובתו.

במסגרת הנדבך השלישי לערעור טען המערער למחדלי חקירה רבים שנפלו, לדידו, במהלך חקירת הפרשה, ושהתרחשותם אמורה להוביל לזיכוי. בין היתר, נטען כי המשטרה נמנעה מלתעד, באופן חלקי או מלא, חקירות של עדי תביעה מרכזיים, מצב דברים המאין את המשקל הראייתי של תוצאות החקירות. נטען, בנוסף, כי המשטרה "זיהמה" את

העדויות השונות באמצעות "השתלת" גרסאות בפי הנחקרים; חשיפתם לגרסאות של נחקרים אחרים; ומתן הזדמנויות לתיאום גרסאות בין הנחקרים.

בחלקו הרביעי של הערעור, ובהמשך לטענות בדבר מחדלי החקירה, טען המערער, כי המשטרה התייחסה באופן ברוטלי ואלים לנחקרי הפרשה, והפרה את זכויותיהם כנחקרים. כך, למשל, היכו חוקרים מסויימים את המערערים ועדי הגנה נוספים במהלך חקירתם; הקליטו שיחות של חשודים עם עורכי דינם; ניסו לשדל נחקרים לחשוף מה יעץ להם עורך דינם, ולגרום לנחקרים אחרים לפקפק בעצה המשפטית שקיבלו; וגרמו נזקים ראייתיים להגנה, בכך שלא ביצעו עימותים אותנטיים בין הנחקרים.

במסגרת הנדבך החמישי, נטען, כי המערער נעדר את היסוד הנפשי הנדרש להרשעתו, משום הבנתו הכנה כי חיי המשפחה התנהלו מתוך בחירה והסכמה מלאה של כל בני המשפחה. המערער הוסיף וטען, כי ה"דינים", ככל שבוצעו, היו מעשים שנעשו בהסכמה כחלק ממשחקי "מבוגרים", ללא פגיעה גופנית במי מהנשים, וודאי לא פגיעה קשה, וכי יש לכבד את אורח חיי המשפחה הייחודי. עוד נטען, כי חלקים משמעותיים מה"דינים" נערכו ביוזמתן של הנשים, אם כמימוש פנטזיות אישיות, ואם מתוך רצון לבצע תיקונים אישיים. הכל, תוך חלוקת תפקידים מודעת ורצונית בין המערער לבין נשותיו, ובהיקף שונה בתכלית מהנטען על ידי המשיבה.

לבסוף, טען המערער לכשל בייצוגו על ידי בא כוחו בבית משפט קמא, בטענה כי קשרי עבודה קודמים עם מרכז הכתות, במסגרת תיק פלילי אחר אותו ניהל, השפיעו על איכות השירות המשפטי שהוענק למערער. ואולם, במסגרת הדיון בערעור, מיום 11.8.2016, נזנחה טענה זו.

23. בהמשך הערעור, פירט המערער את השגותיו ביחס לכל אישום ואישום. את עיקר טענותיו מיקד המערער, מטבע הדברים, בהרשעתו באישום הראשון, שעניינו החזקה בתנאי עבדות, ואשר אליהן אדרש בהמשך. עוד ביקש המערער לזכותו מיתר האישומים בהם הורשע, על יסוד טענות מגוונות, אשר אתיחס להלן לעיקריהן. כך, טען המערער, ביחס לחלק ניכר מהאישומים, כי המעשים המתוארים בהם בוצעו על ידי נשות המשפחה (למשל באישום האחד עשר עד הארבעה עשר, ובאישום התשעה עשר); או בהסכמתן (למשל, באישומים השלישי, השביעי והשמיני), ובכל מקרה, ללא מעורבותו של המערער עצמו. לשיטת המערער, באותן נסיבות לא ניתן לראות בנשים כמי שמוחזקות ב"שבי מנטלי" שלו, ומשמשות "ידו הארוכה", באופן המטיל עליו אחריות לביצוע העבירות. עוד טען המערער, כי הרשעתו באינוסה של ה', במסגרת האישום השלישי והשישי לכתב האישום, מהווה הרשעה כפולה באותה עבירה, והדבר מצדיק את זיכוי; וכי עדותה של ה', במסגרת האישום השישי, אינה תואמת את עובדות כתב האישום. המערער הוסיף וטען, כי הוא הורשע בביצוע מעשה סדום ב-ח', אף שעובדות העבירה לא נזכרו בכתב האישום, וכאשר לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפני ההרשעה; וכי אין בהודעות שמסר במשטרה משום ראשית ראייה לעניין האישום החמישי. לשיטתו של המערער, יש לזכותו אף מההרשעה במעשה הסדום במסגרת האישום הארבעה עשר, משו שמדובר באכיפה בררנית; ונטען, בנוסף, כי לא הוכחו בפני בית משפט קמא נסיבות הגיל הרלוונטיות להרשעה בעבירות המעשים המגונים וההתעללות, המפורטות באישומים השנים עשר והשלושה עשר לכתב האישום.

24. המערער 2 ביקש להשיג על הרשעתו באישומים השלישי, הרביעי והשישי.

עיקר טענתו של המערער 2 היא, כי יש לזכותו מכל אשמה, משום שהוא נעדר את היסוד הנפשי הנדרש

להרשעתו בעבירות השונות. להבנתו של המערער 2, הדברים שהתרחשו בבית המשפחה בוצעו מתוך בחירה והסכמה מלאה מצד כל בני המשפחה, גם אם בדיעבד ולאחר מעשה, אחדים מהם התחרטו על כך. הבנה זו התבססה, כך נטען, על דברים שנמסרו לו מפורשות על ידי המערער ועל ידי הנשים עצמן, וכן על בסיס המצג שהוצג בפניו כשגרה היומיומית בבית. לאור עמדתו לעיל, טען המערער 2, בתגובה להרשעתו בביצוע מעשים מגונים בנסיבות מחמירות בשלושת האישומים, כי הוא לא היה מודע להעדר הסכמתן של הקורבנות, ולחילופין כי עומדת לו הגנת טעות במצב דברים, לפי סעיף 34 לחוק העונשין. עוד טען המערער 2, במישור היסוד הנפשי, כי לא היו במעשים, ככל שבוצעו, כוונה לביזוי או לגירוי מיני, קל וחומר כאשר המערער 2 עצמו אינו נמשך לנשים, ולפיכך לא ניתן להרשיעו בעבירות אלה. המערער 2 הוסיף וטען להגנתו, כי לא הוכח היסוד הנפשי הרלוונטי להרשעתו בעבירות האינוס והסדום במסגרת האישום השישי, שכן לפי כתב האישום גופו, ה' לא הביעה התנגדות למעשים.

נדבך נוסף בערעורו של המערער 2 נוגע לאמרותיו שנמסרו במשטרה, אשר המערער 2 סבר כי יש לפסול את קבילותן כראיה במשפט, משום שאלו נגבו שלא מרצונו החופשי ותוך פגיעה בזכותו להליך הוגן. כמו כן, ובדומה למערער, אף המערער 2 השיג על קביעות המהימנות של עדי התביעה, ובעיקר של ה' ו-ז', ועל העדרן של תוספות ראייתיות מספקות לתמיכה בהן. בנוסף, קבל המערער 2 על כך שיוחסה לו שותפות עם המערער בביצוע העבירות, כשלמעשה הוא לא היה מודע לקיומה, וכאשר בית משפט קמא לא נתן משקל לחלקו המזערי באותה שותפות. לבסוף, טען המערער 2, כי פסיקת בית משפט קמא אינה מכבדת את אורח החיים שבחרו לעצמם המערערים והנשים, ופוגעת בזכותם לאוטונומיה אישית במדינה דמוקרטית.

25. עוד עליי להתייחס לעיקר הטענות הפרטניות שהעלה המערער 2, במסגרת האישומים בהם הורשע. הטענה הראשונה, עניינה בקיומה של אכיפה בירורית, בעיקר במסגרת האישומים הרביעי והשישי, משום העובדה שהמשיבה לא מצאה לנכון להעמיד לדין את נשות המערער שהיו מעורבות, לטענת המערער 2, באותם מעשים בגינם הוא הועמד לדין. השנייה, כי הרשעתו בעבירת האינוס, במסגרת האישום השלישי, לא נזכרה בכתב האישום, וכי לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפניה. והשלישית, מתייחסת ל"כפל הרשעה" במסגרת האישום השישי. לעניין זה, נטען, כי הרשעת המערער 2 בביצוע מעשים מגונים ב-ה', במסגרת האישום השישי, מהווה כפל הרשעה, נוכח הרשעתו בעבירה זהה באישום השלישי. עוד טען המערער 2, כי מאחר שלדידו הוא זוכה, במסגרת האישום השלישי, מעבירת האינוס, באמצעות החדרת אצבעות לאברי המין של ה' ו-ג', הרי שלא ניתן להרשיעו באותה עבירה שבוצעה, לכאורה, ב-ה', גם במסגרת האישום השישי.

תשובת המשיבה לעניין הכרעת הדין

26. בתגובה להשגות המערערים על ממצאי העובדה והמהימנות שנקבעו בבית משפט קמא, נטען, כי קביעת הממצאים התבססה על עדויות מוצלבות של מספר עדים או על עדויות שלהן הייתה תמיכה ראייתית בעדויות אחרות, וכי בית משפט קמא נקט משנה זהירות טרם שקבע את מידת מהימנות העדים, לרבות בעניינה של ה'. המשיבה הוסיפה והדגישה, כי עדותו של המערער עשתה רושם בלתי אמין, מתחכם ומתחמק, וממילא הוא אישר בעדותו חלק מעובדות כתב האישום, ולפיכך יש לדחות את ערעורו על ממצאי המהימנות והעובדה שקבעה הערכאה הדיונית. עוד נטען, כי במהלך חקירת הפרשה נמצאו ראיות אובייקטיביות, התומכות בממצאיו של בית משפט קמא, וזאת בניגוד לטענת המערער.

בהתייחס לסוגית היסוד הנפשי והטענה בדבר הסכמתן של הנשים למעשים שבוצעו בהן, הבהירה המשיבה, כי בנסיבות האלימות והפחד ששררו בבית המשפחה, ונוכח אופיים האכזרי והמשפיל של המעשים, לא ניתן להכיר בקיומה של הסכמה למעשים המיניים, ומכאן יש לדחות את טענת המערער במישור היסוד הנפשי. בתגובה לטענה דומה של המערער 2, גרסה המשיבה, כי החלטתו להמנע מלהעיד בבית המשפט אינה מאפשרת לבחון את נכונות טענתו בעניין קיומה של הסכמה, ולפיכך יש ליתן לה משקל מועט ביותר.

המשיבה הוסיפה וטענה, כי בית משפט קמא קיבל כדין את אמרות המערערים במשטרה כראיה במשפטם, והיא אף ביקשה לדחות את טענת המערער 2, לפיה הוא שימש קורבן של המערער, ולפיכך אין לייחס לו אחריות למעשים. בהמשך, אישרה המשיבה כי עבירת האינוס, בה הורשע המערער 2, במסגרת הדיון באישום השלישי בהכרעת הדין, לא נכללה בכתב האישום, וכי בית משפט הרשיע בעבירה זו נוכח הראיות שעלו בפניו. ואולם, ניתן להבין מטיעוני המשיבה, כי לשיטתה, ומאחר שבסיכום כלל ההרשעות בתום הכרעת הדין וכן במסגרת גזר הדין לא נזכרה ההרשעה האמורה, הרי שלמעשה המערער 2 לא הורשע בה.

בתגובה לטענת המערער 2 בדבר קיומה של אכיפה בדרנית, נטען, כי כפי שקבע בית משפט קמא, קיימים הבדלים מהותיים בין המערער 2 לבין הנשים האחרות שהשתתפו בחלק מהעבירות, נשים אשר היו קורבנותיו של המערער, והבדלים אלו מצדיקים הגשת כתב אישום נגד המערער 2 והמנעות מהעמדתן של הנשים לדין. לבסוף, ביקשה המשיבה לדחות את טענת המערער 2, בדבר כפל הרשעה במסגרת האישום השישי לכתב האישום.

דיון והכרעה

27. הערעורים על הכרעת הדין שלפנינו חובקים טענות רבות ומגוונות. חלק מהטענות הן כלליות באופיין, בכך שהן אינן פונות לעובדות אישום זה או אחר, כאשר טענות אחרות נוגעות לפרטי אישומים ספציפיים. דרך הילוכנו תהא כדלקמן: ראשית אתייחס לעיקרי טענות הערעור הכלליות של המערער באשר להכרעת הדין בעניינו, כאשר מקצת מטענות אלו משותפות לשני המערערים גם יחד. לאחר מכן, אדון במספר טענות פרטניות מרכזיות, שהעלה המערער ביחס לאישומים הספציפיים בהם הורשע. פרק נרחב בהכרעת הדין יוקדש להשגת המערער על הרשעתו באישום הראשון. בהמשך, אתייחס להשגותיו הכלליות של המערער 2 על הכרעת הדין בעניינו, וכן לטענות הפרטניות שהעלה ביחס לאישומים השלישי, הרביעי והשישי, בהם הורשע. לבסוף, אפרט את טענות הצדדים באשר לגזר הדין שהושת על המערערים, ואכריע אף בסוגיה זו.

ערעורו של המערער 1 על הכרעת דינו

28. טרם שאבחן את נימוקי הערעור העיקריים של המערער, מן הראוי לחזור על מושכלות ראשוניות, לפיהם ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות, אשר נקבעו על ידי בית משפט קמא. הרציונל להלכה זו נעוץ בעובדה כי הערכאה הדיונית, ולא ערכאת הערעור, היא אשר נחשפת באופן בלתי אמצעי לעדים ויכולה להתרשם מהאופן שבו הם מסרו את עדותם, מהתנהגותם על דוכן העדים, ומשפת גופם (ע"פ 3776/17 פלוני נ' מדינת ישראל (2.5.2018); ע"פ 6162/16 דלו נ' מדינת ישראל (4.2.2018); ע"פ 4818/16 פלוני נ' מדינת ישראל (9.1.2018)). דומה, כי אין להקל ראש במידת התרשמותו של בית משפט קמא מהעדים שהעידו בפניו, בנסיבות

המיוחדות שלפנינו. זאת, נוכח מורכבות חיי המשפחה; תלותם של בני המשפחה במערער; העובדה כי חלק מן העדים עודם תומכים במערער ובמעשיו; והשינויים שחלו בגרסאות העדים, בדגש על עדי התביעה.

כידוע, במקרים חריגים בלבד תטה ערכאת הערעור להתערב בממצאי הערכאה המבררת, חרף יתרונה המובנה של האחרונה. כך הוא הדבר, כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מושתתים על ראיות שבכתב, ולא על התרשמותה מן העדים; כאשר ממצאי המהימנות שנקבעו בבית משפט קמא מבוססים על שיקולים שבהגיון; כאשר נפלה טעות מהותית באופן הערכת העדויות על ידי הערכאה הדיונית; או כאשר מוצגות בפני ערכאת הערעור עובדות ממשיות, מהן עולה כי לא היה באפשרותה של הערכאה הדיונית לקבוע את הממצאים אותם קבעה (ע"פ 4818/16 פלוני נ' מדינת ישראל (9.1.2018); ע"פ 485/15 אלוני נ' מדינת ישראל (13.6.2017); ע"פ 2686/15 בנטו נ' מדינת ישראל (5.3.2017)). יצוין, כי בהודעת הערעור השיג המערער בהרחבה על קביעות המהימנות שנעשו על ידי בית משפט קמא, ואולם, בדיון שנערך בפנינו נסוגה באת כוחו, עו"ד רלי אבישר-רווה, מטיעונים אלו, וכדבריה "אנו מבקשים כי כבודכם תיישמו את קביעות המהימנות של בית משפט קמא" (פרוטוקול הדיון מיום 11.8.2016, בעמ' 30, ש'34-35). המערער 2, כך נראה, ביקש להצביע על טעות מהותית בהערכת עדויות עדי התביעה או לטעון כי עובדות מסוימות, כגון שינוי גרסתה של ה', מובילות בהכרח למסקנה כי אין ליתן אמון במי מעדי התביעה.

29. ואולם, לאחר שעיינתי בהכרעת דינו של בית משפט קמא ובטיעוניהם של המערערים לענין זה, לא מצאתי לקבל את השגות, העבר וההווה, של המערערים על קביעות המהימנות של הערכאה הדיונית. כפי שפורט לעיל, בית משפט קמא תיאר בהרחבה, במסגרת הכרעת דינו, את התרשמותו מעדי התביעה - ה', שהגיעה לבית המשפחה בגיל 21, נישאה למערער והביאה עימו לעולם ילדה. ה' הייתה הקורבן המרכזי של המערער מקרב הנשים; ז' שהגיעה לבית המשפחה בהיותה כבת 17, אך התפכחה לאחר כשנה ועזבה; י', בנה של ב', שהיה כבן 15 במועד עדותו, אשר שימש קורבן להתעללות קשה מצד המערער, והיה הראשון לדווח על מעשי אביו למשטרה; ח', בתה של ב' ובתו החורגת של המערער, שהגיעה עם אמה לבית המשפחה בהיותה כבת חמש וחצי שנים, ובשלב מאוחר יותר ביצעה בה המערער עבירות מין, התעללות ואלימות; ו-מ', בנם המשותף של א' והמערער, שנחקר על ידי חוקר ילדים בהיותו כבן 14, ואשר ההתעללות הסדיסטית של אביו בו דרדרה את מצבו הנפשי, בעטיו אף ביצע מספר נסיונות אובדניים.

הערכאה הדיונית נתנה דעתה לקשיים שניכרו בעדויות עדי התביעה, ועמדה בזהירות על מידת המהימנות שיש ליחס לעדים אלו, ועל התוספות הראייתיות הנדרשות לעדותם על מנת לבסס הרשעה על יסוד גרסתם. ראוי להדגיש, כי קודם לפירוט מסקנותיו תיאר בית משפט קמא את אורח חייה של המשפחה, ועמד בפרוטרוט, ותוך הדגמה מהעדויות שנשמעו בפניו, על האופן בו נאספו הנשים לביתו של המערער; על העובדה כי מרביתן ניתקו את קשריהם עם בני משפחתם; על בידוד בני המשפחה מהחיים שבחוץ; על קיבוץ הנדבות שנכפה על הנשים מבוקר ועד ליל; על ה"ווידויים" בפני המערער; ובעיקר על העונשים ("דינים") שהושתו על הנשים, לעיתים בהיותן עירומות, ושכללו שהות במחסן, צומות, והחדרת מקלות למקומות אינטימיים, עונשים שהושתו גם על ילדי המשפחה. חלק מהדברים אושרו על ידי המערער, אשר טען גם בפני בית משפט קמא, כפי טענתו בערעור, כי הדברים בוצעו בהסכמת הנשים ואף ביוזמתן.

י"אמר כבר עתה, כי בחינת מהימנות העדויות בראי המציאות המעוותת בה חיו הנשים והקטינים, כפי שעשה בית משפט קמא, מלמדת היטב על המצוקה הקשה והבלתי נסבלת שחוו אותם עדים שהעזו להכתים את שמו של המערער באמצעות הפללתו, ומסבירה את קיומן של סתירות בעדותם או אף חזרה מגרסתם המפלילה. משכך, הנני סבור, כי לא נפל כל פגם בהחלטתו של בית משפט קמא ליתן אמון בעדויות התביעה השונות, חרף הקשיים שעלו מעדויות אלו.

הדברים נכונים אף לגבי העדה המרכזית, ה', אשר שני המערערים ביקשו להגדירה כעדת מדינה או למצער, עדת מדינה "לשיטתה".

30. ה' נעצרה ביום 4.7.2011 למשך שבוע, במהלכו היא נחקרה במשטרה, תחת אזהרה. בהודעותיה במשטרה מתקופה זו וגם לאחריה, במהלכה שהתה במעון לנשים מוכות, היא אישרה אירועים קשים שהתרחשו בתוך המשפחה. יחד עם זאת, היא הצדיקה את התרחשות האירועים, בטענה כי דובר ב"משחק", או כי הדברים נעשו מרצונה או מתוך אמונה כי כך צריך לנהוג. רק בהודעתה מיום 27.7.2011, הסתמן שינוי במגמה זו, בכך ש-ה' הטילה על המערער את האחריות לביצוע המעשים. זאת, תוך שהיא מתנצלת על כך, אך מבהירה כי היא חייבת לספר את האמת, ולו למען בתה, ל', שנפגעה מהמעשים, ותחושות האשמה המלוות אותה. מיום 27.7.2011 ועד לחודש דצמבר 2011 לא נגבו מ-ה' הודעות נוספות.

בחודשים אוגוסט-ספטמבר 2011, ה' לא שהתה במעון הנשים המוכות, וחברה ליתר נשות המשפחה. במהלך תקופת ביניים זו, יצאה ה' בשתי הצהרות מוקלטות ומצולמות (נ/5 ו-נ/9), במסגרתן טענה, כי ההודעות שמסרה במשטרה בגנותו של המערער נמסרו לאחר שנכלאה בתנאים קשים, ובעקבות איומי המשטרה, כי היא לא תוכל לראות את בתה. במהלך החודשים אוקטובר ונובמבר 2011, שבה ה' להתגורר במעון, והחל מחודש דצמבר 2011 ועד לחודש מאי 2012, מסרה ה' הודעות נוספות במשטרה, המפלילות את המערערים. יצוין, כי רק בחודש אוגוסט 2012 קיבלה ה' את המשמורת על בתה ל'.

31. בית משפט קמא קבע, כי ה' אינה עדת מדינה "פורמלית", אך מעמדה "קרוב לכך" (פסקה 19 להכרעת הדין), שכן מעשיה שלה מעוררים חשד לפלילים, ואפשר שהיה צריך לשקול הגשת כתב אישום נגדה. ואולם, הוא דחה את טענת ההגנה, העולה גם בערעורים שלפנינו, כי היא משמשת כעדת מדינה, משום שהיא מסרה את גרסתה המפלילה, מתוך הנחה כי תקבל טובת הנאה בדמות קבלת המשמורת על בתה, וכן באמצעות המנעות מהגשת כתב אישום נגדה. ואכן, אף אני שותף לקביעה כי ה', למרות גרסתה המפותלת, איננה בגדר עדת מדינה. מקובלת עליי מסקנתו של בית משפט קמא, כי אף שחוקריה של ה' עשו שימוש ברצונה לקבל את בתה לחזקתה, על מנת לשכנע אותה להפליל את המערער, הרי שמדובר בקו חקירתי, שהשפיע על מסירת גרסתה, אך לא שימש כתמריץ העיקרי למסירתה. בעיקר, יש ליתן את הדעת לתפנית שביצעה ה' ב"תקופת הביניים", במהלכה היא יצאה בגלוי נגד חקירת המשטרה והתנהלותה, באופן המאיים, כמעט לחלוטין, את האפשרות כי היא ביקשה לשתף פעולה עם המשטרה על מנת לזכות בטובות הנאה להן ציפתה. אציין, כי באותה תקופה, בתה של ה' לא הייתה בחזקתה, והיא ראתה אותה אחת לשבוע.

בנוסף, בחינת ההתפתחויות בגרסתה של ה' וההסברים שסיפקה להן, על רקע הטלטלות שעברה במהלך גביית הודעותיה, מעידה כי אין מדובר בעדת מדינה, שהגנה על המערער, ותוך זמן קצר, ובתקווה לקבלת התמורה, החליטה לשתף פעולה עם הרשויות. ה' הצטיירה כאשה מבולבלת, שעברה ממצואות חיים מסויטת, אותה היא תפסה כנורמטיבית; למקום מוגן ומכיל, הוא מעון הנשים המוכות, בו החלה ללמוד ולהפנים את שעבר עליה; משם חזרה לחיק הנשים, התומכות במערער, שהיו לה כמשפחה; ולאחר מכן, שבה פעם נוספת למעון אותו עזבה. במהלך השינויים הקיצוניים שעברו עליה, תוך פרק זמן קצר יחסית, ה' הייתה מצויה בשלב ביניים מן הפן הרגשי - בין התנתקות מהדמות שהעריצה וגם חששה ממנה, לבין גיבוש תפיסה תודעתית, לפיה החוויות שעברו עליה בביתו של המערער אינן משקפות את החיים הנורמטיביים להם ייחלה, וכי למעשה, גם היא קורבן של מעשיו. על יסוד מצב הדברים המתואר, ניתן להבין מדוע ה' לא מסרה גרסה קוהרנטית ועקבית במהלך חקירותיה, והיא נעה בין רצון לחשוף את כל שהתרחש בבית

המערער לבין חששה לדבר בו סרה, אף שכבר היה במעצר, באותו שלב. עוד יצוין, כי בשונה ממי שמקבל או סבור שיקבל תמורה בגין גרסתו המפלילה, ה' החלה להכתיב את פני המערער רק בחקירתה התשיעית, כאשר את בתה היא קיבלה לחזקתה רק כשנה לאחר מכן.

32. גם אם ניתן לראות ב-ה', כטענת המערערים, כעדת מדינה "לשיטתה", אין בכך כדי לקעקע את הממצאים שנקבעו על יסוד עדותה; או לחייב את בית משפט קמא לבסס את ממצאיו על עדותה, רק אם תמצא לה תוספת ראייתית מסוג "סיוע"; ולבטח אין באפשרות זו כדי להורות על העדפת גרסתה הראשונה של ה' במשטרה, כנטען בערעורים. עד מדינה "לשיטתו" מצפה או מקווה, על יסוד אמונתו הסובייקטיבית, לקבל טובת הנאה מהמדינה, מבלי שזו הובטחה לו, באופן העשוי להשפיע על מהימנות הגרסה שמסר (ע"פ 9180/16 מליק נ' מדינת ישראל (16.11.2017); ע"פ 9141/10 סטואר נ' מדינת ישראל (28.4.2014); ע"פ 7450/01 אבו ליטאף נ' מדינת ישראל (31.7.2007) (להלן: עניין אבו ליטאף)). החשש בדבר מהימנות גרסתו של העד נרפא באמצעות תוספת ראייתית, שהפסיקה הגדירה, כנעה בין חיזוק לסיוע:

"...בית המשפט יוכל להכיר בפלוני כעד מדינה לשיטתו כאשר בשלב הראשון, אין בהכרח זו כדי להכתיב את מידת התוספת הראייתית שתצטרף לעדותו על-מנת לבסס הרשעה. מדובר במעין קביעה הצהרתית בדבר החשש למהימנות עדותו של העד השותף בשל אמונתו הסובייקטיבית. יחד עם זאת, על בית המשפט לבחון את תוכנה, עוצמתה והיקפה של האמונה הסובייקטיבית, ולאחר בחינה זו יהיה עליו לקבוע באופן מעשי את מידת התוספת הראייתית שנדרשת לביסוס ההרשעה. מידת חוסנה של התוספת הראייתית בין חיזוק לסיוע תלויה במיקומו של העד בתוך סיווג הביניים. התוספת הראייתית בסוגיה הנדונה תנוע בין חיזוק ברף התחתון לסיוע ברף העליון" (עניין אבו ליטאף, פס' 40).

בית משפט קמא קבע בענייננו, כי הוא מתכוון לבחון בקפדנות את עדותה של ה', ולהשתית על בסיסה ממצאים, רק אם ימצאו לה חיזוקים התומכים "בעצם האירוע" עליו מעידה ה', או ב"התנהלות דומה או קרובה" לו (פס' 19 להכרעת הדין), וכך הוא אכן עשה. איני סבור כי נפלה טעות בקביעה זו, ולפיכך לא מצאתי מקום להתערב בממצאי המהימנות שנעשו בעניינה של ה', או להתערב באופי התוספות הראייתיות שנמצאו לעדותה.

33. זה המקום לדחות גם את הטענה בדבר העדר תוספות ראייתיות מספקות לעדויות השונות. טענה זו, שאף היא הועלתה על ידי שני המערערים, מקורה בחוסר האמון שלידים יש ליתן בעדי התביעה השונים, בין אם עדותם שימשה נדבך מרכזי להרשעה ובין אם שימשה כעדות תומכת. ואולם, מאחר שלא מצאתי כל סיבה לחלוק על ממצאי המהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, וכאשר המערער נסוג, בדיעבד, מהשגותיו בדבר מהימנות העדים, איני רואה לקבל את הטענה הנוגעת לעניין התוספות הראייתיות הנדרשות לשם תמיכה בעדויות המרכזיות, עליהן הושתת פסק הדין. יתר על כן, כתב האישום מגולל מסכת של אירועים רבים ומורכבים שהתרחשו לאורך שנים. כידוע, ראיה מסוג "חיזוק" אינה צריכה להתייחס ישירות לזירת המחלוקת, אלא די בה כדי לאמת פרט, כזה או אחר, מתוך העדות הטעונה תוספת ראייתית (ע"פ 8140/11 אבו עסא נ' מדינת ישראל (3.9.2015); ע"פ 4428/13 שיטריט נ' מדינת ישראל (30.4.2014); ע"פ 557/06 עלאק נ' מדינת ישראל (11.04.07)). לפיכך, בית משפט קמא רשאי היה לקבוע, כי הוצגו בפניו ראיות מחזקות לעדויות המרכזיות, גם אם אותה ראיה אינה מתייחסת לאמירה מפלילה מתוך העדות או תומכת באחד מיסודות העבירה. אוסיף עוד, כי אין כל מניעה שאותה ראיה תשמש חיזוק לעדויות שונות, ובלבד שהיא אכן מאמתת פרט מסוים מהעדות הרלוונטיות.

34. כפי שלא ראיתי לנכון לקבל את טענתם המשותפת של המערערים בדבר ממצאי המהימנות שנקבעו על ידי בית משפט קמא, אין לידי מקום לקבל את השגות המערער על ממצאי העובדה שנקבעו על בסיסם. טענת המערער, לפיה הממצאים אינם נתמכים בראיות חפציות או פורנזיות אינה מדויקת, וממילא אינה גורעת ממשמעותם. זאת, משום שאין כל הכרח שעבירות פליליות, לרבות עבירות מין, יוכחו באמצעות ראיות מסוג זה דווקא (ע"פ 7281/14 פלוני נ' מדינת ישראל (26.9.2016); ע"פ 5459/09 שורץ נ' מדינת ישראל, (20.7.2015); ע"פ 7063/14 רבאיעה נ' מדינת ישראל (19.11.2015)), והדברים נאמרים, מקל וחומר, בנסיבות שלפנינו. רוצה לומר, כי מאחר שהמערער הקפיד לבדוד את בני משפחתו מהסביבה הנורמטיבית, ובפרט לטשטש עקבות לחבלות פיזיות כאלו או אחרות, אין תמה כי קורבנותיו וכן מי ששיתף פעולה עם המערער הם, ככל הנראה, העדים היחידים למעשיו. עם זאת, ובניגוד לנטען, הרי שבפני בית משפט קמא הוצגו גם הוצגו ראיות חפציות שונות. כך, הוגשו יומנים ורישומים שנכתבו על ידי הקורבנות, אשר תוכנם שימש כראיה תומכת לעדויות השונות, והינם בגדר ראיה חפצית. בנוסף, ניתן להצביע על המסמך הרפואי אודות השבר בחולית הצוואר שנגרם לה' בעקבות מעשי המערער; או על המסמך המעיד כי בפי הטבעת של מ' נמצאה פיסורה, לאחר שהמערער החדיר מקל למיקום זה. זאת ועוד, לערכאה הדיונית הוגשו תמלילי האזנות הסתר (ת/70א), המשקפים שיחות של המערער עם חלק מנשותיו. מדובר בראיה אובייקטיבית, עליה אעמוד גם בהמשך, ממנה יכולה להתרשם גם ערכאת הערעור, והמוכיחה כי המערער כפה על קורבנותיו לציית לו באמצעות עונשים ואיומים בהטלתם.

35. אשר לטענות המערער בדבר מחדלי החקירה המצדיקים את זיכוי או בעניין יחסם של החוקרים אל הנחקרים, הרי שטענות אלו נבחנו ונדחו, כדון, על ידי הערכאה הדיונית.

בית משפט קמא התייחס בהכרעת דינו לטענות בדבר זיהום עדויות הנחקרים; פגיעה בזכות ההיוועצות עם באי כוחם ושימוש באלימות נגדם; העדר תיעוד של חקירות מסוימות או של חלקים מהן, לרבות שיחות של ה' עם חוקריה, לאחר הגשת כתב האישום; והלכי הרוח במהלך החקירה, שכללו שימוש בצעקות וקללות כלפי הנחקרים והמערערים. אף שהערכאה הדיונית אישרה, כי חלק מהחקירות לא תועד, היא הבהירה כי מדובר בחלק זניח של החקירות, וכי חוסר התיעוד ארע, בעיקר, בתחילת החקירות, עקב תקלה או חוסר תשומת לב. עוד נקבע בהכרעת הדין, כי הלך הרוח בחקירות "לא היה מתון בלשון המעטה" (פסקה 10 להכרעת הדין), כאשר החוקרים עשו מאמץ לשכנע את הנחקרים לספר על התרחשות האירועים השונים. ואולם, בדרך כלל התנהלה החקירה באופן סביר, כאשר להלך הרוח האמור לא הייתה השפעה של ממש על מסירת גרסאות הנחקרים. כמו כן, נדחתה הטענה בדבר זיהום עדותו של י'. נקבע כי אף שאחד החוקרים ניסה להזכיר לו נושאים מסוימים במהלך חקירתו הוא לא אמר לו מה למסור בגרסתו, ו-י' ידע לספר באופן מפורט וחוויתי על אודות אירועים ומצבים שונים במשפחה, ולהסבירם היטב.

המערער שב והעלה טענות אלו ונוספות במסגרת ערעורו, אך לא מצאתי להוסיף בעניין זה על טעמיו ונימוקיו של בית משפט קמא. יש ליתן את הדעת לעובדה, כי דובר בחקירה ארוכה ומסועפת, אשר מטרתה להבין את טיבם של אירועים רבים ומגוונים, שהתרחשו לאורך השנים בתוככי המשפחה, ונגעו למספר רב של קורבנות. ניתן להניח, כי נפלו טעויות כאלו ואחרות במהלך ניהול החקירה, ואולם גם אם מדובר במחדלי חקירה, כפי שצוין בית משפט קמא, אין די בעצם קיומם כדי להוביל לזיכוי של המערער, בהנחת התשתית הראייתית שהוכחה בעניינו. ההלכה המושרשת היא כי מחדלי חקירה עשויים להצדיק את זיכוי של נאשם רק "אם נפגעה יכולתו של הנאשם להתמודד כראוי עם חומר הראיות אשר עמד נגדו, עד כי קיים חשש ממשי כי הגנתו קופחה, כמו גם זכותו להליך הוגן" (ע"פ 5633/12 ניימן נ' מדינת ישראל, פסקה 48 (10.7.2013), וראו גם ע"פ 252/16 פלוני נ' מדינת ישראל (21.12.2017); ע"פ 7659/15 הרוש נ' מדינת ישראל (20.04.2016); ע"פ 8479/13 לשין נ' מדינת ישראל (3.8.2015)). אינני סבור כי זהו מצב הדברים שלפנינו.

36. כאמור, שני המערערים ביקשו כי נקבל את הערעורים על יסוד טענתם בדבר העדר קיומו של יסוד נפשי, הדרוש להרשעה בעבירות המפורטות בכתב האישום. עמדתם המשותפת היא כי המעשים בהם הורשעו בוצעו, להבנתם, בהסכמת הקורבנות (ואף על ידם) או לפחות כך טעו המערערים לחשוב, נוכח שגרת ההתנהלות היומיומית בבית המשפחה. זאת, באופן המקיים, לדידם, את ההגנה שבסעיף 34 לחוק העונשין. אשר למערער, הרי שזה הדגיש בטיעונו, כי הנשים הסכימו, ואף יזמו, את ביצוע ה"דינים" מתוך רצון לבצע "תיקון" או לממש פנטזיות אישיות. טענה זו נטענה באופן כללי והודגמה, באופן פרטני, במסגרת ערעורו על אישומים מסויימים בכתב האישום. ואולם, אין בידי לקבלה.

37. בית משפט קמא קבע מפורשות, כי מרבית המעשים המתוארים בכתב האישום ושבביצועם הורשע המערער, בוצעו ללא הסכמת קורבנותיו, אף בנסיבות בהן השתתפו חלק מהקורבנות באותם מעשים. אכן, הערכאה הדיונית הגיעה למסקנה, כי המערער שלט ביד רמה בבני המשפחה, וקבעה כי במקרים מסויימים הוא הצליח - באמצעות אישיותו הכריזמטית והמניפולטיבית; ניצול האמונה המשותפת ב"סבא"; וחששם של בני המשפחה מכוחו הבלתי מוגבל, שהוכיח עצמו בנסיבות אחרות - להשיג שיתוף פעולה מנשות המשפחה למעשים הקשים שבוצע בהן. ואולם, על פי רוב, הסכמה זו לא ניתנה כלל, למי מהמערערים. יצוין, כי שאלת הסכמתם של הקטינים במשפחה, שגילם מתחת ל-14 שנים, לעבירות המין שבוצעו בהם, ממילא אינה רלוונטית.

38. על העדר הסכמתם של הקורבנות למעשי המערער, למד בית משפט קמא מהעדויות שנשמעו בפניו, מהן עלה כי ביצוע ה"ידידים", ובעיקר קבלת ה"דינים" לוו בצעקות, תחינות, ובכי. בית קמא אף שמע את עדויות השכנים, שהתגוררו בסמיכות לבתי המשפחה, ואלו העידו:

"על קולות בכי וצעקות פחד שנשמעו מדי פעם, בעיקר בלילות, בבית המשפחה. צעקות של גבר, בכיות של נשים, קולות הרבצה. בעדויות אלה אין ציון של תאריכים, שמות או דמויות מזוהות בוודאות [...] על רעשים מטורפים בלילות, צעקות, חבטות, יללות של כאב, בכי כשל חיות פצועות. פעם כשניסתה לצלם זכתה לקללות קשות מפיו של נאשם 1 [המערער] התרשמותה הכללית הייתה כי הנשים היו שפחות. עדה נוספת התרשמה כי הנשים היו מפוחדות. השכנה [...] העידה כי פעם ראתה ילדה מפוחדת בחצר, שמעה בכי קורע לב של ילדה, ואישה המבקשת מאותה ילדה לבקש סליחה מאבא. לדבריה, החיים בבית המשפחה התחילו באחת בלילה וכללו רעש אימים, קללות וקולות של נשים מותקפות [...] השכן [...] סיפר על תופעות של צעקות, חבטות ומכות במשך לילות שלמים, וזאת באשר לבית שהחזיקה המשפחה בגבעת שאול" (פסקה 12 לפסק הדין).

על העובדה כי הנשים, שהן קורבנות המערער, לא הסכימו למעשיו ניתן ללמוד גם מתמלילי השיחות שנערכו ביניהם, ושהוקלטו בסתר (ת/70א). תמלילים אלו מפריכים את טענת המערער, לפיה מערכת היחסים בינו לבין נשותיו הייתה מערכת שיתופית ואידילית, המבוססת על הסכמה חופשית. בנוסף, הם שוללים את טענתו החלופית של המערער, לפיה הוא טעה טעות כנה לחשוב כי המעשים בוצעו מתוך הסכמה. תוכן התמלילים מוכיח, כי המערער עשה שימוש תדיר בדברי איום על נשותיו, למשל בשהייה לצד המערער 2 בלילות, לעיתים בנוכחות קטינים, וזאת כאמצעי לכפיית רצונו וכסנקציה בגין אי ציות.

זאת ועוד, לו העונשים המיניים והאלימים בוצעו בהסכמת הקורבנות, ניתן היה להניח כי עדי ההגנה היו מאשרים בעדותם את ביצועם, תוך הדגשה, כי אלו לא נכפו עליהם ובוצעו מבחירתם החופשית. ואולם, נשות המערער

וילדיו, ששימשו עדי הגנה ודיברו בשבחו של המערער, הכחישו את המעשים המיוחסים לו, ובחרו להציג את חיי המשפחה ככליל השלמות.

39. על יסוד המפורט לעיל, לא מצאתי לקבל את טענתו של המערער, לפיה הוא נעדר יסוד נפשי להרשעה בעבירות המיוחסות לו. כאמור, במרבית המקרים לא ניתנה הסכמת הקורבנות למעשיו של המערער, והוא היה מודע לכך. בנוסף, יש לדחות את טענתו של המערער, גם ביחס לאותן נשים שאולי הסכימו, בהתנהגותן, להשתתף בחלק מהמעשים או יזמו אותם, זאת, כדי לרצות את המערער, בעיקר משום החרדה מהסנקציות שעלולות להיות מנת חלקן, אם לא ישביעו את רצונו. כפי שאפרט בהמשך, במסגרת הדיון באישום הראשון, איני סבור כי דובר בהסכמה רצונית וחופשית לביצוע המעשים. החיים בצל הפחד מהמערער; הרצון ל"תקן" את החטאים; ו"הדינים" שהושתו על הקורבנות ללא התראה והגיון, ועל פי שיקול דעתו הבלעדי של המערער, מעידים, כי ככל שניתנה הסכמתן של הנשים לעבירות שבוצעו בהן, הרי שאין בפנינו הסכמה אמיתית, בעלת משקל. בנסיבות אלו, יש לדחות גם את הטענה בדבר חוסר מודעותו של המערער להעדר הסכמתן החופשית של הנשים לביצוע אותן עבירות, שבעיקרן הינן עבירות מין. וראו, לעניין זה, את דברי בית משפט זה בע"פ 7212/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 23-24, וההפניות שם (25.1.2016):

"בית משפט זה קבע לא פעם, כי אלימות הננקטת כלפי האישה ואיומים לפגוע בה מגבילים ואף שוללים את יכולת הבחירה שלה ואת האוטונומיה שלה לסרב ליחסי המין [...] משמעות הדברים הללו היא, כי בנסיבות של אלימות ואיומים לפגיעה באישה, וכל שכן במשטר של אלימות ואיומים, קמה חזקה עובדתית, ניתנת לסתירה, בדבר היעדר הסכמה חופשית, ואף חזקה בדבר מודעות הנאשם לאי ההסכמה (ענין בנבידה, פסקה 38; וראו גם: י' לבנת "אונס, שתיקה, גבר, אשה" (על יסוד אי-ההסכמה בעבירת האונס) "פלילים" (תשנ"ח) 187, בעמ' 196-203; צ' האופטמן "אונס - יסוד ההסכמה ודיני הראיות" מעמד האשה בחברה ובמשפט (פ' רדאי, כ' שלו, מ' ליבן-קובי - עורכות, תשנ"ה) 189, בעמ' 205) (ההדגשות שלי - א.ש.)

המסקנה בדבר העדר הסכמה רצונית וחופשית של הקורבנות למעשים שבוצעו בהן, מתחזקת נוכח הבנת הנסיבות החריגות בהן חיו נשות וילדי המשפחה, ופערי הכוחות בינם לבין המערער. נסיבות אלו אף מסבירות מדוע שליטתו של המערער בקורבנותיו גם הניעה אחדים מהם ליזום או להשתתף בביצוע עבירות מסוימות בקורבנות אחרים, באופן המטיל את האחריות לביצועם לפתחו של המערער דווקא. על נסיבות אלו ארחיב במהלך הדיון בהרשעת המערער בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות, אליה אדרש להלן.

החזקה בתנאי עבדות

טענות הצדדים

40. לעמדת המערער, שגה בית משפט קמא כאשר הרשיעו בעבירה שעניינה החזקה בתנאי עבדות, וזאת ממספר טעמים. ראשית, ולטענת המערער היה על בית משפט קמא להקיש מזיכויו של גואל רצון מעבירה זו במסגרת תפ"ח 10-02-23751 מדינת ישראל נ' רצון (9.9.2014) (להלן: עניין רצון), ולהורות על זיכויו מאותה העבירה. זאת, מאחר שבעניין רצון דחה בית משפט קמא את התיאוריה בדבר "שליטה מנטלית" של מנהיג כת בחבריה, עליה ביקשה המשיבה לבסס את ההרשעה בעבירה, תיאוריה, ששימשה, לשיטת המערער, גם את בית משפט קמא במסגרת הרשעתו באישום הראשון.

שנית, נטען, כי בית משפט קמא פירש באופן נרחב את עבירת ההחזקה בתנאי עבדות, באופן המחמיץ את התכלית החברתית של חקיקת הסעיף. המערער הוסיף וטען, כי הרשעתו בעבירה מבוססת על האג'ה פטרנליסטית של בית המשפט באשר לאורח החיים האינטימי והמשפחתי הראוי מבחינה מוסרית. זאת, תוך התערבות באוטונומיה האישית של נשות המשפחה, ובאמצעות פגיעה בזכויות היסוד שלהן, כגון חופש הפולחן והדת.

שלישית, ולדידו של המערער, בית משפט קמא טעה בניתוח סעיף 375א(ג) לחוק העונשין, כאשר קבע כי זה כולל שלוש חלופות לקיומה של "עבדות", בניגוד לפרשנות הסעיף, הנכונה יותר לדעת המערער, של בית משפט קמא בעניין רצון.

רביעית, נטען, כי בית משפט קמא טעה בהרשעת המערער בהחזקה בתנאי עבדות, גם משום שלא נתן משקל להסכמת הנשים למעשים שבוצעו בהן, ככל שבוצעו, ולאפשרות שהייתה בידן לעזוב את בית המשפחה, הגם שאין מדובר בחלק מיסודות העבירה.

לבסוף, הדגיש המערער, כי המשיבה לא הצליחה להוכיח כי "ההחזקה" הנטענת נועדה לסיפוק צרכי עבודה או שירותים, לרבות שירותי מין של המערער, שכן האקטים המיניים החריגים והרצוניים שהתקיימו, כנטען, בין המערער לנשותיו, אינם בגדר שירותי מין.

41. בתגובה לטענותיו של המערער בסוגיה זו, ביקשה המשיבה כי נקבל את האופן בו בחן בית משפט קמא את יסודות ההחזקה בתנאי עבדות, בחינה התואמת את פסיקתו של בית משפט זה בעניין ג'וליאני, ולדחות את גישתו הפרשנית של בית משפט קמא בעניין רצון. נטען, כי במקרה שלפנינו, התקיימו ביחסי המערער עם קורבנותיו מאפיינים של שעבוד כפוי, אשר התבטא בשליטה ממשית של המערער בחייהם, ולעיתים אף בהוכחת בעלותו על נשותיו. זאת, מבלי שהייתה לקורבנות אפשרות ממשית וריאלית לשנות את מצבם, ותוך ניצול וכפיית הקורבנות לאסוף כספים ולספק את גחמותיו המיניות והמעוותות של המערער. המשיבה הדגישה עוד, כי המערער השליט את רצונו באמצעות מניפולציות, איומים, וענישה פיזית ומינית, וכן יצר אצל קורבנותיו תלות רגשית, כלכלית ורוחנית בו.

לשם בחינת עיקר טענותיו של המערער בסוגיה זו, אדרש, להלן, לתכליתה של חקיקת העבירה שעניינה החזקה בתנאי עבדות ולניתוח יסודותיה. לאחר מכן, אבחן את השאלה, האם להכרעת הדין בעניין רצון יש השלכה על הנסיבות שלפנינו, כנטען.

תכלית החקיקה

42. העבירה שעניינה "החזקה בתנאי עבדות" מעוגנת בסעיף 375א לחוק העונשין, וזו לשונה:

"375א. (א) המחזיק אדם בתנאי עבדות לצורכי עבודה או שירותים לרבות שירותי מין, דינו - מאסר שש עשרה שנים.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף קטן (א) בקטין, דינו של עובר העבירה - מאסר עשרים שנים.

(ג) בסימן זה, "עבדות" - מצב שבו מופעלות כלפי אדם סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניינו של אדם; לענין זה, יראו שליטה ממשית בחייו של אדם או שלילת חירותו כהפעלת סמכויות כאמור".

לצידה של עבירה זו מופיע סעיף שעניינו "עבודת כפיה":

"376. הכופה שלא כדין אדם לעבוד, תוך שימוש בכוח או באמצעי לחץ אחר או תוך איום באחד מאלה, או בהסכמה שהושגה בתרמית, והכל בין בתמורה ובין שלא בתמורה - דינו מאסר שבע שנים".

אקדים ואציין, כי עבירת ההחזקה בתנאי עבדות נחקקה בשנת 2006, ולמעשה, ניתנו עד כה במדינת ישראל שני פסקי דין עקרוניים בדבר אופן יישומה של העבירה. הראשון, מבחינה כרונולוגית, הוא הכרעת הדין של בית המשפט המחוזי בעניין רצון, במסגרתה זוכה הנאשם מעבירת ההחזקה בתנאי עבדות, וזאת ביום 9.9.2014. יצוין, כי הנאשם ערער על הרשעתו לבית משפט זה, וערעורו נדחה (ע"פ 8271/14 רצון נ' מדינת ישראל (18.7.2016)), כאשר המשיבה לא ביקשה להשיג בפני ערכאת הערעור על זיכוי מעבירת ההחזקה בתנאי עבדות (עתירה נגד החלטה זו נדחתה בבג"ץ 2732/15 המרכז הישראלי לנפגעי כתות בע"מ נ' פרקליטות המדינה (3.6.2015)). נסיבות כתב האישום בעניין רצון עוסקות בניצולו הכלכלי והמיני את נשותיו ובשליטתו בכל אורחות חייהן, ומזכירות, במידה מה, את הנסיבות שבענייננו. פסק הדין השני, העוסק ביישומו של סעיף 375 א ניתן בבית משפט זה במסגרת ע"פ 6237/12 ג'וליאני נ' מדינת ישראל (6.9.2016) (להלן: עניין ג'וליאני). בעניין ג'וליאני אושרה הרשעתם של המערערים בעבירות של החזקה בתנאי עבדות ועיכוב דרכון. פסק הדין בעניין ג'וליאני נגע להעסקתה של עובדת מהפיליפינים בעבודות משק בית מפרכות לאורך מרבית שעות היממה; ללא תנאים סוציאליים; בתנאי מחיה בלתי ראויים; ותוך הגבלה ופיקוח על תנועותיה וקשריה עם משפחתה וחבריה. זאת, בין היתר, באמצעות החזקת דרכונה בידי המערערים. נסיבות אלו שונות מהמתואר בהכרעת הדין, מושא הערעורים שלפנינו, ואולם, יצוין כבר עתה, כי אופן ניתוח יסודות העבירה בעניין ג'וליאני ינחה אף את הדיון ביסודות העבירה בנסיבות דנן.

43. כידוע, פרשנות דבר חקיקה מתחילה בלשונו של החוק, ומקום שהלשון מאפשרת מספר פרשנויות, על הפרשן לבחור את זו המגשימה באופן המיטבי את תכליתו של החיקוק (אהרן ברק פרשנות במשפט כרך ב - פרשנות החקיקה (להלן: פרשנות החקיקה), 85 (1993); ע"פ 1076/15 טווק נ' מדינת ישראל (7.6.2016); ע"פ 3506/13 הבי נ' מדינת ישראל (21.1.2016); ע"פ 5823/1 שופרסל בע"מ נ' מדינת ישראל (10.8.2015)). לשיטתו של המערער הרשעתו בהחזקה בתנאי עבדות אינה מתיישבת עם תכליתו של החוק, ומשום כך יש להורות על זיכוי מהעבירה.

א. ההיסטוריה החקיקתית

44. על מנת לעמוד על תכליתו של הסעיף נפנה, בתחילה, אל ההיסטוריה החקיקתית שקדמה לחקיקתו. סעיף 375א, נוסף לחוק העונשין עם חקיקת חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ז-2006, ס"ח 2067, 2 (להלן: חוק איסור סחר בבני אדם). חוק איסור סחר בבני אדם נחקק בעקבות שתי הצעות חוק, האחת הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 91) (איסור סחר בבני אדם), התשס"ו-2006, ה"ח הממשלה 231, 236 (להלן: ה"ח הממשלה),

והשנייה הצעת חוק איסור סחר בבני אדם (תיקוני חקיקה), התשס"ו-2005, ה"ח הכנסת 99, 18 (להלן: ה"ח הכנסת). על פי דברי ההסבר להצעות החוק, נועדה חקיקת חוק איסור סחר בבני אדם להרחיב את האיסור על סחר בבני אדם ואת ההגנה על קורבנותיו, גם כשאין מדובר בסחר למטרות עיסוק בזנות, אשר היה מעוגן, באותו שלב, בסעיף 203א(א) לחוק העונשין. מטרתו הנוספת של החיקוק הייתה להתאים את החקיקה הישראלית לאמנות הבינלאומיות בנושא הסחר בבני אדם (ה"ח הממשלה, עמ' 236; ה"ח הכנסת, בעמ' 18).

וכך הובאו הדברים בחלק הכללי של דברי ההסבר לה"ח הממשלה:

"בשנים האחרונות רווחת בחברה הבין-לאומית תופעה חמורה בהיקפה של סחר בבני אדם, המגיעה לממדים של תעשיית 'עבדות מודרנית'. תופעה זו התפתחה על רקע של עוני, גידול בילודה בארצות מתפתחות מסוימות וכרסום בתבניות התנהגות מסורתיות בעקבות המודרניזציה, המהווים קרקע פוריה לגורמים עברייניים לשדל אנשים מאותן ארצות מתפתחות להגר לארצות רווחה, תוך הבטחה שמהלך זה ישפר את חייהם ואת חיי בני משפחותיהם.

מטרות הסחר הן שונות וכוללות ניצול מיני, שיעבוד ונטילת אבר מאיברי הגוף. בין התנאים הטיפוסיים המאפיינים את תנאי העסקתם של אותם 'עבדים' נמנים עבודה במשך רוב שעות היממה, ניתוק ממוקדי תמיכה חיצוניים, עיכוב דרכונים, הפעלת תרמית, אלימות, כוח או אמצעי לחץ אחרים נגדם, כליאתם ומתן תשלום זעום בעד עבודתם [...] פגיעותם של קרבנות הסחר גדולה במיוחד בשל זרותם בארץ היעד. כשהם מגיעים בדרכים לא חוקיות, הסוחרים דואגים ליצור אצלם חשש מהבאת תלונותיהם לפני הרשויות ואף במקרים שבהם הגיעו כדיון, אין הם מכירים את השפה או התרבות המקומית, דבר שמרתיע אותם ממימוש זכויותיהם [...] החוק המוצע נועד בעיקרון לשרת כמה מטרות: ראשית, להעניק כלים לשיפור המאבק בסחר בבני אדם ולהגנה על קורבנותיו, גם כשמדובר בסחר למטרות שאינן עיסוק בזנות. שנית, להתאים את החקיקה הישראלית לאמנות בין-לאומיות שעליהן חתמה מדינת ישראל כדי שהמדינה תוכל לאשררן ובכך ליטול חלק חשוב במאבק הבין-לאומי." (שם, בעמ' 236).

במסגרת חוק איסור סחר בבני אדם, בוטל סעיף 203א(א) לחוק העונשין, ותחתיו נקבע איסור רחב יותר על סחר בבני אדם, באמצעות חקיקתו של סעיף 377א לחוק העונשין. בין היתר, ביקש החוק למגר את השלכות הסחר בבני אדם, אחת מהן היא הפיכת קורבן הסחר לעבד. מכאן נחקק סעיף 375א, מושא הערעור שלפנינו. בנוסף, תוקן סעיף 376 לחוק העונשין שעניינו "עבודת כפייה" והוחמר העונש בצידה של העבירה. יצוין כי כל הסעיפים הרלוונטיים עוגנו בסימן ז' לפרק י' בחוק העונשין, אשר כותרתו "פגיעה בחירות", ללמדנו כי הערך המוגן בבסיס העבירות הוא ההגנה על החירות (ה"ח הממשלה, בעמ' 237-238).

45. עיון בפרוטוקולים של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת מעלה כי ה"ח הממשלה היא ששימשה המסד העיקרי לחקיקתו של סעיף 375א, אם כי נוסח הסעיף בהצעת החוק גופה אינו זהה לזה המופיע בחוק העונשין כיום. האיסור על החזקה בתנאי עבדות עוגן בה"ח הממשלה תחת סעיף 376 שכותרתו "כפייה לעבדות". סעיף זה נועד לתקן את נוסח סעיף 376 לחוק העונשין הקיים, שבאותו שלב עסק בעבודת כפייה, עבירה שבצידה שנת מאסר אחת. לשון סעיף 376א(א) המוצע קבעה, כי "הכופה אדם לעבדות, תוך שימוש בכוח או הפעלת אמצעי לחץ אחרים או תוך איום באחד מאלה, דינו- מאסר שש עשרה שנים". סעיף 376(ב) כלל הגדרה חלקית למושג העבדות, בהשוואה לזו המופיעה כיום בסעיף 375א(ג), והתייחס ל"מצב שבו מופעלות כלפי אדם סמכויות המופעלות ככלל כלפי קנינו של אדם". לעניין חקיקת סעיף 376 המוצע נאמר בה"ח הממשלה, כי:

"הסחר בבני אדם הופך את האדם שלגביו מבוצע הסחר לעבד שכמוהו כחפץ עובר לסוחר [...] מוצע להחליף את נוסח הסעיף האמור ולהשתמש במונח 'עבדות' במקום המונח 'עבודת כפייה' כדי להמחיש את הגרעין הקשה של התופעה, שהוא כפייה לעבדות שמשמעותה שלילת חופש הבחירה של האדם או צמצומו במידה ניכרת, והפעלת סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניין, כלפי אותו אדם. מוצע להגדיר את המונח 'עבדות' בהתאם להגדרת המונח באמנות בין-לאומיות ובחוק לדוגמה בארצות הברית לעניין סחר בבני אדם (למשל, League of Nations' Slavery Convention of 1926; Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery of 1956; U.S. Model Law to Combat Trafficking in Persons). זאת, כדי להנחות את בתי המשפט ולאפשר להם לאבחן בין מקרים של עבודה בתנאים לא הוגנים לבין עבדות. מטבע הדברים, ההגדרה אינה יכולה להיות מפורטת מדי, שכן היא אמורה לחול על מרחב התופעות שיש בהן הפעלת סמכויות קניניות כלפי אדם. הסעיף בנוסחו המוצע מאפשר הבאת מגוון רחב של ראיות נסיבתיות כדי להוכיח קיומה של עבדות, לרבות 'שעבוד חובות': דפוס שבמסגרתו הכופה אדם לעבדות גובה מאותו אדם את הוצאות הבאתו לארץ היעד וכן דמי מחיה, כלכלה ודירור באופן שרירותי ובלא שיש לאותו אדם אפשרות של בקרה על תקופת החוב או סכומו [...] כדי להוציא מגדר העבירה תופעות פחות חמורות של העבדה בתנאים לא רווחיים או לא כדאיים, מוצע לפרט את דרכי הכפייה לעבדות: שימוש בכוח, או הפעלת אמצעי לחץ אחרים או איום באחד מאלה. המונח 'אמצעי לחץ אחרים', הקיים כבר היום בסעיפים אחרים בחוק העונשין [...] הוא רחב דיו כדי להכיל מקרים רבים של הפעלת לחץ שאינו בהכרח לחץ פיזי, לשם כפייה לעבדות [...] (שם, בעמ' 239-240; ההדגשות שלי- א.ש.).

מדברי ההסבר לחקיקתו של הסעיף, כמו גם מדברי ההסבר לחקיקת חוק איסור הסחר בבני אדם בשלמותו, עולה כי במטרה למגר את הסחר בבני אדם, ולשרש את תופעת העבדות המודרנית, נתן המחוקק את דעתו בעיקר לעובדים, תושבי מדינות זרות, שהובאו לארץ בתואנת שווא, כי הם יוכלו לשפר את מצבם הכלכלי, אך לבסוף, מצאו את עצמם משועבדים לגורם מקומי מפוקפק, המבקש לנצל את זרותם וחולשתם כדי להפיק לעצמו רווח כלכלי (עניין ג'וליאני, פסקה 31). ואולם, גם המחוקק עצמו ידע, כי לא ניתן לפרט מראש את אותן נסיבות העשויות לעלות לכדי עבדות. סעיף החוק המוצע כולל הגדרה רחבה למונח עבדות, מתוך הנחה שזה אמור לכלול קשת רחבה של התנהגויות, המבטאות התייחסות לאדם כקניין, אשר לא ניתן ואף לא ראוי לפרטן במסגרת החיקוק. לפיכך, מוקדם לקבוע, על יסוד דברי ההסבר בלבד, כי המעשים בהם הורשע המערער אינם מתיישבים עם תכליתו של סעיף 375א לחוק העונשין.

46. לשם הכרעה בסוגיה, יש ליתן משקל נכבד למטרה הנוספת שעמדה בפני המחוקק, בחוקקו את חוק איסור סחר בבני אדם. כאמור בדברי ההסבר לה"ח הממשלה, ואף באלו המלווים את חקיקת סעיף ה"כפייה לעבדות", ביקש המחוקק להתאים את מדיניות החקיקה בישראל בתחום הסחר בבני אדם, והעבדות בפרט, לזו המעוגנת באמנות הבינלאומיות, עליהן חתומה מדינת ישראל, ולחקיקה בארצות הברית. לאור זאת, אותן אמנות, כמו גם הפסיקה בארצות הברית, יכולות לשמש מקור פרשני נוסף, באמצעותו ראוי לעמוד על תכליתו של סעיף ההחזקה בתנאי עבדות.

בנוסף לאמור, עלינו להדרש למסקנות העולות מדיונים הארוכים שנערכו במסגרת ועדת חוק חוקה ומשפט של הכנסת, טרם שהתגבשה הגדרתו הסופית של סעיף 375א, כפי שהוא מופיע כיום בחוק העונשין. לאמור בפרוטוקולים של הוועדה יש חשיבות מיוחדת משום השוני, הבלתי מבוטל, בין נוסח הסעיף בה"ח הממשלה לבין נוסחו הסופי.

נפתח, ראשית בבחינת המונחים הנוגעים לסוגית העבדות כפי שהוגדרו באמנות הבינ"ל ובמשפט האמריקאי.

47. המקור המשפטי הראשון שנחקק במטרה להלחם בנגע העבדות, והנזכר בדברי ההסבר לה"ח, הוא אמנת העבדות משנת 1926 (Slavery Convention of 1926) כ"א 7, 307 (נפתחה לחתימה ב-1926) (אושרה ונכנסה לתוקף ב-1955) (להלן: אמנת העבדות). סעיף 1 לאמנה מגדיר את העבדות, כדלקמן:

Slavery is the status or condition of a person over whom any or all of the powers attaching to the "right of ownership are exercised".

סעיף זה מגדיר את המושג עבדות מנקודת מבטו של הקורבן (ולא מעשיו של המחזיק בו), וקובע כי מדובר במצב בו מופעלות כלפי הקורבן סמכויות הקשורות לזכות ה"בעלות". יצוין, כי דברי חקיקה רבים בעולם, האוסרים על עבדות, נסמכים על סעיף זה באמנה, באופן זה או אחר. כך הוא הדבר באוסטרליה; סקוטלנד; איטליה; ובריטניה ("הגדרת 'עבדות' בהצעת חוק העונשין (תיקון מספר 91) (איסור סחר בבני אדם)", חוות דעת של המתאמת הבינמשרדית בנושא המאבק בסחר בבני אדם במשרד המשפטים, 19.7.2006). ואולם, עם חלוף הזמן, התפתחה ההכרה כי העבדות המודרנית, בניגוד לזו המסורתית, אינה מתמקדת בהתייחסות לעבד כאל חפץ שבבעלות מעבידו, אלא בהפעלה של זכויות קנייניות, מכל סוג שהוא, כלפיו (David Weissbrodt and Anti Slavery International, Abolishing Slavery and its Contemporary Forms, 3 (2002)).

יצוין, כי אמנת העבדות מתייחסת גם למונח "עבודה כפויה" (forced labour), אך תופעה זו פחותה בחומרתה מהעבדות. על כך ניתן ללמוד מהעובדה שהאמנה מאפשרת שימוש בעבודה כפויה ל"מטרות ציבוריות" (סעיף 5(1) לאמנה), וכן מההוראה המחייבת את המדינות החתומות עליה לנקוט בצעדים על מנת למנוע התפתחות של עבודה כפויה לכדי עבדות (סעיף 5 רישה).

48. שלושים שנים מאוחר יותר, נחקקה אמנת האו"ם המשלימה לגבי ביטול העבדות, הסחר בעבדים ומוסדות פרקטיקות הדומות לעבדות משנת 1956 (Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery of 1956) כ"א 9, 12 (נפתחה לחתימה ב-1956) (אושרה ונכנסה לתוקף ב-1957) (להלן: האמנה המשלימה). מטרת האמנה המשלימה היא לבער פרקטיקות ומוסדות, בין אם הם נכללים במושג העבדות שבאמנת העבדות ובין אם לא, ואלו, כפי שניתן לראות להלן, מחולקות לארבעה סוגים, כעולה מסעיף 1 לאמנת המשלימה:

Each of the States Parties to this Convention shall take all practicable and necessary legislative and other measures to bring about progressively and as soon as possible the complete abolition or abandonment of the following institutions and practices, where they still exist and whether or not they are covered by the definition of slavery contained in article 1 of the Slavery Convention signed at Geneva on 25 September 1926:

a) Debt bondage, that is to say, the status or condition arising from a pledge by a debtor of his personal services or of those of a person under his control as security for a debt, if the value of

those services as reasonably assessed is not applied towards the liquidation of the debt or the
;length and nature of those services are not respectively limited and defined

b) Serfdom, that is to say, the condition or status of a tenant who is by law, custom or agreement)
bound to live and labour on land belonging to another person and to render some determinate
;service to such other person, whether for reward or not, and is not free to change his status

:c) Any institution or practice whereby)

i) A woman, without the right to refuse, is promised or given in marriage on payment of a)
consideration in money or in kind to her parents, guardian, family or any other person or group; or

ii) The husband of a woman, his family, or his clan, has the right to transfer her to another person)
for value received or otherwise; or

;iii) A woman on the death of her husband is liable to be inherited by another person)

d) Any institution or practice whereby a child or young person under the age of 18 years, is)
delivered by either or both of his natural parents or by his guardian to another person, whether
."for reward or not, with a view to the exploitation of the child or young person or of his labour

(ההדגשות שלי - א.ש.).

ניתן לראות כי האמנה המשלימה מחייבת את המדינות החתומות עליה לנקוט בכל בצעדים הדרושים על מנת לבער
נסיבות של שעבוד אדם בעבור חובות; שעבוד באמצעות צמיתות למקום; פרקטיקות פוגעניות בנשים שעניין העברתן
לאחר, ללא הסכמתן, בתמורה או שלא בתמורה; ופרקטיקות הנוגעות להעברתם של קטינים לידי אחר, בתמורה או
שלא בתמורה, במטרה לנצלם או לנצל את עבודתם.

מקובל לראות בסעיף 1(b) ביטוי לעבירת "השעבוד הכפוי", שהיא פחותה בעוצמתה מעבירת העבדות, ובמרכזה שלילת
חירותו של הקורבן לשנות את מעמדו (עניין ג'וליאני, פסקה 33; Hava Dayan "Modern Day Slavery: A Socio-
Legal Analysis of Slavery-Like Offences in Charismatic Cults", 23 Buff. Hum.Rts.L. Rev.41, 62
(2016-2017)) (להלן: חווה דיין)). למעשה, לפנינו שלוש עבירות שונות בדרגת חומרתן, אשר נועדו למגר את תופעת
העבדות ופרקטיקות דומות לה: החמורה ביותר - עבדות; הפחות חמורה - שעבוד כפוי; ובדרגת חמורה הקלה ביותר -
עבודה כפויה (עניין ג'וליאני, פסקה 35; חווה דיין "ובא לציון גואל: החזקה בתנאי עבדות או שמא החזקה בתנאי
עבדות?", הארת דין ט(1) 21, 30 (תשע"ה) (להלן: דיין, הארת דין)).

49. האיסור על עבדות, שעבוד ועבודה כפויה עוגן מפורשות גם בסעיף 8 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות
מ-1966 (International Covenant on Civil and Political Rights) כ"א 31, 269 (נפתחה לחתימה ב-1966)
(אושררה ונכנסה לתוקף ב-1991) ובנוסף, בסעיף 4 לאמנה האירופית להגנה על זכויות אדם (Convention for the
Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms) (שהתקבלה במועצת אירופה בשנת 1950) (להלן:
האמנה האירופית לזכויות אדם).

50. פסק הדין המרכזי, אשר איבחן בין המונחים עבדות, שעבוד ועבודה כפויה הוא פסק הדין של בית המשפט האירופי לזכויות האדם. 26.07. 2005. *Siliadin v. France*, Application No. 73316/01, Judgment of 26 July 2005. (להלן: עניין סילדין). בפסק הדין דובר בקטינה כבת 16, אזרחית טוגו שהובאה לצרפת על ידי קרוב משפחתה. הנערה עבדה לסירוגין עבור שתי משפחות בתנאים קשים, כשמעמדה החוקי במדינה לא הוסדר והיא לא הורשתה ללמוד בבית הספר, בניגוד להבטחות שניתנו לה. היא עבדה כל השבוע בבישול, נקיון וטיפול בילדים, לאורך רוב שעות היום; לא קיבלה שכר עבור עבודתה; חויבה לישון על מחצלת בחדרו של התינוק בו טיפלה; ודרכונה נלקח ממנה. אף שהיא הצליחה לברוח במהלך התקופה ולמצוא מקום עבודה אחר, בתנאים טובים יותר, היא חזרה, לבסוף, לבית מעבידיה הקודמים. זאת, בהשפעת משפחתה, ולאחר שמעבידיה הבטיחו כי יסדירו את מעמדה, אך לשווא. יצוין עוד, כי המתלוננת יצאה לבדה אל מחוץ לבית מעסיקה על מנת לאסוף את ילדיהם, ואף נפגשה עם דודה ואביה, אך לא התלוננה על מצבה.

בית המשפט האירופי קבע, כי החיקוקים בצרפת, שם הועמדו המעבידים לדין, אינם מעניקים הגנה מספקת לנסיבות של עבדות ושעבוד, כפי שמתחייב מסעיף 4 לאמנה האירופית לזכויות אדם. בפסק דינו הגדיר בית המשפט האירופי את מושג העבדות, על יסוד ההגדרה המסורתית שבאמנת העבדות לעיל. נקבע, כי בנסיבות שלפניו אמנם נשללה מהמתלוננת האוטונומיה האישית שלה, אבל מעבידיה לא התייחסו אליה כ"חפץ" ולא ביטאו כלפיה יחס של "בעלות". הגדרת השעבוד הכפוי התבססה על האמנה המשלימה, ונקבע, כי מדובר בשלילה חמורה של חירות הקורבן, הכוללת את כפייתו לספק שירותים לאחר, לרבות לחיות על אדמתו, ומבלי יכולת לשנות את מצבו. בית המשפט קמא קבע, כי בנסיבות המתוארות המתלוננת הייתה מבודדת; ללא אמצעים ומשאבים לשנות את מצבה; חופש התנועה נשלל ממנה; והיא הייתה תלויה לחלוטין במעבידה, באופן המקיים את עבירת השעבוד הכפוי. עבודה כפויה הוגדרה כעבודה או שירותים הנדרשים מאדם תחת איום בסנקציה, וכאשר אותו אדם לא הציע לבצעם מרצונו הטוב. בנסיבות דנן, נקבע כי וודאי שהמתלוננת ביצעה את העבודה בניגוד לרצונה ובהעדר כל אפשרות אחרת. בנוסף, ואף שלא איימו על המתלוננת בסנקציה אם לא תעשה כנדרש ממנה, הרי שבמצב הדברים המתואר - היותה קטינה; נטולת מעמד חוקי במדינה זרה; אשר חששה ממעצרה על ידי רשויות החוק, חשש שהוזן על ידי מעבידיה; ותחת הבטחות שווא שמעמדה יוסדר - מתקיימות נסיבות המקבילות לאיום בסנקציה לעניין גירושה, ומשכך המתלוננת הועסקה בעבודות כפויות. לענייננו, חשוב להדגיש כי העובדה שלא הופעלו על המתלוננת אמצעי כפייה או איום פיזיים; כי היא הסכימה להמשיך ולעבוד באותם תנאים וכי הייתה לה אפשרות מעשית לברוח ממחזיקיה - לא שללה את הקביעה כי נעברה כלפיה עבירת שעבוד כפוי.

ג. המשפט האמריקאי- חקיקה ופסיקה

51. בארצות הברית האיסור על עבדות, כמו גם על שעבוד כפוי, הוא איסור חוקתי המעוגן בסעיף 1 לתיקון ה-13 לחוקה (U.S. Const. amend. xiii, §1), ולפיו:

Neither slavery nor involuntary servitude, except as a punishment for crime whereof the party shall have been duly convicted, shall exist within the United States, or any place subject to their jurisdiction."

סעיף 2 לתיקון ה-13 לחוקה קובע, כי על הקונגרס לחוקק חוקים על מנת לאכוף את האיסור על עבדות.

ואכן, בהמשך נחקקו בארצות הברית חוקים פדרליים המיישמים את האיסור החוקתי האמור, ולענייננו רלוונטי האיסור על מכירה למטרת שעבוד כפוי משנת 1874 (U.S.C. § 1584. Sale into involuntary servitude 18), וזו לשונו:

a) Whoever knowingly and willfully holds to involuntary servitude or sells into any condition of involuntary servitude, any other person for any term, or brings within the United States any person so held, shall be fined under this title or imprisoned not more than 20 years, or both. If death results from the violation of this section, or if the violation includes kidnapping or an attempt to kidnap, aggravated sexual abuse or the attempt to commit aggravated sexual abuse, or an attempt to kill, the defendant shall be fined under this title or imprisoned for any term of years or life, or both

b) Whoever obstructs, attempts to obstruct, or in any way interferes with or prevents the enforcement of this section, shall be subject to the penalties described in subsection (a) (שלי - א.ש.).

ניתן לראות כי החזקה בשעבוד כפוי, בנסיבות הכוללות ניצול מיני חמור או נסיון לבצעו, גוררת את החמרת העונש המירבי מ-20 שנות מאסר למאסר עולם. יחד עם זאת, ועל אף האיסור החמור על שעבוד כפוי, אין הסעיף כולל הגדרה של המונח.

52. בשנת 2000 נחקק בארצות הברית החוק להגנה על קורבנות סחר ואלימות (Victims Of Trafficking And Violence Protection Act Of 2000 (להלן: ה-TVPA), ואשר מגדיר באופן רחב את מושג ה"שעבוד הכפוי" בסעיף 203(5), כדלקמן:

INVOLUNTARY SERVITUDE. -The term 'involuntary servitude' Includes a condition of servitude" - induced by means of

A) any scheme, plan, or pattern intended to cause a person to believe that, if the person did not enter into or continue in such condition, that person or another person would suffer serious harm or physical restraint; or

"B) the abuse or threatened abuse of the legal process)

חקיקת ה-TVPA מאפשרת להוכיח שעבוד כפוי, גם אם מצב זה נוצר בעקבות מזימה, תוכנית או תבנית, שמטרתן לגרום לקורבן להאמין, כי אם לא יסכים להיות בו או להמשיך להיות בו, אזי, הוא, או אדם אחר, יסבלו מנזק חמור; כבילה פיזית או מניצול לרעה של הליך משפטי או איום בו. במילים אחרות, ה-TVPA ביקש, בין היתר, לאפשר הוכחת שעבוד כפוי, גם במקרים בהם אדם אולץ לעשות דבר מה באמצעים שאינם אלימים, ומטרה זו באה לידי ביטוי גם בחוק הפדרלי העוסק ביחסי החוץ של ארצות הברית, ומתייחס לסוגית הסחר בבני אדם (U.S.C. §7101(b)(13); United 22)

.((States v. Marcus , 487 F.Supp.2d 289,302(E.D.N.Y.2007

53. כמו כן, ובעקבות חקיקת ה-TVPA הוספה לחוק הפלילי הפדרלי הגדרה רחבה של עבירת "עבודה כפויה" (18 U.S.C. § 1589 Forced labor), וזו לשונה:

a) Whoever knowingly provides or obtains the labor or services of a person by any one of, or by)"
—any combination of, the following means

by means of force, threats of force, physical restraint, or threats of physical restraint to that(1)
;person or another person

;by means of serious harm or threats of serious harm to that person or another person(2)

by means of the abuse or threatened abuse of law or legal process; or(3)

by means of any scheme, plan, or pattern intended to cause the person to believe that, if that(4)
person did not perform such labor or services, that person or another person would suffer serious
(harm or physical restraint, shall be punished as provided under subsection (d

[...]

:c) In this section)

The term "abuse or threatened abuse of law or legal process" means the use or threatened use(1)
of a law or legal process, whether administrative, civil, or criminal, in any manner or for any
purpose for which the law was not designed, in order to exert pressure on another person to
.cause that person to take some action or refrain from taking some action

The term "serious harm" means any harm, whether physical or nonphysical, including(2)
psychological, financial, or reputational harm, that is sufficiently serious, under all the surrounding
circumstances, to compel a reasonable person of the same background and in the same
circumstances to perform or to continue performing labor or services in order to avoid incurring
[...] that harm".(ההדגשות שלי - א.ש.)

הגדרת עבירת העבודה הכפויה, כמו הגדרת השעבוד הכפוי בחוק, אינה מחייבת שימוש באמצעי פיזי או משפטי על מנת
לאלץ את הקורבן לספק את העבודה או השירותים שהוטלו עליו, ומסתפקת גם בקיומן של נסיבות במסגרתן הקורבן
האמין, כי במידה שלא יבצע את המוטל עליו, הוא או אדם אחר יסבלו מנזק חמור או מכבילה פיזית. סעיף העבירה
מפרט כי "נזק חמור" יכול להיות נזק פסיכולוגי או כלכלי, ובלבד שבאותן נסיבות הוא מספיק חמור כדי לחייב אדם סביר
בעל אותו רקע כשל הקורבן, ובאותן נסיבות לבצע או להמשיך לבצע את העבודה או השירותים, כדי למנוע את אותו

ההגדרה המפורטת של עבירת העבודה הכפויה, לרבות הגדרתו של ה"נזק החמור" חשובה גם ליישומה של עבירת השעבוד הכפוי. זאת, משום שחרף העובדה שחקיקת ה-TVPA לא הובילה לתיקון הגדרת השעבוד הכפוי במסגרת סעיף 1584 לחוק הפלילי הפדרלי, חלק מהפסיקה האמריקאית ראתה בו תיקון עקיף לאותו סעיף (Muchira v. Al-Rawaf, 850 F.3d 605 (4th Cir. 2017); United States v. Calimlim, 538 F.3d . 706, (7th Cir. 2008)).

54. לבסוף, יובהר, כי ה"חוק לדוגמא", המוזכר בדברי ההסבר לה"ח הממשלה, הוא מסמך, נעדר תוקף משפטי, אשר פרסמה מחלקת המדינה של ארה"ב בשנת 2003 ומטרתו לשמש בסיס לחקיקת חוקים בתחום המאבק בסחר בבני אדם (US State Department) Model Law) to Combat Trafficking in Persons 2003, available at <http://www.ilw.com/immigrationdaily/news/2003,0328-trafficking.shtm>. הגדרת העבדות בחוק לדוגמא דומה לזו המופיעה באמנת העבדות. אשר להגדרת השעבוד הכפוי, קובע החוק לדוגמא בסעיף 1 שעניינו הגדרות, הגדרה רחבה, דומה לזו שנחקקה במסגרת ה-TVPA:

"§106 'Servitude' shall mean a condition of dependency in which the labor or services of a person are provided or obtained by threats of serious harm to that person or another person, or through any scheme, plan, or pattern intended to cause the person to believe that, if the person did not perform such labor or services, that person or another person would suffer serious harm (ההדגשות שלי - א.ש.)

55. ועתה לפסיקה. פסק הדין המרכזי בנושא העבדות והשעבוד הכפוי הוא פסק דינו של בית המשפט העליון האמריקאי (United States v. Kozminski, 487 U.S. 931 (1988)) (להלן: עניין קוזמינסקי). בעניין קוזמינסקי דובר בבעלי חווה שהעסיקו שני עובדים בעלי לקות נפשית, במשך כל ימות השבוע ולאורך שעות עבודה ארוכות; בתחילה תמורת תשלום מועט, ולאחר מכן, ללא תשלום; אסרו על העובדים לעזוב את החווה; איימו עליהם באשפוז במחלקה סגורה אם לא יצייתו להם; היכו את הקורבנות ומנעו מהם תנאי מחייה סבירים. הנאשמים הורשעו בעבירה של שעבוד כפוי. בית המשפט העליון של ארצות הברית, בדעת רוב השופטים, סבר כי לא ניתן לבסס עבירת שעבוד כפוי רק על אמצעי כפייה פסיכולוגיים, וקבע, כי על מנת להוכיח שעבוד כפוי יש להראות כי הנאשמים השתמשו או איימו להשתמש - בכבילה פיזית; חבלה פיזית; וכפייה באמצעות חוק או הליך משפטי - על מנת לאלץ את הקורבנות לעבוד עבורם או יצרו אצלם תחושה של פחד, שמא ינקטו נגדם אותם אמצעים. וכך נוסחו הדברים במקור, בעמ' 952:

"for purposes of criminal prosecution under § 241 or § 1584, the term 'involuntary servitude' necessarily means a condition of servitude in which the victim is forced to work for the defendant by the use or threat of physical restraint or physical injury, or by the use or threat of coercion through law or the legal process. This definition encompasses those cases in which the defendant holds the victim in servitude by placing the victim in fear of such physical restraint or injury or legal coercion."

דעת הרוב בעניין קוזמינסקי קבעה עוד, כי רגישויות ספציפיות של הקורבן יהיו רלוונטיות להכרעה, האם אמצעי כפייה משפטי או פיזי מסוים, או הפעלתו בדרגה כזו או אחרת, אכן גיבשו את עבירת השעבוד הכפוי.

עוד עליי לציין, כי עמדת המדינה (המערערת) בעניין קוזמינסקי הייתה כי הגדרתו של שעבוד כפוי, אמורה לכלול כפייה בכל אמצעי שהוא, וכי יש להחיל את העבירה על נסיבות הדומות לפסק הדין בענייננו:

The Government has argued that we should adopt a broad construction of "involuntary servitude," which would prohibit the compulsion of services by any means that, from the victim's point of view, either leaves the victim with no tolerable alternative but to serve the defendant or deprives the victim of the power of choice [...] It has also been suggested that the Government's construction would cover a political leader who uses charisma to induce others to work without pay or a religious leader who obtains personal services by means of religious indoctrination (שם, בעמ' 949; ההדגשות שלי - א.ש.).

ואולם, דעת רוב השופטים דחתה עמדה זו, בטענה שהמחוקק לא התכוון להעניק לשעבוד הכפוי הגדרה כה נרחבת.

56. שנים מאוחר יותר, ובהמשך לפסיקה בעניין קוזמינסקי, החליט המחוקק האמריקאי להביע את דעתו ולהרחיב את הגדרת העבירה, ולו באופן עקיף, במסגרת ה-TVPA, כמפורט לעיל. יתר על כן, המחוקק קבע מפורשות, במסגרת החוק הפדרלי, כי הדבר נעשה בהמשך לדעת הרוב בעניין קוזמינסקי, אשר פרשה את המונח באופן צר מדי (חוזה דיין, בעמ' 69). וכך צוין ב- (U.S.C. §7101(b)(13 22):

Involuntary servitude statutes are intended to reach cases in which persons are held in a condition of servitude through nonviolent coercion. In *United States v. Kozminski*, 487 U.S. 931 (1988), the Supreme Court found that section 1584 of title 18, should be narrowly interpreted, absent a definition of involuntary servitude by Congress. As a result, that section was interpreted to criminalize only servitude that is brought about through use or threatened use of physical or legal coercion, and to exclude other conduct that can have the same purpose and effect (שלי - א.ש.).

57. עוד יש לציין את פסק הדין (United States v. Alzanki, 54 F.3d 994 (1st Cir. 1995) (להלן: עניין אלזנקי) שעניינו במתלוננת, אזרחית סרי לנקה, אשר הועסקה, למשך ארבעה חודשים, בעבודות משק הבית של הנאשם. יצוין, כי קודם לכן הועסקה המתלוננת בעבודות בית אצל משפחת הנאשם בכווית, שם דרכונה הוחרם; נאסר עליה לצאת מהבית; ואיימו עליה כי המשטרה תעצור אותה ותתעלל בה, אם תמצא מחוץ לבית המשפחה. בהמשך, הודיעה משפחת הנאשם למתלוננת כי היא עוברת לעבוד עבור הנאשם בארה"ב.

במהלך התקופה בה הייתה המתלוננת אצל הנאשם היא עבדה במשך 15 שעות ביממה, נמנע ממנה טיפול רפואי, ונכפה עליה לנקות את הבית, תוך שימוש בחומרים רעילים ללא אמצעי מיגון ראויים. בנוסף, הנאשם ואשתו מנעו מהמתלוננת מזון עד שהגיעה לתת משקל, וכן אילצו אותה לישון על הרצפה. הנאשם אסר על המתלוננת לצאת מהבית או לעשות שימוש בטלפון או בדואר; דרכונה נלקח ממנה; והנאשם איים עליה כי תגורש לכווית, שם עבדה בעבר. המתלוננת הוכתה פעמיים, והנאשם איים עליה, על בסיס יומי, כי אם לא תציית להוראותיו תגורש, תומת או יגרם לה נזק אחר. הנאשם הורשע בעבירת שעבוד כפוי על יסוד פסיקתו של בית המשפט העליון בעניין קוזמינסקי. בית המשפט הפדרלי לערעורים (במחוז ה-1) קבע בפסק דינו, כי נוכח עבודתה הקודמת בכווית, חששה של המתלוננת מאיומיו של הנאשם, לפיהם תגורש לכווית אם לא תענה לדרישותיו, אפשרות שמבחינתה הייתה חמורה כמאסר, לא הותירה לה, הלכה למעשה, כל אפשרות אחרת מלבד להמשיך בעבודתה. הודגש, כי האיומים הכי יעילים הם אלו שהקורבנות סבורים, כי ניתן יהיה להוציאם לפועל. לעניין זה, עברה של המתלוננת בכווית, גרם לה אף להאמין לאיומיו של הנאשם, כי אם תצא מחוץ לבית, המשטרה תירה בה. עוד יצוין, כי בית המשפט האמריקאי ראה בנסיבות המתוארות שעבוד כפוי, הגם שהמתלוננת נפלה קורבן לאלימות פיזית פעמיים בלבד.

58. עניינו של פסק הדין (United States v. Pipkins, 378 F.3d 1281, 1297 (11th Cir. 2004)) (להלן: עניין פיפקינס) בשני נאשמים שהחזיקו בבית בושת, והעסיקו בו נערות קטינות, הצעירה בהן בת 12 שנים. הנאשמים גייסו את הנערות תוך מתן הבטחות שווא כי יזכו לפרסום ועושר, ובפועל הפכו את הנערות לתלויות בהם לחלוטין מבחינה כלכלית. כמו כן, נקטו הנאשמים באלימות פיזית ומינית קשה כלפי הנערות. כך, ועל פי פסק הדין, הוכו הנערות בחגורות, מחבטים וקולבים; הנאשמים-סרסורים כפו עליהן לשכב עירומות על הרצפה ולקיים יחסי מין עם אחרות, וזאת בנוכחותם; לעיתים הוענשו הנערות, שלא צייתו לכללי הנאשמים, באמצעות כליאה בתא המטען של המכונית; ובנוסף עודדו הנאשמים את הנערות להשתמש בסמים כדי שיוכלו לעמוד בשעות העבודה הארוכות, שנמשכו לאורך כל הלילה. הנאשמים הורשעו בעבירת השעבוד הכפוי. בית המשפט הפדרלי לערעורים (במחוז ה-11) קבע כי ההרשעה עומדת על מכונה, על אף טענות אחד הנאשמים כי אחת מהקורבנות הייתה חופשייה לעזוב אותו בכל זמן נתון; עבדה עוד קודם לכן בזנות; עזבה אותו בפועל, ועברה לעבוד עם סרסורים אחרים, ואז חזרה אליו מרצונה, כאשר בתקופת הביניים עמדה עימו בקשר. לעניין זה הבהיר בית המשפט, בעמ' 1297:

A conviction under § 1584 requires proof that "the victim [was] forced to work for the defendant" by the use or threat of physical restraint or physical injury [...] If a defendant keeps a victim in involuntary servitude through such fear of physical harm that the victim is afraid to leave, regardless of any opportunity to escape, the defendant has violated § 1584." (ההדגשות שלי - "א.ש").

עוד הודגש בפסק הדין כי שעבוד כפוי יכול להתבטא בשליטה של הנאשמים בחיי הקורבנות במגוון תחומים. באותן נסיבות, מלבד שליטה כלכלית בנערות והפעלת אלימות פיזית כלפיהן, כללה השליטה גם היבט פסיכולוגי, וזאת באמצעות הבטחות בלתי פוסקות ו"משחקי מילים מייגעים":

Both pimps and prostitutes generally referred to their activities as 'the game'. To the pimps, an important component of the game was domination of their females through endless promises and mentally sapping wordplay, physical violence, and financial control. The pimps created a system in which their prostitutes were incapable of supporting themselves or escaping their reliance on "the pimp" (שם, בעמ' 1285)

כמו כן, בית המשפט בעניין פיפקינס הבהיר, כי שעבוד כפוי יכול להמשך גם תקופה קצרה, וכי הוא לא חייב להתבטא לאורך כל אותה התקופה. כך, גם אם הנערה עברה לעבוד לתקופה מסוימת אצל סרסור אחר, היא עדיין הייתה נתונה לשעבוד כפוי מצד הנאשמים.

59. פסק הדין (United States v. King, 840 F.2d 1276 (6th Cir. 1988)) (להלן: עניין קינג) עסק בכת דתית בשם "בית יהודה" (House of Judah) אשר חיה בקומונה בארצות הברית. בראש הקבוצה עמד המנהיג, אשר כונה "הנביא", וזה האמין כי הוא נציגו של אלוהים על פני האדמה, וכי חברות בכת היא תנאי מוקדם לבוא הגאולה. עוד הושתתה הכת על האמונה כי חבריה הם העם הנבחר, ומי שאינו חבר בה הוא חוטא; וכי יש לנקוט בענישה גופנית נגד חברים הסוטים מנורמות הקבוצה. ילדי הכת למדו בבית, לא הורשו לפקוד את בית הספר הציבורי, ואף חוייבו לעבוד, כשמרבית רווחי עבודתם הגיעו לידי של המנהיג. יצוין, כי חברי הכת הבוגרים חתמו על חוזה, במסגרתו הם מסכימים, גם בשם ילדיהם, כי יענשו אם יחטאו בעיני האל או המנהיג, עונשים שכוללים, בין היתר, הכאה, הצתה, סקילה באבנים ומוות.

על פי העדויות, האווירה בכת, בתחילת דרכה, הייתה חמה, חברותית ושיתופית, אך המנהיג שינה את אורחותיו והחליט כי חברי הכת מתדרדרים ומפרים את חוקיה, ולפיכך הנהיג ענישה באמצעות הצלפות בשוט. חברי הכת, המבוגרים והילדים, סבלו לעיתים קרובות מהצלפות השוט, שבוצעו בנוכחות יתר חברי הכת, וזאת בגין הפרה של הכללים. ילדים שניסו לברוח מהמקום, שלא היה מגודר, נענשו בחומרה. כתוצאה ממדיניות העונשים בכת, מספר ילדים הוכו באכזריות, נשרפו ופניהם הושחתו. לבסוף, ילד בן 12 קיפח את חייו. בעקבות כך מנהיג הכת וחברים נוספים בה הורשעו בשעבוד כפוי של הקטין המנוח, ובמזימה למנוע מהקטינים האחרים את זכותם החוקתית להיות חופשיים משעבוד כפוי.

בית המשפט לערעורים (במחוז ה-6) קבע, כי המכות החמורות והתדירות שסבלו הילדים, הפכו אותם לחסרי יכולת לבחור דרך אחרת, מלבד לשרת את הנאשמים. בנוסף, הכאת המבוגרים, לרבות הורי הילדים, בנוכחות יתר חברי הכת, גרמה לילדים להבין שאין הם יכולים לבקש סיוע מהגורמים האמורים, בדרך כלל, לדאוג לשלומם. בנסיבות אלו, כך נקבע, שררה אווירת פחד תמידית בקרב ילדי הכת והעובדה שהם לא ביקרו בבית הספר, לא אפשרה להם ליצור קשר עם גורמים חיצוניים. לפיכך, פסק בית המשפט כי הנאשמים השתמשו או איימו להשתמש בכוח פיזי על מנת לכפות על הילדים לעבוד עבורם, כשהקורבנות האמינו שאין להם כל אלטרנטיבה אחרת. הנאשמים טענו כי מאחר שהילדים התגוררו עם הוריהם, ואלו בחרו באופן חופשי להצטרף לקבוצה והיו חופשיים לעזוב בכל זמן נתון, הרי שלא ייתכן שהילדים האמינו, כי אין להם אפשרות אחרת מלבד לציית לנאשמים. ואולם, בית המשפט קבע כי הסכמת ההורים, שכללה הרשאה לנאשמים להכות את ילדיהם, ואף הצהרה כי אם יעזבו, הם ישאירו את ילדיהם עם הקבוצה, אינה יכולה לספק הגנה לנאשמים מפני ההרשעה, וכי הסכם מסוג זה ממילא, בטל.

60. פסק הדין בעניין United States v. Marcus, 487 F. Supp. 2d 289 (E.D.N.Y. 2007, 628 F.3d 36 (2d Cir. 2010)) עוסק בעבירת העבודה הכפויה, אך ראוי לאזכרו משום שנסיונות מסוימות בו רלוונטיות לעניינו, ומאחר שממילא נוסח העבירה דומה במידת מה לזה שניתן למושג השעבוד הכפוי ב-TVPA. באותו פסק דין דובר בבני זוג שניהלו, בתחילה מרצון, מערכת יחסים אינטימית המבוססת על אלימות (BDSM), במסגרתה הסכימה המתלוננת להיות "שפחה" של הנאשם וסבלה מעונשים מיניים ופיזיים קשים. אף שלאחר שנה, המתלוננת כבר לא הביעה הסכמה להמשך היחסים, היא המשיכה לציית לנאשם במשך כשלוש שנים, במהלכם תפעלה את אתר האינטרנט המסחרי שלו, כאשר הנאשם קיבל לידי את כל הרווח הכספי. המתלוננת חששה לנתק את הקשר עם הנאשם, והנאשם טיפח את חששה באמצעות ענישה מינית ופיזית, כל אימת שלא היה מרוצה מעבודתה. כמו כן, הוא איים עליה כי אם אכן תעזב

הוא ישלח למשפחתה את תמונותיה האינטימיות. ראוי לציין כי המתלוננת לא התגוררה עם הנאשם אלא עם "שפחות" אחרות שלו או לבדה, והוא שלט בה באמצעות הוראות טלפוניות וביקורים שבועיים.

הנאשם הורשע בכך שהעביד את המתלוננת בעבודה כפויה, אך טען כי מטרת העבירה היא לטפל בסחר בינלאומי בעובדים ובעוסקות בזנות. זאת, כאשר העבודה שביצעה המתלוננת באתר האינטרנט הייתה מסוג העבודות, ללא תשלום, שמבצעים בני זוג שמתגוררים יחד, ואף העונשים, באמצעותם כפה, לכאורה, את העבודה, היו חלק בלתי נפרד מיחסיהם האינטימיים. בית המשפט דחה את הטענות, וקבע, כי מעשי אלימות של הנאשם במתלוננת בוצעו בה, במהלך הזמן, ללא הסכמתה; "העונשים" שהנאשם הטיל עליה הפכו ליותר ויותר חמורים; והמתלוננת לא הייתה מעניקה לנאשם את שירותיה בתפועול אתר האינטרנט שלו, אם לא הייתה חוששת שמא סירובה יסתיים בהתעללות פיזית ומינית. עוד הודגש, כי העובדה, ששעבודה של המתלוננת לנאשם החל מהשתתפותה הרצונית ביחסי המין האלימים, אינו סותר את הרשעת הנאשם בעבירה.

61. העובדות המתוארות בפסק הדין (United States v. Kaufman, 546 F.3d 1242 (10th Cir. 2008)) (להלן: עניין קופמן) דומות במידת מה למתואר בענייננו. על פי פסק הדין הנאשמים, עובד סוציאלי, ואשתו, אחות במקצועה, ניהלו מרכז טיפולי ללוקים במחלת נפש כרונית, אך בדיעבד התברר כי במשך עשרות שנים כפו הנאשמים על המטופלים לבצע מעשים מיניים ביניהם בנוכחות של הנאשם (לעיתים בהשתתפותו) אשר צילם את המתרחש במצלמת וידאו. כמו כן, אולצו המטופלים של בני הזוג להסתובב בעירום בבית, ולעבוד בעירום בחווה שהייתה שייכת לנאשמים, וזאת על מנת לשלם עבור הוצאות החזקתם. הנאשמים שכנעו את המטופלים, כי הנעשה הוא חלק מטיפול לגיטימי, ואף גבו ממשפחות הקורבנות תשלום עבור טיפולים אלו. המטופלים, שהעריצו את הנאשם, עשו כדבריו.

מטופלי הנאשמים העידו, כי הנאשם נקט באיומים כלפיהם, לעיתים באמצעות אקדח הולם וכן במעשי אלימות, כגון משיכת אחת מהמטופלות בשערותיה וגרירתה במדרגות הבית. כמו כן, נשמעו בערכאה הדיונית עדויות אודות חדר בידוד, אליו נשלחו המטופלים כאמצעי ענישה. בחדר לא הייתה מיטה ושירותים, ומי ששהה בו נאלץ לעשות את צרכיו בדלי. אחת הדיירות שהתה בו מספר חודשים. לעיתים, וטרם התקופה בה החלו להסתובב בעירום בבית, הוענשו המטופלים שנשלחו לחדר הבידוד באמצעות לקיחת בגדיהם. בנוסף, איים הנאשם על המטופלים כי יאשפז אותם במקומות טיפוליים אחרים אם לא יעשו כדבריו, וטען כי הכללים במקומות הללו נוקשים יותר, מאלו שהוא ואשתו מנהיגים. עוד מתאר פסק הדין כי הנאשמים הנהיגו בבית "קוד שתיקה". הנאשם הורה למטופלים שלא לספר על המתרחש בבית; הגביל את ביקורי החברים והמשפחה וכן את קבלת תכתובות המייל מהם; כמו גם את המידע שהועבר לאנשי רפואה ואכיפת החוק הרלוונטיים. העד המרכזי, ששה במקום כ-25 שנים, העיד כי חרף העובדה שהיה עד למעשי אלימות כלפי מטופלים אחרים הוא לא היה מסוגל להביע אמפטיה, שכן הוא העריץ את מטפלו.

לטענת הנאשם, אשר נדחתה, כל הדברים נעשו מרצונם ובהסכמתם של המטופלים, וכי יש להם ערך טיפולי. בני הזוג הורשעו בעבירות שונות, ובין היתר בעבירות שעבוד כפוי ועבודה כפויה.

בית המשפט הפדרלי לערעורים (במחוז ה-10) קבע, כי העובדה - שהקורבן האמין, בזמן אמת, כי הוא פועל מרצונו ואף טען כי נהנה מהעבודה שנכפתה אליו, ואולם בדיעבד, לאחר שעזב את מי שניצל אותו, הבין, כי נכפה עליו לבצע את העבודה - אינה שוללת הרשעה בעבירת השעבוד הכפוי. עוד נקבע בפסק הדין, כי יש ליתן משקל למחלה הנפשית של הקורבן בעטיה הפך להיות רגיש יותר להשפעתו של הנאשם. מכאן נקבע, כי חבר המושבעים יכול היה להסיק,

באופן סביר, שהקורבן המרכזי ביצע את הוראותיו של הנאשם בעניין עבודתו בחווה בעירום, מאחר שהנאשם השתמש או איים להשתמש באמצעי פיזי או משפטי (כגון אשפוז המטופלים במוסד רפואי) - באופן המקיים את עבירת השעבוד. יש להוסיף, כי בית המשפט דחה את טענת הנאשמים, לפיה המונחים "עבודה" או "שירותים", לשםם הוטלו השעבוד והעבודה הכפויה, אינם כוללים מעשים מיניים, אלא כוונתם לעבודה במובנה הכלכלי בלבד.

62. עיון באמנות הבינלאומיות ובחקיקה ובפסיקה האמריקאית מלמד, כי בתי המשפט מפרשים באופן גמיש מרחיב ועדכני את מושגי העבדות. כך, העבדות אינה מחייבת יחס של "בעלות" דווקא כלפי הקורבן אלא יחס קנייני מכל סוג שהוא, המחפיץ את הקורבן. השעבוד הכפוי, לפחות על פי ה-TVPA, מתמקד באמונתו של הקורבן, כי הוא או אחרים ינזקו באופן חמור אם לא יבצע את אשר הורו לו, גם כשהאמצעים המופעלים על ידי מחזיקו על מנת להטמיע את אותה האמונה, אינם פיזיים. חומרתו של הנזק - אשר עשוי להיות גם נזק שאינו פיזי - בגינו אולץ הקורבן לבצע את המעשים, תבחן בהתאם לרקע ממנו הגיע הקורבן ולנסיבות הספציפיות בהן בוצעה העבירה. עוד עולה מהפסיקה, כי ניתן להרשיע בעבירת השעבוד הכפוי ללא קשר לאפשרות, האובייקטיבית, שעמדה בפניו של הקורבן לשנות את מצבו, ובפרט להמלט ממחזיקו. הפסיקה קבעה מפורשות, כי העובדה שהקורבנות היו חופשיים לפרקים או אף ביקשו מרצונם לחזור ולחיות עם משעבדם, לא שללה את קיומה של העבירה. קיומה של הסכמה למעשים, אף היא לא שמטה את הבסיס להרשעה בעבירה.

63. בנוסף, פסקי הדין מצביעים על מספר נסיבות משותפות, העשויות לתמוך בהוכחת עבירת השעבוד הכפוי, ואלו כוללות תנאי מחייה ירודים של הקורבנות; שליטה ממשית של המשעבד בכל תחומי חייו של הקורבן; הפעלת אלימות מינית או פיזית כלפי הקורבנות והשפלתם; איומים, אשר לעיתים מטרם להמחיש לקורבן כי החלופות העומדות בפניו גרועות מנסיבות חייו הנוכחיות; וכן, בידוד הקורבנות מסביבתם. ניתן אף להיווכח כי עבירת השעבוד הכפוי אינה מוגבלת רק לעניינם של עובדים זרים או של העוסקות בזנות, ויכולה לחול גם בנסיבות של ניצול מיני שיטתי של אוכלוסיה פגיעה, המבוסס על הערצה ותלות בדמות כריזמטית; במסגרת כת דתית, אשר מנהיגה מבסס את שליטתו באמצעות ענישה פיזית יומיומית קשה; וכי ניתן להוכיח כפייה לבצע עבודה או שירותים, באמצעות איום בגרימת נזק משמעותי או בכבילה פיזית, גם במסגרת יחסים אינטימיים אשר החלו בהסכמת הצדדים, וגם מקום שהעברייני לא התגורר עם הקורבן.

ד. מסקנות מפרוטוקול וועדת חוק חוקה ומשפט

64. כאמור, על מנת לעמוד על תכלית חקיקת עבירת ההחזקה בתנאי עבדות, ובפרט על היקפו של מושג העבדות שבסעיף 375א(ג), עלינו להדרש אף למסקנות העולות מדיוני וועדת חוק חוקה ומשפט, אשר עמלה על ניסוחו הסופי של סעיף העבירה. זאת, בעיקר נוכח הפער בין לשונו של הסעיף, כיום, ללשון הסעיף כפי שנוסח בה"ח הממשלה. בה"ח הממשלה עוגן האיסור על החזקה בתנאי עבדות בסעיף 376 לחוק העונשין, שכותרתו "כפייה לעבדות".

נזכיר, כי לשון סעיף 376א(א) המוצע קבעה, כי "הכופה אדם לעבדות, תוך שימוש בכוח או הפעלת אמצעי לחץ אחרים או תוך איום באחד מאלה, דינו - מאסר שש עשרה שנים". סעיף 376ב(ב) שבה"ח הממשלה כלל הגדרה חלקית למושג העבדות, בהשוואה לזו המופיעה כיום בחוק, והתייחסה ל"מצב שבו מופעלות כלפי אדם סמכויות המופעלות ככלל כלפי קנינו של אדם". השוואה בין נוסח סעיף 375א כיום לנוסח הסעיף המוצע מלמדת, כי במסגרת סעיף 375א(א) ביקש המחוקק לוותר על פירוט האמצעים אשר הובילו לכפייה הקורבן לעבדות, וכי הוא בחר להרחיב את הגדרת המושג עבדות שבסעיף 375א(ג), באמצעות הוספת יסוד ה"שליטה הממשית בחייו של אדם" או "שלילת חירותו", כמצבים

שנחשבים אף הם לעבדות.

עיון מדוקדק בפרוטוקולים של ועדת חוק חוקה ומשפט מוביל למספר מסקנות אודות הטעמים לשינוי הנוסח ולאופן ניסוחו הסופי של הסעיף: ראשית, המחוקק ביקש להסתמך בעיקר על הגדרת העבדות באמנת העבדות משנת 1926, ואולם חשש כי זו אינה תואמת את תופעת העבדות המודרנית, אשר אינה מתמקדת במכירה של אדם לאדם אחר, אלא בהתייחסות אליו כקניין. לפיכך, בחר המחוקק להרחיב את הגדרת העבדות על פי האמנה, באופן שזו לא תשען רק על זכות "הבעלות" של המחזיק בקורבנו, אלא תחול על הפעלת מגוון סמכויות קנייניות על הקורבן (ראו פרוטוקול ישיבה מס' 36 של ועדת החוק, חוקה ומשפט, הכנסת ה-17, 5 (24.7.2006) (להלן: פרוטוקול מס' 36)).

שנית, ומאחר שהעבדות המודרנית עניינה שליטה בחיי הקורבן, ולא דווקא החפצתו, הוסיף המחוקק את הסיפא לסעיף, הקובע כי עבדות יכולה להתממש גם באמצעות שליטה ממשית בחיי הקורבן או שלילת חירותו (פרוטוקול מס' 36, עמ' 14-15, 22; פרוטוקול ישיבה מס' 46 של ועדת החוק, חוקה ומשפט, הכנסת ה-17, 4, 19, 24 (9.8.2006) (להלן: פרוטוקול מס' 46)).

שלישית, המחוקק ביקש להגדיר באופן רחב יחסית את מושג העבדות, מבלי להצביע על נסיבות קונקרטיות בהן, לשיטתו, היא מתקיימת (כפי שעשו מדינות אחרות במסגרת החקיקה), וזאת על מנת לאפשר לבית המשפט לפרש אותו על פי שיקול דעתו ובהתאם לנסיבות שלפניו (פרוטוקול ישיבה מס' 33 של ועדת החוק, חוקה ומשפט, הכנסת ה-17, 20-21 (17.7.2006) (להלן: פרוטוקול מס' 33)).

רביעית, לעמדתו של המחוקק הוכחת ההחזקה בתנאי עבדות אינה דורשת את הסכמתו של הקורבן, ולא ניתן להתנות עליה (JUS COGENS). מכאן שאין צורך להוכיח, כתנאי לתחולתה של העבירה, כי ההחזקה נכפתה על הקורבן. לפיכך, החליט המחוקק להשמיט את הסיפא של הגדרת העבירה, כפי שהוצעה בה"ח הממשלה "תוך שימוש בכוח או הפעלת אמצעי לחץ אחרים או תוך איום באחד מאלה [...] (פרוטוקול מס' 33, עמ' 7, 15 ו-22). יצוין, כי גם במסגרת דברי ההסבר לחקיקת סעיף העבירה, טרם ששונה נוסחו, הבהיר המחוקק כי כפיית העבירה על הקורבן יכולה להעשות בכל אמצעי לחץ, ואין נדרש כי יהא זה אמצעי פיזי. זאת בשונה מהגדרת אופיו של אמצעי הלחץ בפסיקת בית המשפט העליון של ארה"ב בעניין קוזמינסקי.

לבסוף, דחה המחוקק את ההצעה להתנות את הוכחת העבירה בהצגת ראיות אודות שליטת המחזיק בכל תחומי החיים של הקורבן; בהמשכות העבירה לאורך זמן; ובשאלה אם הייתה בידי הקורבן האפשרות להמלט מידי מחזיקו (פרוטוקול מס' 46, עמ' 8, 10).

ה. תכלית החקיקה - סיכום

65. נוכח המפורט בפרוטוקולים של ועדת חוק, חוקה ומשפט, והאופן בו הוגדרה סוגית העבדות במשפט האמריקאי, ניתן להגיע למסקנה כי סעיף ההחזקה בתנאי עבדות לא נועד לטפל רק בהעסקת אוכלוסיית העובדים

הזרים או בנשים המוחלשות, המנוצלות למטרת עיסוק בזנות. הגם שהמחוקק התייחס לקבוצות אלו בדברי ההסבר לחקיקת חוק הסחר בבני אדם, והדבר עולה גם מדברי ההסבר הנוגעים לסעיף העבדות, הרי שבניסוח הסופי של סעיף העבירה בחר המחוקק, במכוון, בהגדרה רחבה. זאת, מתוך הנחה כי לא ניתן למנות במסגרת החיקוק את כלל הנסיבות העשויות והראויות להכנס בגדרה של ההחזקה בתנאי עבדות. נזכיר, כי המחוקק הצהיר, במסגרת הדיונים על נוסח הסעיף, כי הוא מבקש להותיר לשיקול דעתו של בית המשפט, הדן בעבירה, לקבוע באילו נסיבות מתקיימת "עבדות". גם הפניית המחוקק לאמנות הבינלאומיות, ולמשפט האמריקאי, במסגרת דברי ההסבר לה"ח הממשלה, מלמדת על האפשרות, כי עבירת העבדות עשויה לחול גם בנסיבות נוספות, למשל במסגרת פעילות בכת או מקום בו אוכלוסיות מוחלשות נשלטות על ידי מנהיג כריזמטי.

יש לזכור כי מטרת הסעיף, כפי שמעידה לשונו, הינה למגר לא רק עבדות, המתמקדת בהפעלת זכויות קנייניות כלפי הקורבן אלא גם פרקטיקות שאינן זהות בחומרתן לעבדות, המבטאות שליטה ממשית בחייו או שלילה של חירותו. כפי שיובהר בהמשך, קשה לחלוק על מסקנתו של בית משפט קמא, לפיה מעשיו של המערער ביטאו שליטה ממשית בחיי קורבנותיו ואף נועדו לשלול את חירותם. לפיכך, דעתי היא כי ניתן להחיל את העבירה גם על הנסיבות שבעניינו, באופן אשר מתיישב היטב עם תכלית חקיקת הסעיף.

יסודות העבירה ומאפייניה

66. אין די בעובדה שהרשעת המערער בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות תואמת, כעמדתי, את תכליתה של העבירה. יש לבחון גם את טענת המערער, לפיה בית משפט קמא טעה בניתוח והבנת יסודות העבירה.

היסוד העובדתי של העבירה שבסעיף 375א(א) כולל רכיב התנהגותי שעניינו ההחזקה בקורבן, ורכיבים נסיבתיים, "אדם" ו"בתנאי עבדות". במישור הנפשי נדרשת מודעות של הנאשם לרכיבי היסוד העובדתי והוכחה של מטרת ההחזקה - היינו כי זו נעשתה "לצורכי עבודה או שירותים לרבות שירותי מין". הנסיבה "תנאי עבדות", מפורשת, כאמור, בסעיף 375א(ג), ועל משמעותה ניטש הוויכוח בין הצדדים לערעור.

המערער תולה את יהבו בפרשנותו של בית המשפט המחוזי בעניין רצון למונח "עבדות" שבסעיף 375א(ג). לפי פרשנות זו, הסעיף כולל חלופה אחת בלבד להוכחת קיומה של "עבדות" והיא הוכחת החפצה קניינית של הקורבן - המתבטאת במילים "הפעלת סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניין". זאת, כאשר סיפת הסעיף אינה מגבשת אפשרויות נוספות להוכחת עבדות, אלא מפרטת מבחני עזר להבהרת ההחפצה הקניינית שברישה (הוכחת "שליטה ממשית" או "שלילת חירותו"), מבלי לוותר על הוכחתה (עניין רצון, פסקה 31). מאחר שבעניינו של בית משפט קמא את האפשרות כי התקיימה החפצה קניינית של קורבנות העבירה, הרי שלטענת המערער, יש לזכותו מעבירה זו, על יסוד גישתו הפרשנית של בית המשפט המחוזי בעניין רצון. אין בידי לקבל את עמדתו של המערער.

67. ראשית, פרשנותו של בית המשפט המחוזי בעניין רצון, לפיה סיפת הסעיף רק מהווה הסבר של הדרישה שברישה ("הפעלת סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניין"), מתעלמת מההבחנה הברורה בין מונחי העבדות; השעבוד כפוי; והעבודה הכפויה, העולה מהאמנות הבינלאומיות ומהמשפט האמריקאי, בעקבותיהם נחקקה העבירה. דעתי היא, כמסקנת בית משפט זה בעניין ג'וליאני, כי המחוקק עיגן תחת סעיף 375 לחוק העונשין, הן את מובנה של העבדות המודרנית, המתבטא בסעיף 375א(ג) רישה כ"מצב שבו מופעלות כלפי אדם סמכויות המופעלות ככלל כלפי קניינו של

אדם", והן את עבירת השעבוד הכפוי, המגולמת בשתי אפשרויות שונות: "שליטה ממשית בחייו של אדם או שלילת חירותו", כאמור בסיפת הסעיף (ראו גם חווה דיין, בעמ' 61-63; דיין, הארת דין, בעמ' 30). עבירת העבודה הכפוא עוגנה בנפרד בסעיף 376, ומשום שהיא פחותה בחומרתה מהעבירות האחרות, העונש המירבי שבצידה קל משמעותית מזה המעוגן בסעיף 375א.

שנית, פרשנות בית המשפט המחוזי בעניין רצון למונח "עבדות" שבסעיף 375א(ג), אינה נאמנה לתכלית החקיקה, עליה עמדתי לעיל. הפרשנות המוצעת מצמצמת, באורח קיצוני, את אפשרות תחולתה של עבירת העבדות. רוצה לומר, כי רק מקום בו יוכח כי המחזיק הפעיל כלפי קורבנו זכויות קנייניות, ניתן יהיה להרשיעו בעבירה. זאת, גם מקום בו אין ספק, כי הוא שלט שליטה ממשית בחיי הקורבנות או שלל את חירותם, על מנת שיספקו לו עבודה או שירותים מסויימים. פרשנות זו עשויה להוביל לחוסר צדק של ממש, מקום שלתופעת העבדות המודרנית יש פנים רבות, שאין עניין החפצה בלבד.

שלישית, עמדתו של בית המשפט המחוזי בעניין רצון חוטאת לכוונת המחוקק, המהווה חלק מתכלית החקיקה. מדיוני ועדת חוק, חוקה ומשפט, אשר עסקו בניסוחו של הסעיף, עולה כי המחוקק ביקש לאפשר הרשעה בעבירה שבסעיף 375א, גם מקום בו מתקיימת רק שליטה ממשית בחיי הקורבן, ללא צורך בהוכחת הפעלת סמכויות קנייניות כלפיו, כפי שהבהרתי בפס' 64 לעיל.

לבסוף, פרשנות בית המשפט בעניין רצון אינה מותירה, במצב החקיקתי דהיום, כל מקום לעיגונה של עבירת השעבוד הכפוי, המוכרת בעולם כבת לווייתה, הפחות חמורה, של עבירת העבדות. עבירה זו מגולמת, כאמור, מבחינה לשונית בסיפת סעיף 375א(ג). החיבור בין שתי העבירות, עבדות ושעבוד כפוי, במסגרת אותו סעיף חקיקתי, יש בו מן ההגיון משום המאפיינים הדומים של העבירות, והוא מקובל במדינות נוספות בעולם (ראו התיקון ה-13 לחוקת ארצות הברית; סעיף 4 לאמנה האירופית לזכויות אדם; סעיפים מסויימים ב TVPA - המתייחסים לשתי העבירות יחדיו; סעיף 71 לחוק האנגלי 2009, c.25 Coroners and Justice Act; דיין, הארת דין, בעמ' 31).

68. עולה מן המקובץ, כי לשון סעיף 375א(ג) לחוק העונשין, בדבר קיומן של נסיבות ה"עבדות", מעגנת בתוכה שלוש אפשרויות להרשעה בעבירה: הוכחה כי המחזיק הפעיל כלפי קורבנותיו סמכויות קנייניות (היא ההגדרה המובהקת לעבדות המודרנית בעולם); כי הוא שולט שליטה ממשית בחייהם; או כי הוא שולל את חירותם (כביטוי לעבירת השעבוד הכפוי), והכל מתוך מטרה שהקורבנות יספקו לו עבודה או שירותים, לרבות שירותי מין.

69. לצד המסקנה האמורה, אין להתעלם מהקושי שבעיגון שתי העבירות תחת סעיף חקיקתי אחד. במילים אחרות, מקום שהתנהגות הנאשם עולה לכדי שעבוד כפוי בלבד, הרי שהרשעתו תהא עדיין במסגרת עבירת העבדות, החמורה ממנה, על ההשלכות הציבוריות והחברתיות הנלוות לה. אף שלבית המשפט מוקנה שיקול דעת ליתן נפקות ומשמעות להבדלים בין העבירות במסגרת גזירת הדין, הרי שראוי כי המחוקק יתן דעתו להבחנה המפורשת בין שתי העבירות, במסגרת חקיקת סעיפי עבירה נפרדים (ראו את הצעת החוק המנוסחת בדיין, הארת דין, בעמ' 34-36; זאת מבלי לחוות דעה לעניין גזר הדין, המוצע על ידי הכותבת, לעבירת השעבוד הכפוי). זה המקום להעיר, כפי שיובהר בהמשך, כי אין בעמדתי האמורה, משום אמירה לפיה ראוי להתערב בגזר דינו של המערער.

70. עוד אוסיף, כי לא נעלמה מעיני רשימת המאפיינים שפורטה בעניין ג'וליאני, והכוללת, הלכה למעשה, את האמצעים המשמשים להחפצתו של הקורבן או לביסוס שליטה ממשית בחייו או לשלילת חירותו, כנדרש בסעיף העבירה.

מאפיינים אשר "מבלי שיתקיימו לפחות חלק מהם, לא ניתן להרשיע בעבירה" (שם, פסקה 50). מאפיינים אלו כוללים: שליטה על מקום מגורים של המוחזק תוך שנמנעת ממנו האפשרות לעזוב; בידודו של הקורבן מסביבתו; העברת הקורבן מיד ליד, לעיתים תוך מתן או קבלת תמורה; שימוש באליומות או באיום בה כדי להעניש את המוחזק או כדי להפחידו מלעזוב; איום בגירוש מהמדינה, בה מבוצעת העבירה, או במעצרו של הקורבן בשל מעמד לא חוקי בארץ; החזקה במסמכי נסיעה או מסמכים מזהים של המוחזק וסירוב לשחררם לידו.

אף שבענייננו מתקיימים מחצית מהמאפיינים או האמצעים המפורטים לעיל (שליטה על מקום המגורים; בידוד; ושימוש באליומות), באופן המאפשר הרשעה בעבירה, גם לפי פסק הדין בעניין ג'וליאני, הרי שיש ליתן את הדעת לטיבן של העבירות שנעברו במקרה דנן, בהשוואה לאלו בהן עוסק עניין ג'וליאני. בנוסף, יש לזכור כי העבירות, מושא פסק הדין בעניין ג'וליאני, בוצעו לפני כעשור. דפוסי ההחזקה בתנאי עבדות התפתחו והשתכללו מאז (כמו גם המודעות להם), ונראה שיש לצמצם את רשימת מאפייני "החובה", מחד גיסא, ולהרחיב את הגדרתם של חלק מהמאפיינים, מאידך גיסא. עוד חשוב לציין, כי המחוקק ביקש, כאמור, לשמור על הגדרה רחבה של העבירה וככל שרשימת המאפיינים, שיש לחובה להוכיחם, תתארך, כך יצטמצם היקפה האפשרי של העבירה.

71. לאור המפורט לעיל ולשיטתי, האמצעים המשמשים להחפצתו של אדם, לשליטה ממשית בחייו או לשלילת חירותו, כוללים: שליטה במקום מגוריו של הקורבן; שימוש בכל אמצעי שהוא, אשר מטרתו לגרום לקורבן להאמין שאם יעזוב את מחזיקו, הוא או אחר ינזקו נזק חמור; ובידודו של הקורבן מסביבתו המוכרת.

72. יצוין, כי בפסק הדין בעניין ג'וליאני מפורטת אף רשימת מאפייני "רשות", אשר רובם מתקיימים גם בנסיבות דנן, כגון: שליטה בכספו של הקורבן; תנאי מחייה ירודים; מניעת טיפול רפואי הולם לקורבן; פערי כוחות משמעותיים בין המחזיק לקורבן; יחס מבזה או משפיל כלפי הקורבן. אשר למאפיינים הסוציולוגיים של הקורבנות, המהווים אף הם חלק מהמאפיינים, שאין חובה להוכיחם, הרי שרובם אינם רלוונטיים לענייננו. זאת, למעט "גילו של המוחזק ונסיבותיו האישיות". בנסיבות שלפנינו, רוב נשותיו של המערער היו צעירות שחיפשו אחר מקור שיעניק להם בטחון, וודאות ונחמה.

ומן הכלל אל הפרט

73. כפי שיובהר להלן, מעשיו של המערער מעידים, כי הוא שלט שליטה ממשית בחיי קורבנותיו וכן הגביל את חירותם, אם כי במידה פחותה מזו בה התבטאה שליטתו בכל אורחות חייהם.

נזכיר, כי המערער אסף לביתו נשים, ברובן צעירות (ג' הייתה בת 18 שנים כשנישאה למערער, אז בן 44; ד' נישאה למערער בגיל 27, לאחר שהתגרשה מהמערער 2; ה', נישאה למערער בגיל 21; ו' הייתה בת 26 עת נישאה למערער, בן ה-54; ז' הגיעה לביתו של המערער בהיותה כבת 17 שנים, והתגררה עימו כשנה), וקרב אותן אליו על יסוד אמונתו ב"בעל הפתק", שליחו של רבי נחמן מברסלב, שהמערער הגדירו כמי שיביא את הגאולה לעם ישראל. הלכה למעשה, אישיותו הכריזמטית והמניפולטיבית של המערער, בליווי משנתו הרוחנית-דתית, הן שעמדו בבסיס נהייתן של הנשים אחריו, כאשר מרבית המעשים בהם הורשע הופנו כלפי הנשים ג', ד' ו-ה'.

74. זה המקום להבהיר, כי העובדה שחלק מהנשים הצעירות שירתו בצה"ל, רכשו מקצוע והצטיירו, גם בעיני הערכאה הדיונית, כנשים דומיננטיות וחזקות, אינה שוללת את קביעתה, כי מדובר ב"נפשות תועות", חלקן בעלות רקע רוחני-דתי, אשר חיפשו את דרכן בעולם, עקב משברים בעברן. לפיכך, בצדק דחתה הערכאה הדיונית את טענת ההגנה, לפיה קורבנותיו הבגירים של המערער אינם עונים לפרופיל "המסורתי" של קורבנות עבירת ההחזקה בתנאי עבדות. זאת, כאשר המאפיינים האישיותיים של הקורבנות ממילא אינם מהווים חלק מיסודות העבירה שעניינה החזקה בתנאי עבדות.

כאמור בהכרעת הדין, עם צירופן של הנשים למשפחתו, התייחס אליהן המערער בדרכי נועם, הכלה וחיבה. בדברי חלקות שכנע המערער את הנשים, כי הן המזור למצוקותיו שלו, מחד גיסא, וכי הצטרפותן למשפחה, כמו גם פעילותן למען "בעל הפתק", תהווה את התיקון שלהן בעולם הבא. במרבית שעות היום עסקו הנשים בתחזוקת הבית אך בעיקר בפעולות של הפצת האמונה "בבעל הפתק" באמצעות מכירת דיסקים, ספרונים והעתקים מ"הפתק", אשר במהלכן היו הנשים גם מקבצות נדבות. המערער הוא שניהל את עיקר הכספים שעלה בידן של הנשים להרוויח, ולמעשה הקציב לנשים מכסות כספיות, אחרת יהיו "לא ברוח התשובה". בשלב השני, ולאחר שהנשים הלכו ושקעו לתוך עולמה הפנימי של המשפחה וניתקו, בעידוד המערער את קשריהם עם סביבתם, התגברו רגשות ההערצה, המלווה בפחד, כלפי המערער. דבריו הפכו ל"דברי אלוהים חיים", והנשים ביקשו לרצות אותו על כל צעד ושעל. ילדי המערער, הביולוגים והחורגים, נשאבו או נולדו לתוך המציאות המעוותת הזו.

75. המערער ניצל את צבירת כוחו והחל להנהיג בביתו שגרה של עונשים קשים ואלימים שכונו "דינים", אלו הוטלו בגין הפרת הוראותיו, אך בעיקר בגין חשד פרנואידי כי הנשים חושקות במערער 2. במקביל, דרש המערער מבני ביתו, לחשוף באוזנו כל הרהור העובר בראשם, בעיקר אם מדובר בהרהור "שלילי". הנשים נדרשו להתוודות על מחשבותיהן בפני המערער, ולעיתים בפני יתר בני הבית, וידידים אלו גררו "דינים" קשים מנשוא, המגבישים מגוון של עבירות מין ואלימות. כך, נדרשו הנשים לשכב עירומות על המערער 2 ולאונן עליו, תוך שהמערער מאיים עליהן שלא יהיה מגע בין איבר המין של האשה הנשואה לבין זה של המערער 2; בוצעו בנשים בדיקות "רטיבות" באיבר מינן באמצעות מקל או אצבע, על מנת לבדוק אם הן "מתגרות" מהמערער 2; ובנוסף, היה על הנשים ללקק את פי הטבעת של המערער 2, כדי להפסיק את ה"הרהור" אודותיו.

לעיתים התרחשו ה"דינים" עקב כעסו של המערער, אשר מצא את פורקנו באמצעות התעללות ב-ה'. כך, החדיר המערער מקל לפי הטבעת של ה'; הוא הפשיטה מבגדיה, בלילה חורפי, התיז עליה מים קרים והורה לה להכנס לבור, כשהיא עירומה, "עד שתרגיש מהו מוות"; ובפעם אחרת הכה המערער את ה' בעורפה, עד שגרם לה לשבר באחת מחוליות הצוואר. המערער לא חסך גם מילדיו את מעשיו הסדיסטיים. הוא הורה ל-ה' לחשמל את בתו ח' באיבר מינה, באמצעות שוקר חשמלי, וביצע בה מעשי סדום ומעשים מגונים; כלא את ילדיו במחסן, בחדר השירותים או בבוידעם; הורה לגלח את שערות הילדים; דאג שאחת הנשים תבצע מעשה סדום בבנו (י'), וכן הורה לחשמל אותו בשוקר, ולהכניסו לבור מלא בקוצים; כמו כן, המערער נמצא אחראי להטבעת שניים מילדיו באמבטיה (י' ו-ע'), ולהכנסת מקל לפי הטבעת של ילד אחר (מ'). כל זאת בנוסף למכות, חניקות, הצלפות שוט, ועונשי "צום" שהוטלו על מי מהילדים והנשים.

יודגש, כי המערער אישר בחקירתו ובעדותו את שגרת ה"ידידים" ואלמנטים מסויימים מתוך מגוון ה"דינים" שהונהגו במשפחה: עריכת בדיקות "רטיבות" שבוצעו על ידו ועל ידי אחר; החדרת מקלות לאיבר מינן של הנשים; אכילת צואה של המערער 2 במטרה להפסיק את המשיכה אליו, כמו גם ליקוק פי הטבעת שלו; החדרת המקל לפי הטבעת של י';

הצלפה בכבל חשמל באיבר המין של הנשים; שהייתן של הנשים במחסן, כשהן עירומות, עם המערער 2; ועונשי צום. כאמור בהכרעת הדין, המערער טען כי המעשים המתוארים בוצעו מטעמים של הקורבנות ובהסכמתם, שלא בידיעתו או לעיתים חרף התנגדותו.

אין ספק, כי הענישה הקשה והמתמשכת שהשית המערער, הן על נשותיו והן על ילדיו, אפשרה לו לחזק את שליטתו בבני הבית; לקבל מנשותיו שירותי מין וכן להבטיח המשך ציית לגחמותיו המעוותות.

76. אף שהענישה הייתה פיזית בעיקרה, חלק מהעונשים שימשו אמצעי להתעללות נפשית בקורבנות, לעיתים על רקע אמונתם. כך, המערער העניש את נשותיו בכפייתן להסיר את כיסוי הראש, אותו נוהגת אשה מאמינה נשואה לחבוש, אך במקביל, חייב אותן לצאת אל מחוץ לבית על מנת להספיק לאסוף סכום כסף. בכך, המערער העמיד את הנשים במצוקה בלתי אפשרית, משום חששן עד אימה להסתובב בין הבריות ללא כיסוי הראש, מצוקה, אשר הובילה אותן להתחנן למערער לחזור בו מהעונש (עמ' 63 ו-65 להכרעת הדין). תמלילי השיחות של המערער עם ד' (ת/70א) מעלים, כי במקרה אחר פקד המערער על הנשים לקבל כיסוי ראש מידי של המערער 2, כעונש על התנהלותן החוטאת, וסרב להענות להפצרותיהן, שלא יתן למעשה משמעות של "טבעת" (לפיה הנשים "שייכות" למערער 2). יודגש, כי המשיבה ביקשה לראות בעונשים אלו משום ראייה בדבר יחסו של המערער לנשים כאל קניינו, אותו הוא רשאי להעביר לאחר, לפי רצונו. ואולם, בית משפט קמא, ואני שותף למסקנתו, לא ראה בכך די כדי להעיד על החפצתן של הנשים.

בנוסף לאמור, וכעולה מהכרעת הדין, המערער לא בחל בהשתתפות עונשים אכזריים, שאינם פיזיים, גם בנסיבות אחרות. זאת, ללא כל מטרה או תוחלת, ורק משום שהמערער החזיק בידו כוח בלתי מסויג. כך, למשל, תיארה ה' את אחד העונשים שהושטו על הנשים, כאשר ב', אמא ל-4 ילדים, שלדברי המערער גססה מסרטן וביקשה לחיות עימו, משום חוסר יכולתה לטפל בילדיה (עמ' 16 לנימוקי הערעור מטעמו) החליטה, באורח חריג, לבשל. היא אכן ביטלה כמיות רבות של אוכל, ונשות המערער התלהבו ועודדו אותה "נתנו לה כבוד ודניאל לא אהב את זה שאנחנו נותנים לאסתר כבוד, אז הוא החליט להעניש את כולנו והוא סגר אותנו בתוך חדר עם כל הסירים והוא אמר יש לכם שעה וחצי לגמור את הכל, חמש נשים, כמות של עשרים וחמש אנשים" (עמ' 657 לפרוטוקול, ש' 17-20). בנסיבות אחרות, הגיעה ההתעללות של המערער לשיאה, כאשר המערער העניש את ה' בכך שהורה לה לשהות עם המערער 2 במחסן כששני עירומים, ולהביא את בתם המשותפת, שתצפה בהם. זאת, על מנת לסייע לה' לחדול מ"תשוקתה" למערער 2 (עמ' 76 להכרעת הדין). דברים אלו נמסרו על ידי ה' במסגרת חקירתה במשטרה, בשלב שהיא עוד צידדה במערער, ולא שיתפה פעולה עם הרשויות, ובהמשך אושרו הדברים גם במהלך עדותה.

77. המערער ידע לטפל (לבצע מניפולציות) היטב את נשותיו, באופן שהשתלב במערך הענישה והמשטר האלים שהנהיג בבית. המערער הבהיר לנשים, כי אם הן יתפתו להרהורים אסורים, הרי שבכך הן פוגעות בו ובגאולת העם כולו. הוא הצליח לגרום לאותן נשים לחוש רגשות סלידה ותיעוב עצמי עקב מחשבותיהן, עד שהיו מסכימות לבצע כל אקט משפיל ומבזה שהתבקש על ידו, בעצמן ובאחרות, ואף הציעו לבצע אותן מיוזמתן. הביטוי הקיצוני ביותר לתחושת האשמה של הנשים ולביטולן העצמי בפני המערער נמצא באירוע אכילת ומריחת הצואה, אשר תואר בעדותה של ה':

"דניאל טען כל הזמן, שיש לי פנים יפות ושיום אחד אני עוד אתחרט על זה שאני חושבת את עצמי למשהו, ושהוא רוצה שאני ארגיש עד כמה שאני מכוערת[...] , כי היופי בעולם הזה זה כלום, ואת תביני שרק הנשמה בעולם הזה חשובה, וכל

המעשים שאת עושה זה מה שנשאר לך לעולם הבא, ולא היופי [...] באחד הפעמים על ידי הוראה שלו, אני לא חושבת שהוא האמין שאנחנו באמת נעשה את זה, פשוט הוא נתן את הרעיון, את הציווי הזה בעצם, וזה הגיע למצב מאוד קיצוני, שהפכנו להיות, אני [ו-ג' ו-ד'] מאוד ככה, כל הזמן רוצות לעשות משהו קיצוני, ובעצם לשבור את כל המוסכמות שהיו שם, ולהראות לו שאנחנו כן נאמנות ושאנחנו כן נרד לשאול תחתיות, בשביל להוכיח לו, שהוא באמת זה שאנחנו אוהבות ורציתי להוכיח לו, אני ויתרתי על החיים שלי, ויתרתי על המשפחה, ויתרתי על החברות, כאילו [...] לקחתי את הצואה של אסא ביד, ומרחתי אותה על כל הפנים, והלכתי לבית, לתוך הבית, לא היה אכפת לי כבר שילדים, לא ילדים, כולם ראו אותי עם הצואה מרוחה על הפרצוף ובאתי לדניאל ואמרתי לו, עכשיו אתה מרוצה, הוא צחק לי בפרצוף. זה היה, והוא אמר לי שזה לא מספיק, ושאת צריכה לעשות את זה יותר. אז חזרתי למחסן, וממש בטירוף חושים כבר, מרחתי את כל הפנים שלי, ואותו דבר היה עם לאכול את הצואה, אני אכלתי את הצואה של אסא ממש." (עמ' 686 לפרוטוקול, ש' 6-26).

יחד עם זאת, ועל אף המעשים הקשים שעשו הקורבנות כדי לרצות את המערער, הן לא הצליחו לתפוס את חומרתם, בזמן אמת. מידת השליטה של המערער בקורבנות ועוצמת הערצתו על ידן הובילה את הקורבנות לחוש הזדהות ורחמים כלפי המערער עצמו. על תחושת ההזדהות שחשה כלפי המערער ולא כלפי הקורבנות, לאחר שחלק מהנשים נאלצו ללקק את פי הטבעת של המערער 2, סיפרה ז': ישבתי ליד דניאל על הספה [...] הייתי מלאת זעם על הנשים [...] איך הן גורמות לו לסבול כל כך, איך הן כל הזמן כאילו במחשבות רעות עליו [...] אין אתן נשים לא כשרות" (עמ' 586 לפרוטוקול, ש' 22-31). מעדותה עלה בנוסף, כי הנשים היו מאשימות את עצמן על "שנאלצו" לסבול מנחת זרועו של המערער. כך, כשהמערער הורה להצליף בשוט ב-ג', כש-ה' ו-ד' מחזיקות ברגליה, אמרה לו ג', תוך כדי ההצלפות "פשוט אתה בן אדם טוב ואני סתם מתאכזרת אליך וכל המחשבות האלה, וזה לא מגיע לך, ונכון אתה צודק" (עמ' 598 לפרוטוקול, ש' 5-6).

78. שליטתו הבלתי מעורערת של המערער, בעיקר בנשים, התבטאה גם בכך ששלח אותן באופן קבוע ויומיומי לקבץ נדבות ברחובות הערים, תוך שהוא מכתוב להן את מכסת הסכומים המינימלית שעליהן לעמוד בה, ומפקח עליהן במהלך היום. יתר על כן, בפני בית משפט קמא נשמעו עדויות לפיהן המערער הוא שקבע אם הנשים יאכלו וישתו או יעשו צרכיהן, במהלך הימים הארוכים בהן נדרשו לאסוף כספים, שעיקרם הגיעו לידי של המערער. זאת, אף שהמערער לא נכח ליד הנשים במהלך עבודתן, והן שהו במרחק משמעותי ממנו.

אוסף עוד, כי המערער לא היה מצליח לממש את שליטתו על בני ביתו, מבלי שפעל לנתק אותם מסביבתם. כפי שקבע בית משפט קמא, ניתוק הקשר של הנשים והילדים מהעולם החיצוני התבצע, באופן חלקי, באמצעים פיזיים (כגון הסתרת הבית בשכונת רוממה על ידי כיסוי גדרותיו בבדים או ברזנט וכן, בעצם ההחזקה של מספר בתים במקומות מבודדים יחסית, אשר אפשרו לו להסתיר את מעשיו); באמצעות המנטליות שטיפח המערער בנשותיו, לפיה העולם שמחוץ לבית המשפחה עוין את המשפחה; על ידי מתן הוראות מפורשות לנשים לנתק את הקשר עם משפחתם; וכתוצאה מחינוכם של הילדים בתוך הבית, באופן שלא אפשר להם לספר לאחרים על המתרחש בתוך הבית, ובמקביל מנע מהרשויות אפשרות לזהות את מצוקתם. אמנם, הנשים הורשו לצאת מחוצה לבית המשפחה, וחלקן התגוררו תקופות מסויימות בדירות אחרות, ואולם הניתוק הפיזי מהמערער, כך נקבע, לא לווה בהתנתקות נפשית. הנשים נותרו בקשר טלפוני רציף עם המערער קיבלו ממנו הוראות, והיו נתונות להשפעתו, גם באותן נסיבות. הדברים מקבילים משמעות יתרה, כאשר מעיינים ביומנה של ד' (ת/71), בו היא מצהירה, כי היא "נשבעת בדעה צלולה ובהחלטה מלאה שלי בשבועה חמורה שלא תופר לעולם שאני של בעלי דניאל אמבש לנצח נצחים [...] התכלית שלי היא להיות אשתו שלו ורק שלו [...] הרצון שלי להיות מבוטלת אליו בשלמות ובתמימות ולא להיות מקושרת לאבי ואמי ולא לחפש שום

קשר איתם [...] ואם אפר שבועה זו אני מקבלת על עצמי ארבע מיתות בי"ד כל עונשי הגיהנום".

79. אין ספק, כי מעשיו המערער התבטאו גם בשלילת חירותן של הנשים. זו התבטאה בעובדה שנשותיו לא יכלו לעזוב אותו משום המניפולציות שהפעיל עליהן המערער, שמא "לא יזכו לתיקון בעולם הבא". כמו כן, המערער העניש באלומות מי שניסה לברוח. כך, כאשר לאחר מריבה ניסתה ז' לצאת משער הבית, המערער תפס אותה בשערה; גרר אותה לתוך הבית והורה לאחרים לפזר את תוכן תיקה על הרצפה. הוא גם איים להצליף בה בשוט, אבל לבסוף "הסתפק" בדריכה על צווארה ובטנה (עמ' 600 לפרוטוקול). יש עוד להוסיף, כי אחת הדרכים בהן שלל המערער את חירותן של הנשים שהן גם אמהות, הייתה באמצעות הרחקת ילדיהן מהן, והעברתם להשגחת הנשים האחרות בבית, ויתר בני המשפחה. כך, בתה של ה' נרשמה בתעודת הזהות של א', כבתה שלה, באופן שלמעשה לא אפשר לה' לעזוב את המערער. בנוסף, ביקש המערער להפריד בין ה' לבתה, באופן פיזי ומוחשי, עוד כשבתה הייתה בת כשלושה חודשים. וכך הובאו הדברים בעדותה של ה':

"יצאתי החוצה, רציתי קצת להתאוורר עם הילדה [...] [ד'] רואה אותי יוצאת לכיוון היער [...] אחרי כמה שניות [א'] באה אלי ואומרת, אבא (הכוונה לנאשם) אמר שתביאי את הילדה. היא לוקחת לי את הילדה בכוח מהידיים ואני מנסה להתגונן, ואני אגיד אוקי, אוקי, ואני אומרת אני חוזרת הביתה, רק אל תיקחי לי את הילדה, ובסדר אני לא אצא החוצה. וזה לא עזר, הם לקחו ממני את הילדה, ודניאל אמר שאני לא מקבלת אותה, והתחננתי ובכיתי וצרחתי בבקשה תנו לי לראות את הילדה, ומה היא תאכל ואני מניקה, ואמרו לי אל תדאגי, אנחנו כבר ניתן לה מטרנה וכל מה שהיא צריכה. וככה התחיל בעצם להרגיל אותי, שאני לא צריכה להיות כפייתית ושאני אתחיל להתרגל למצב, שתכלת היא לא הילדה שלי, שהיא הילדה של סבא, ושהיא תגדל לפי הרוח שדניאל מחליט. אז מצב של ניתוק, היה יכול להיות שבוע, שאסור לך לראות את תכלת, שבוע אסור לך להתקרב אליה" (עמ' 664 לפרוטוקול, ש' 18-30).

לעיתים, נקט המערער בדרכים קיצוניות פחות על מנת לנתק בין האמהות לילדיהן, וזאת באמצעות הסתת הילד נגד אמו. כך, למשל, בעקבות השחרת פניה של ג' באוזני בנה, הצליח המערער להשאיר את הבן הקטן עימו, כאשר האם נסעה להתגורר עם הוריה (תקופה שבמהלכה עדיין שלט בה המערער). המערער עצמו אישר את הדברים, אך הסביר כי עשה זאת כדי שהאם תבין עד כמה היא זקוקה לקשר עם בנה, ולמעשה ביקש לחבר ביניהם.

80. בניגוד לטענת המערער בערעורו, הרי שהחזקתן של הנשים על ידו נעשתה "לצרכי עבודה או שירותים לרבות שירותי מין", כאמור בסעיף 375א(א). העבודה והשירותים לא היו דבר מה שולי, כי אם הסדר מובנה ושיטתי שהמערער דאג לתפעלו באופן קבוע, והיווה את המטרה המרכזית, גם אם לא הבלעדית, של ההחזקה בתנאי עבדות. כאמור, חלק עיקרי משגרת יומן של הנשים היה איסוף צדקה ותרומות ברחבי הערים, וסכומי הכסף שקיבלו הועברו ישירות למערער. הגם שחלק מהכסף שימש לתשלום שכר הדירה ועבור המזון לנשים ולילדים, הרי שרובו שימש לצרכיו של המערער, לפי שיקול דעתו. בנוסף לעבודתן היומיומית של הנשים, הן גם אלו שדאגו לתחזוקת הבית והעניקו למערער שירותי מין. יצוין, כי על פי העדויות השונות שנשמעו בבית משפט קמא, נהג המערער לקיים מגע מיני עם מי מנשותיו, בהתאם לרצונו שלו, ואף הפיק גם הנאה מינית מהענישה בעלת האופי המיני שהנהיג בבית. נזכיר, כי גם בתו, ח', נאלצה להשתתף בהענקת שירותי המין למערער. משאין בידי לקבל את טענת המערער, בדבר קיומה של הסכמה (ככלל או הסכמה חופשית) למעשיו, טענה אליה התייחסתי קודם לכן ואף אדרש אליה להלן, הרי שלא ניתן לקבל את טענתו הנוספת - כי לא הוענקו לו "שירותי מין" ודובר, לכל היותר, באקטים מיניים קיצוניים, שנעשו על פי רצון של הנשים, ולעיתים ביוזמתן.

אוסף, כפי שהודגש אף בהכרעת הדין, כי אספקת השירותים והעבודות למערער התאפיינה בנסיבות חמורות ביותר, אשר התבטאו בסכומי הכסף הגבוהים מאוד שהרוויח המערער משליטתו בנשים; בפרק הזמן הממושך בו קיבל המערער את השירותים; בהיקף היומיומי והשגרתי בו ניתנו העבודות והשירותים; במספרם הגדול של הקורבנות- נשים וילדים, לרבות בעובדה שגם ילדים וקטינים בני משפחתו היו מעורבים במתן השירותים; ובאופן והאכזרי והמתעלל, שבו כפה המערער את ביצוע השירותים והעבודות על קורבנותיו.

81. לאור המפורט לעיל, לא נפל כל פגם בהרשעתו של המערער בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות, חרף טענותיו בעניין תכליתה של העבירה ויסודותיה. הדיון המפורט במקורותיה של העבירה ובפרשנות הראויה לה מעיד, כי בנסיבות שלפנינו המערער החזיק בנשות המשפחה ובילדיהן בתנאי עבדות. זאת, גם אם הקורבנות הסכימו לחיות בנסיבות החיים החריוגות או הייתה בידם אפשרות פיזית לעזוב את המערער, כפי שיובהר להלן.

טענות נוספות- הסכמה ואפשרות ההמלטות

82. לטענתו של המערער, שאלת הסכמתם של הקורבנות ל"החזקתם" בידו, משפיעה על אפשרות הרשעתו בעבירה. ואולם, הסכמתו של הקורבן אינה מהווה חלק מיסודות העבירה שעניינה החזקה בתנאי עבדות, ולא בכדי.

כפי שעולה מהפסיקה שפורטה לעיל, נסיבות של החזקת קורבן בתנאי עבדות (או במצב של שעבוד כפוי הכלולה בה), פירושן חיים תחת מעקב תמידי אחר תנועותיו, הכתבת סדר יומן והתנהגותו, וכפייה לבצע עבודות ושירותים על פי הוראותיו של המחזיק, בהיקף ובמועדים שנקבעו על ידו. מקום שעסקין בשעבוד כפוי, ולא בהתייחסות לקורבן כחפץ, די שהמחזיק שולט במקום המגורים, ופועל להטמעת האמונה בקורבן, לפיה הוא אינו יכול לשלוט כמעט בדבר, ואין לו כל אפשרות לשנות את מצבו - עקב בידודו מהסביבה הנורמטיבית, והחשש שייגרם לו או לאחרים נזק קשה, אם ינסה להוכיח אחרת. במרבית המקרים משתמש המחזיק באלימות, פיזית או מילולית, ובתחבולות שונות שמטרתן להחליש את הקורבן, באופן שיביא לציות מלא להוראותיו. לכך נלוות, פעמים רבות, פרקטיקות של ביזוי והשפלה, כמו גם תנאי מחייה קשים, שתכליתם להדגיש את עליונות המחזיק על פני קורבנו ולהבהיר לו היטב: אין דרך יציאה.

במישור הנורמטיבי, ההנחה היא כי הפגיעה בכבוד האדם ובחירותו, באופן המפורט, אינה יכולה להתבצע בהסכמה רצונית וחופשית של הקורבן. זאת, גם אם זה הביע את הסכמתו באופן מילולי, ואף אם הוא שב וחוזר אל מחזיקו, לאחר שהצליח להשתחרר משליטתו. אכן, מקום שהקורבן הביע את הסכמתו למעשים, והמחזיק (בארץ ובעולם) אסר על ביצועם, יש בכך משום פטרנליזם מסוים, כטענת המערער. ואולם, מדובר בפטרנליזם "רך", משמע כי המשפט מתערב בבחירתו של הפרט, לא משום שהוא יודע טוב ממנו מה אכן טוב לו, אלא משום שההסכמה אינה משקפת את רצונו האמיתי והחופשי (רות קנאי "הסכמת הנפגע במשפט הפלילי" משפטים כט 389, 405-407 (התשנ"ח)). כך הוא הדבר גם בענייננו, בנסיבות בהן הוכח כי הקורבנות הסכימו לקבל את שליטתו של המערער בהם.

83. ואולם, הלכה למעשה, וכקביעתו העובדתית של בית משפט קמא, מרבית קורבנותיו של המערער לא נתנו את הסכמתם למעשים ולפעולות האלימות שהוא ביצע, על מנת לבסס ולהעמיק את שליטתו בהם (וראו המפורט בפס' 37-39 לעיל). לפיכך, טענתו של המערער בעניין הסכמתם של הקורבנות אינה רק שגויה אלא בעיקרה של דבר, גם תיאורטית.

84. המערער הוסיף וטען בערעורו, כי יש לראות באפשרות הניתנת לקורבנותיו לעזוב את בית המשפחה, משום נסיבה השוללת את הרשעתו בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות. זאת, בהמשך לקביעתו של בית משפט זה בעניין ג'וליאני, לפיה אפשרותו של הקורבן לעזוב את המקום בו הוא מוחזק עשויה, בנסיבות מסוימות, לשלול את קיומה של עבירת השעבוד הכפוי. ואכן, אין מחלוקת כי עמדה בפני קורבנותיו של המערער אפשרות אובייקטיבית לעזוב את בית המשפחה ואת המערער. רוצה לומר, כי מרבית הקורבנות לא היו כבולים בדרך כזו או אחרת, לבית. ולראיה, הנשים יצאו לעבוד מחוצה לו, ולעיתים שהו זמן ממושך בדירות המשפחה בטבריה ובת"א, ואפילו בבית הוריהן. את המסקנה בדבר אפשרות העזיבה האובייקטיבית יש לסייג, במידת מה, שכן ל-ג' ו-ה', שהיו בין שלוש הקורבנות העיקריים של המערער, היו ילדים משותפים עם המערער. כפי שהובהר לעיל, המערער עשה שימוש באותם ילדים על מנת לשלוט ב-ג' וב-ה', באופן העשוי לבטא כבילה פיזית-מוחשית של אותן נשים אל המערער, ואשר שולל אפשרות מעשית לעזוב אותו.

85. יחד עם זאת, גם הקביעה בעניין ג'וליאני, עליה נסמך המערער, אינה מכרסמת בתוקף הרשעתו בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות. בראש ובראשונה, ולעמדת, שאלת האפשרות המעשית לעזוב את "המחזיק" רלוונטית יותר להרשעה בעבירה המבוססת על שלילת חירותם של הקורבנות, ופחות לנסיבות בהן המחזיק הורשע בעבירה משום שליטתו הממשית בחייהם, הוא היסוד המרכזי להרשעתו של המערער בענייננו.

בנוסף, גם בעניין ג'וליאני, הובהר כי הקביעה, לפיה עמדה בפני הקורבן אפשרות ריאלית וממושכת (שאינה "רגעית" באופיה) לעזוב את המחזיק, באופן העשוי להשליך על הוכחת העבירה, מושפעת מהנסיבות הקונקרטיות של ביצוע העבירה. בנסיבות המתוארות שם, שעניין שעבודה של עובדת זרה נטולת מעמד חוקי, נקבע, בין היתר, כי העובדה שהמתלוננת לא הכירה את סביבתה; לא היו בידיה אמצעים כלכליים או מסמכים מזחים; ולא היה לה מקום לברוח אליו - מעידה על חוסר אפשרות לעזוב את מחזיקיה, ולפיכך נשללה חירותה, כנדרש בסיפת סעיף 375א(ג) לחוק.

במצב הדברים שלפנינו, סבורני, כי עצם האפשרות לעזוב את בית המשפחה אינה משליכה על סיכויי ההרשעה בעבירה, כפי שיובהר להלן. בנסיבות דנן, שליטתו של המערער בחיי קורבנותיו הייתה, במידה רבה, שליטה פסיכולוגית ורגשית המבוססת על אמונה דתית-רוחנית. הנשים היו תלויות במערער, שזכה למעמד של קדושה, משום שהאמינו, כי עליהן לבצע את דבריו, כדי שהן יזכו ל"תיקון" או על מנת שלא לסכל את האפשרות שעם ישראל יזכה לגאולה. כפי שהעידה ה': "הייתה לו מן חוכמה לדניאל, להסביר לי כל הזמן, שכביכול יש לי את הבחירה בידיים שלי, שאני יכולה כן לבחור, ללכת או להשאר, אבל מן תחכום כזה, שכל הזמן אמר, אבל אם את לא תבחרי בסוף הדרך הזו, כל המשפחה, את, כל עם ישראל וכל העולם כולו יאבדו את התיקון האמיתי" (עמ' 642 לפרוטוקול, ש' 12-16). הנשים (ומכאן גם הילדים) נזקקו למערער גם במישור הכלכלי, שכן הן נטשו את חייהן הקודמים, על מקומות העבודה שלהן, ככל שהיו כאלה, ועברו לחיות עם המערער. הן חיו והתכלכלו מכספי איסוף התרומות, אשר המערער הוא ששלט בהם. המערער גם שלט בנשים מהבחינה החברתית: ככל שהנשים נשאבו למעגל השליטה של המערער, הם ניתקו קשר עם קרוביהן, ובכלל זה עם החיים הקודמים שניהלו, כך שלמרבית הנשים גם לא הייתה, הלכה למעשה, מסגרת אחרת לחזור אליה. לאור האמור לעיל, קיומה של אפשרות אובייקטיבית לעזוב את המערער, אינה משפיעה, בהכרח, על העובדה שחיי הקורבנות נשלטו באופן ממשי על ידי המערער, ומכאן על הרשעתו בעבירה. מסקנה זו נתמכת אף בפסיקה הזרה שאזכרה לעיל, אשר לא ראתה בעובדה שהקורבן היה חופשי לעזוב את מחזיקו, ואף עשה כן, מדי פעם, ובהמשך חזר אליו, משום נסיבה השוללת הרשעה בעבירת השעבוד הכפוי.

86. לבסוף, על"י להוסיף כי לטעמי ראוי להגמיש במידת מה את מבחן "האפשרות לעזוב" שנוסח בעניין ג'וליאני, מקום בו מדובר בנסיבות המיוחדות של החזקה בתנאי עבדות הדומות לענייננו - קרי במסגרת קבוצה הנשלטת על ידי

מנהיג כריזמטי. החשש שמא העבירה תפורש באופן נרחב מידי הוביל, ובצדק, להבהרה בגוף פסק הדין בעניין ג'וליאני, לפיה "לא [...] בכל פעם שעובד זר מרגיש בודד וחושש מהחלפת מקום עבודתו בשל זרותו מדובר יהיה בהחזקה בתנאי עבדות". בהמשך לכך נקבע, כי העבירה איננה מתגבשת "מעצם חששו של העובד לעזוב אלא מחוסר יכולתו לעזוב גם אם היה מתגבר על חששותיו, בהינתן המידע שהיה בפניו" (ההדגשה במקור- א.ש.). ואולם בנסיבות שלפנינו, יכולתם של הקורבנות לראות את המציאות כהווייתה השתבשה באופן משמעותי. במילים אחרות, ייתכנו נסיבות מסוימות וחריגות, בהן השימוש היומיומי שעושה המחזיק באמצעים פסיכולוגיים, רגשיים ופיזיים כדי לבסס ולהעמיק את שליטתו בקורבן גורם לאחרון להאמין, באמת ובתמים, כי אין לו דרך מילוט. בנסיבות אלו, הקורבן מאמין, אמונה אשר מוזנת ומטופחת על ידי המחזיק, כי אין לו אלטרנטיבות אחרות, ואמונה מוטעית זו אינה מאפשרת לו לבחון בראיה צלולה, האם מדובר בחשש שווה או שמא בחשש המבוסס על מידע מהימן ומציאותי. במקרים מעין אלו ניתן להסתפק, לשיטתי ובהתאם לקביעות דומות בדין האמריקאי ובפסק הדין האירופאי בעניין סילדין, בכך שהקורבן האמין, על יסוד המציאות אותה הוא חווה; הרקע ממנו הגיע; והנסיבות הפרטניות הרלוונטיות - כי אין לו יכולת לעזוב את מחזיקו.

ההשוואה לעניין גואל רצון

87. כזכור, לשיטתו של המערער היה מקום להקיש לענייננו מפסיקתו של בית המשפט המחוזי בעניין רצון, בעיקר לנוכח העובדה כי שם נדחתה תיאורית "השליטה המנטלית", על יסודה ביקשה התביעה להוכיח כי הנאשם החזיק את קורבנותיו בתנאי עבדות. דחיית התיאוריה, הובילה לזיכויו של הנאשם מעבירה זו בעניין רצון.

ואולם, לא מצאתי להקיש מההכרעה בעניין רצון להכרעה הראויה בנסיבות שלפנינו. ראשית וכאמור, איני שותף לאופן בו ניתח בית המשפט המחוזי את יסודות העבירה בעניין רצון. לסוגיה זו יש חשיבות עליונה, שכן לפי עמדתו של בית משפט קמא בעניין רצון, לא ניתן להרשיע את המערער שלפנינו, בהעדר הוכחה מספקת להחפצת קורבנותיו.

שנית, התביעה (המשיבה) בענייננו לא ביקשה, וזאת בשונה מהתביעה בעניין רצון, לבסס את ההרשעה בעבירה של החזקה בתנאי עבדות על תיאורית "השליטה המנטלית", ולפיכך היא גם לא העידה מומחים להוכחת התיאוריה. משום כך, יש לדחות את טענות המערער המבוססות על הנחה שגויה זו. יחד עם זאת, איני סבור כי יש להוכיח את התיאוריה האמורה על מנת לאשש את הרשעתו של המערער בעבירה. המשיבה בענייננו ביקשה, ולטעמי אף הצליחה, להוכיח כי שליטתו של המערער בחיי הקורבנות לא הייתה פיזית בעיקרה, במובן של כבילת הקורבנות לביתו של המחזיק, אלא שליטה פסיכולוגית-רגשית. שליטה זו התבססה והתפתחה על יסוד אישיותו הכריזמטית והמניפולטיבית של המערער; תפיסתו על ידי הקורבנות כסמכות רוחנית קדושה, יודעת-כל, ובפרט בהקשר לאמונת בני הבית ב"בעל הפתק"; ותוך שימוש בענישה אלימה, בעלת סממנים מיניים, סדיסטית ושיטתית או איום בה. כאמור, האפשרות, כי שליטה ממשית בחיי הקורבנות או שלילת חירותם תושגת, גם או רק, על אמצעים שאינם פיזיים קיבלה מענה לא רק בחקיקה ובפסיקה האמריקאית אלא גם באופן ניסוח העבירה בסעיף 375א לחוק (ראו פס' 64 לעיל). לפיכך, לא מצאתי ממש בטענות המערער לעניין העדר הוכחתה של התיאוריה בדבר "השליטה המנטלית", וההשלכות הנובעות מכך.

לבסוף, יש לציין כי בקשת המערערים להשען על פסק הדין המחוזי בעניין רצון, ולהקיש הימנו לענייננו, מניחה כי תוצאתו היא תוצאה נכונה, לכל הפחות מן הפן המשפטי. ואולם, הגם שמדובר בפסק דין חלוט, הרי שלנוכח עמדתי לעניין יסודות העבירה ותכליתה, ספק אם הייתי מגיע למסקנתו המשפטית של בית משפט קמא בעניין רצון, לו היה עליי להכריע בכך (לביקורת על פסק הדין בעניין רצון, בטענה כי זה נתן משקל רב מדי לשאלת השימוש באמצעים פיזיים

לשם השגת השליטה בקורבנותיו, כמו גם לתיאורית ה"שליטה המנטלית", כאשר עובדות המקרה מצביעות על האפשרות להוכיח את כל חלופות סעיף 375א(ג), על יסוד שימוש באמצעים אחרים, ראו מעיין נייזנה "והוא ימשול בך - זיכוי גואל רצון מעברת ההחזקה בתנאי עבדות" מבזקי הארות פסיקה 34 (2014).

המסקנה המתבקשת

88. לאור המפורט לעיל, ומשדחיתי את עיקר טענותיו של המערער לעניין הרשעתו בעבירת ההחזקה בתנאי עבדות, דעתי היא כי יש להותיר את הרשעתו לפי סעיף 375א לחוק העונשין, על כנה.

כפל הרשעה במסגרת האישומים השלישי והשישי

89. המערער טוען, כי הרשעתו בביצוע עבירת האינוס ב-ה', במסגרת האישומים השלישי והשישי, היא בבחינת "כפל הרשעה" בגין אותם מעשים, המצדיקה את זיכוי מאחד מהם. איני סבור כך.

אמנם, בשני האישומים מתוארת החדרת אצבעותיו של המערער 2 אל איבר מינה של ה', על פי הוראתו של המערער, אך הזהות בעובדות אלו אינה מעידה כי מדובר ב"כפל הרשעה". האישום השלישי עוסק בענישת הנשים בעקבות "הרהורים" על המערער 2, וזאת באמצעות כפייתן לשכב עירומות על המערער 2, אף הוא נטול בגדים וכן בדיקות "רטיבות", באמצעות מקל או אצבעות היד שנועדו לבדוק אם הן אכן מגורות מינית כתוצאה מאותם "הרהורים". לעומת זאת, האישום השישי עוסק בנסיבות אחרות, שהן תולדה של מעשה ספציפי שביצעה ה' - עישון סיגריות, חרף הבטחותיה למערער שתחדל מכך. ה' נכנעה לדחפיה ועישנה, וחרדתה הובילה אותה להתוודות בפני המערער על מעשיה. וידוי זה, כצפוי, גרר עונש, במסגרתו, ולראשונה מבחינתה של ה', המערער 2 ביצע בה מעשה מגונה בהוראתו של המערער - ליקוק איבר מינה של ה' ("הוא אמר לי שעכשיו שברתי את הכלים שאני הופכת להיות בדרגה של (ג' ו-ד' - א.ש.), כי (ג' ו-ד' - א.ש.) כבר נענשו עם אסא" (עמ' 680 לפרוטוקול, ש' 29 - עמ' 681 לפרוטוקול, ש' 1). לאחר מכן, הייתה תקופה של "המתקת העונשים", שנמשכה כשנה, וזאת בעקבות נסיונותיה של ה' לעשות "תשובה" ולהתחזק. ואולם, לאחר תקופה זו, חזר המערער והשית עליה עונשים שעניינם מגעים מיניים עם המערער 2. מגעים אלו, שבוצעו בהוראתו של המערער, כללו ביצוע מין אוראלי במערער 2, והחדרת אצבעותיו לאיבר מינה של ה', והכל בניגוד לרצונה.

מעבר לשוני בנסיבות של שני האישומים, יצוין כי האישום השישי, בשונה מהאישום השלישי, כולל גם הרשעה של המערער במעשי סדום. כמו כן, עדותה של ה', בדבר החדרת אצבעותיו של המערער 2 לאיבר מינה במסגרת בדיקות ה"רטיבות" שבאישום השלישי, אקט המגבש את עבירת האינוס, נתמכה בעדות י' ו-ח'. מנגד, עדות ה' בדבר עבירת האינוס שביצע בה המערער 2 בנסיבות המתוארות באישום השישי, נתמכה בעדות י'. הבדל נוסף ניכר בעובדה שהאישום השישי עוסק רק במעשים שבוצעו ב-ה', ואילו האישום השלישי עניינו במספר קורבנות, כאשר בדיקות ה"רטיבות", באמצעות אצבעותיו של המערער 2, בוצעו גם ב-ג'. לבסוף, יש לזכור כי כתב האישום מגולל מסכת ארוכה

של עבירות מין, שבוצעו בנסיבות שונות, לאורך שנים, ושחלקן מבוססות על עדותה המרכזית של ה'. לפיכך, בהחלט יתכנו מספר הרשעות של המערער באותן עבירות מין, מבלי שתהא בכך כל כפילות. לאור המפורט לעיל, יש לדחות את טענת המערער בדבר "כפל הרשעה".

90. זה המקום גם לציין, כי אין דופי בעובדה שעדותה של ה', על פיה הורשע המערער במסגרת האישום השישי, שונה מעובדות כתב האישום בכל הנוגע למועדים בהם בוצעה העבירה. אכן, בתיאור עובדות האישום השישי בכתב האישום, נטען כי בעת מגורי המשפחה בשכונת ליפתא בירושלים נודע למערער, כי ה' הפרה את הבטחתה שלא לעשן ובתגובה הוא העניש אותה באמצעות המערער 2, אשר ליקק את איבר מינה. בהמשך נטען, כי מאותו מועד ועל פני כשנתיים ימים, בוצעו ב-ה' עונשים מיניים באמצעות המערער 2. בעדותה של ה' היא הבהירה, כי הצליחה לחדול מלעשן בהיותה בחודש הרביעי להריונה עם ל' אך מאוחר יותר, מבלי שצוין המועד, היא הפרה את הבטחתה למערער, וחזרה לסורה. על יסוד עדותה זו, טענו המערערים כי אם, כנטען בכתב האישום, נמשכו העונשים המיניים במשך כשנתיים, הרי שהם החלו בשנת 2004 (אז נשאה ה' את ל' ברחמה) והסתיימו בשנת 2006. זאת כאשר ה' העידה, כי התקופה בה נמשכו העונשים, לאחר המתקתם למשך כשנה, הייתה כאשר המשפחה התגוררה ברוממה, לשם עברה המשפחה רק בשנת 2009. לפיכך, נטען, כי עדותה של ה' על המעשים שבוצעו ברוממה סותרת את האמור בכתב האישום, ממנו עולה כי הם נפסקו בשנת 2006. כאמור, אין בטענה המשותפת לשני המערערים כדי לסייע להם.

ראשית, כתב האישום כלל לא מזכיר את הריונה של ה' כנקודת ציון, המשקפת את המועד בו נענשה לראשונה באמצעות מעשים מיניים של המערער 2. המערערים עצמם שילבו בין עדותה של ה' (לעניין המועד בו חדלה לעשן, ולא בהכרח הוא המועד בו חזרה למנהגה זה) לבין עובדות כתב האישום (לפיהן המעשים המיניים נמשכו כשנתיים) כדי לגבש את הסתירה לה הם טוענים. לפיכך, אין, בהכרח, סתירה בין "עובדות כתב האישום" לבין עדותה של ה'.

שנית, יש אכן שוני בין עובדות כתב האישום המצביעות על מעשים מיניים שנמשכו לאורך שנתיים, לבין הכרעת הדין הקובעת, על יסוד עדותה של ה', כי דובר במעשים מיניים שבוצעו באופן חד פעמי בנקודת זמן מסוימת; נפסקו למשך כשנה; ולאחר מכן נמשכו לאורך מגורי המשפחה ברוממה. ואולם, כידוע, בית משפט קמא רשאי להרשיע את המערער על יסוד העובדות שהוכחו בפניו, אף אם אין תואמות את האמור בכתב האישום, ובלבד שלנאשם ניתנה הזדמנות סבירה להתגונן (סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי). הזדמנות כאמור ניתנה למערער, שהעיד בבית המשפט והכחיש ממילא את ביצוע העבירות המיוחסות לו. זאת, למעט ההודאה בעובדה לפיה ה' החליטה להפסיק לעשן, במסגרת תשובתו לכתב האישום. אשר למערער 2, שהצביע אף הוא על קיומה של "סתירה", הרי שהלה בחר שלא לנצל את ההזדמנות הסבירה בהחלט שניתנה לו כדי להתגונן, ועל כך בהמשך.

מעשה הסדום באישום השנים עשר

91. בהמשך לאמור, יש להדרש לטענת המערער לפיה יש לזכותו מהרשעתו בביצוע מעשה סדום ב-ח', במסגרת האישום השנים עשר, משום שעבירה זו לא נזכרה בכתב האישום. ואכן, בפרטי האישום השנים עשר הואשם המערער בכך שגרם לביצוע מעשה סדום ב-ד' באמצעות המערער 2. זאת, כאשר במסגרת ה"דינים" שהטיל המערער על ד', היא נדרשה למצוץ את איבר מינו של המערער 2, בנוכחותה של ח', בתו החורגת של המערער. ואולם, במסגרת הדיון באישום השנים עשר בהכרעת הדין התייחס בית משפט קמא למעשים שבוצעו ב-ח' בלבד. כך, ובהתאם לעדותה של ח'

בפניו, הרשיע בית משפט קמא את המערער כי ביצע ב-ח' מעשי סדום, במסגרת היחסים המיניים שניהל עימה.

המערער הצביע בערעורו על העובדה, לפיה סנגורו לא חקר את ח' אודות תיאורה את מעשה הסדום, תיאור שעלה לראשונה בעדותה, ולא נזכר בכתב האישום. בתום חקירתה הנגדית, ביקש הסנגור מהערכאה הדיונית, שלא תאפשר למשיבה "לנצל" את הנסיבות, ולבקש הרשעה בעובדות שלא נזכרו בכתב האישום. וכך התבטאו חילופי הדברים בפרוטוקול מיום 4.11.2012 (עמ' 563 לפרוטוקול, ש' 7-10):

"עו"ד פלדמן: יש לי הערה אחת. יש נושא אחד או שניים שעלו מעדותה שלא מופיעים בכתב האישום. אני לא חקרת על זה ואני מקווה שחברי לא ינצל את הדבר לבקש להרשיע בדברים שלא מופיעים?

כב' השופט צבן: בודאי איזה שאלה? גם אם הוא יבקש זה לא יצלח אדוני מה לעשות?

עו"ד פלדמן: תודה רבה"

עוד טען המערער, כי במקום אחר בפרוטוקול, בעקבות פרטים חדשים שהועלו בעדותה של ה', ציין בא כוח המשיבה כי התביעה אינה מבקשת לפרוץ את מסגרת כתב האישום (עמ' 661 לפרוטוקול, ש' 21-20). לדעתו של המערער, שאיני שותף לה, עמדתה זו של המשיבה חלה ביחס לכל העדויות, ככל שהן מעלות עובדות שלא נזכרו בכתב האישום.

כך או כך, התביעה שבה ודבקה בהרשעת המערער במעשה הסדום ב-ח' גם בסיכומים שהגישה לבית משפט קמא, וגם בעיקרי הטיעון שהוגשו לפניו. המערער, כאמור, הורשע בביצוע מעשה הסדום במסגרת האישום השנים עשר, כאשר בית משפט קמא לא ציין בהכרעת הדין, כי מדובר בהרשעה על סמך עובדות שונות, מאלו המפורטות בגדרי האישום.

92. לשיטתי, ורק משום הצהרתו של בית משפט קמא, בהמשך לעדותה של ח', ממנה עולה כי בית המשפט לא יתן ידו להרשעה בעובדות, שאינן מפורטות באישום הנוגע למעשי המערער ב-ח', יש קושי לקבוע, כי למערער ניתנה הזדמנות להתגונן מפני הרשעתו בביצוע מעשה סדום ב-ח', שלא נזכר באישום מלכתחילה. אכן, באופן פורמלי, ניתנה למערער הזדמנות סבירה להגיב על טענותיה של ח' במהלך הדיון בערכאה קמא, למשל במסגרת סיכומיו, אך ייתכן כי הוא לא סבר שיש לנצלה, נוכח הנאמר על ידי בית משפט קמא קודם לכן.

בנוסף לכך, ניתן להיווכח מהכרעת הדין כי עדותה של ח' אודות מעשה הסדום אינה נתמכת בחיזוק בהקשר למעשה זה. כזכור, נוכח קשיים בגרסתה של ח', פסק בית משפט קמא כי קביעת ממצאים על יסוד עדותה תעשה, רק אם יימצאו לה חיזוקים ראייתיים מתאימים. כזכור, חיזוק אינו חייב להתייחס לפרט ספציפי בעדות הטעונה חיזוק, ואולם במקרה הנדון, כשהעדויות בעניין מעשה הסדום ב-ח' עלתה רק במסגרת עדותה; ונוכח זהירות היתר בה התחייב בית משפט קמא לבחון את עדותה של ח', נראה שאין די בעדויות הכלליות של ז' ו-י' על עצם המגעים המיניים בין ח' לבין המערער, וכן בעדותה של ה' בנוגע למעשים המגונים (לרבות המין האוראלי שהתבקשה לבצע ב-ח') שביצע המערער ב-ח', כדי לאשש את גרסתה של ח' בעניין מעשי הסדום.

93. לפיכך, דעתי היא כי יש לזכות את המערער מביצוע עבירת מעשה הסדום ב-ח', בה הורשע במסגרת האישום

ראשית הודיה באישום החמישי

94. המערער טען עוד, כי אין באמירתו במשטרה, טרם עדותו בבית משפט קמא, משום ראשית הודיה לעניין האישום החמישי. אין בידי לקבל זאת. ראשית הודיה הינה התבטאות של הנאשם המשקפת תחושת אשמה, הגם שאין בה הודאה בעובדה המסבכת אותו. המדובר בראיה עצמאית, העשויה לשמש תוספת ראייתית מסוג דבר מה, חיזוק או סיוע לראיות העומדות לחובתו של הנאשם, בהתאם למשקלה הראייתי (ע"פ 4481/14 פלוני נ' מדינת ישראל (16.11.2016); ע"פ 8444/15 אלקסלסי נ' מדינת ישראל (27.10.2016); ע"פ 8631/13 פלוני נ' מדינת ישראל (10.3.2016)).

95. נזכיר, כי במסגרת האישום החמישי הורשע המערער בביצוע מעשה סדום ותקיפה בנסיבות מחמירות ב-ה' בעקבות כעסו עליה. על פי האירועים, שהוכחו בעדויות ה' ו-ז', המערער טען כי ה' נואפת, ולפיכך החל להכות בה כשהוא מוכה ל-ג' ו-ד' להצטרף אליו. ה' צרחה, ועל מנת למנוע את זעקותיה דאג המערער לסתום את פיה באמצעות מטפחת "עד שענייה התגלגלו בחוריהן מחוסר נשימה וסבל" (פסקה 83 להכרעת הדין). למרות תחינותיה של ה', המערער לא חדל ממעשיו. בהמשך, ובמסגרת "התקפת הזעם" של המערער, כמאמר הכרעת הדין, הוא הורה להביא לו מקל, אותו משח במשחה, והכניסו לפי הטבעת של ה', שוב ושוב, ובכוח. אין מחלוקת כי ה' עברה ניתוח בפי הטבעת שנים קודם לכן, והיא התחננה בפני המערער לבל יכאיב לה באותו מקום, אך הוא לא שעה לתחינותיה. ה' העידה על הכאבים העזים שנגרמו לה עד שביקשה את נפשה למות. ז' העידה, כי כתוצאה מהמעשים האמורים, ה' דיממה מאזור פי הטבעת. בית משפט קמא נתן אמון בשתי עדויות אלו, ולעמדתו, לא היה צורך בחיזוק ראיתי נוסף על מנת לגבש את העבירות בהן הורשע המערער במסגרת האישום החמישי.

ואולם, בית משפט קמא הוסיף והדגיש, כי במסגרת חקירתו במשטרה, הוטחה במערער טענת ה', לפיה הוחדר לפי הטבעת שלה מקל של מטאטא, וכאשר נשאל מי עשה זאת- השיב המערער "אני עשיתי כל או כמעט הכל, מה שה' ביקשה ממני" (ת/2, עמ' 9-10). לא בכדי ראה בית משפט קמא באמירה זו משום ראשית הודיה, שכן היא מצביעה במידה רבה על מעורבותו של המערער במעשה.

96. לאור המפורט לעיל, הרי שמדובר בראשית הודיה, מפיו של המערער, הנוגעת לעובדות האישום החמישי, וניתן היה להשתמש בה כחיזוק ראיתי לעדויות המהימנות שניתנו בעניין אישום זה. בשולי הדברים, אוסיף כי המערער לא מיקד את ערעורו בהשגה על קבילות הודעותיו במשטרה, ובעניין זה כבר ניתנה החלטתו של בית משפט קמא במסגרת משפט הזוטא, שאישרה את קבילותן.

אכיפה בררנית במסגרת האישום הארבעה עשר

97. לא מצאתי לקבל גם את טענת המערער בדבר קיומה של אכיפה בררנית בעניינו, במסגרת האישום הארבעה

עשר. לשיטת המערער, מאחר שהמשיבה חזרה בה מכתב האישום שהוגש נגד ג', בעקבות המעשים שביצעה ב-י', והמתוארים באישום הארבעה עשר, הרי שהעמדתו לדין בגין אותם מעשים מהווה אכיפה בררנית, וזו מצדיקה את ביטול האישום מחמת הגנה מן הצדק. ואולם, עצם החלטת המשיבה להעמיד לדין את פלוני ולא להעמיד לדין את אלמוני באותן נסיבות, אינה מצביעה, כשלעצמה, על אכיפה בררנית של הדין. עמדתי על הדברים בע"פ 7659/15 הרוש נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (20.4.2016):

"בהתאם לדוקטרינה [דוקטרינת ההגנה מן הצדק], רשאי בית המשפט לבטל כתב אישום כאשר מדובר באכיפה בלתי שוויונית של הדין, העשויה לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בהגשת כתב אישום נגד אחד ובהמנעות מהגשתו נגד אחר (או אחרים), באותן נסיבות [...] ואולם, החלטת רשויות התביעה להעמיד לדין פלוני ולהימנע מהגשת כתב אישום נגד אלמוני, החשוד במעורבות באותה פרשה, אינה מלמדת, בהכרח, על קיומה של אכיפה בררנית. על הטוען לכך להראות כי ההבחנה בין החשודים המעורבים באותו אירוע מבוססת על שיקולים זרים, גישה שרירותית, מטרה פסולה, וכיוצא באלה דברים" (וראו, לעניין זה, ע"פ 6162/16 דלו נ' מדינת ישראל (4.2.2018); ע"פ 2681/15 בן שטרית נ' מדינת ישראל (14.2.2016); ע"פ 8568/14 אבו גאבר נ' מדינת ישראל (19.5.2015)).

98. אכן, המשיבה הגישה במסגרת ת"פ 21391-02-12 (להלן: התיק הנפרד) כתב אישום נגד ג', כמו גם נגד א' ו-ד' בגין עבירות של התעללות, מעשה סדום ומעשה מגונה ב-י', שעיקרן דומה למתואר באישום הארבעה עשר לכתב האישום שלפנינו. ואולם, הצדדים הגיעו להסדר טיעון, שאושר בבית משפט קמא, ובמסגרתו בוטלו עבירות המין וההתעללות שיוחסו לנשים, והללו הודו רק בעבירות של הדחה בחקירה והפרת הוראה חוקית, כמפורט בפס' 21 לעיל. כפי שעולה מפרוטוקול הדיון בתיק הנפרד, מיום 17.12.2012, ההחלטה הלא פשוטה, להגיע להסדר טיעון ניתנה בהמשך להמלצתו של בית המשפט ומשום התקווה שהנשים, אשר כבר שהו בעשרה חודשי מעצר, יטיבו את דרכן. ניתן להניח, כי בית משפט קמא במסגרת התיק הנפרד, כמו בית המשפט בענייננו, הבין כי הנשים, שנטלו חלק במעשים פליליים באופיים, היו למעשה קורבנות של המערער, אשר היה האחראי הישיר למעשים שבוצעו באמצעותן. לאור שיקולים ענייניים אלו, ניתן להבין מדוע המשיבה החליטה להבחין בין יחסה למערער לבין יחסה לנשים, בכל הנוגע לשאלת ההעמדה לדין. בנוסף, המערער לא הצביע על בדל ראיה העשויה להוליד את המסקנה, כי ההבחנה בינו לבין הנאשמות הפוטנציאליות בעבירות המין הייתה הבחנה שרירותית או מבוססת על שיקולים בלתי ענייניים. לפיכך, כאמור, אף טענתו של המערער בעניין האכיפה הבררנית דינה להדחות.

הוכחת נסיבות הגיל באישום השנים עשר והשלושה עשר

99. לבסוף, יש לבחון את טענות המערער לפיהן המעשים המגונים בביתו החורגת ח', והמתוארים באישום השנים עשר, בוצעו בהיותה מעל גיל 16, וכי ט', כלפיה ביצע המערער עבירות של כליאת שווא והתעללות, לא הייתה קטינה במועד ביצוען, כפי שנקבע במסגרת האישום השלושה עשר. בחינה זאת תעשה, בשים לב לעובדה, כי מדובר בממצא עובדתי שנקבע על ידי בית משפט קמא, ולנסיבות החריגות המצדיקות התערבות בו.

במסגרת האישום השנים עשר העידה ח' כי המעשים המיניים שהמערער ביצע בה החלו בהיותה בת 14.5. או 15, ותיארה כיצד אלו הלכו והתפתחו ממעשים מגונים למעשי סדום. מאחר שבית משפט קמא היה מודע לקשיים בעדותה, הוא קבע כי נדרשות ראיות תומכות לעדות, וזו נמצאה בעדותה המהימנה של ז', לפיה סיפר לה המערער כי התפתחה מערכת יחסים מינית עם ח' בסביבות גיל 15, במטרה למנוע את נהייתה אחרי בחורים. גם עדות ה' תמכה

בגרסתה של ח', כאשר ה' העידה כי היחסים בין ח' לבין המערער החלו עוד במהלך מגוריהם בשכונת ליפתא, שם התגוררו במשך כתשע שנים, עד לשנת 2009, כאשר רק בסוף שנה זו מלאו ל-ח' 17 שנים (ח' ילידת חודש אוקטובר 1992). לפיכך, נראה כי בית משפט קמא לא שגה בהרשיעו את המערער בביצוע מעשים מגונים ב-ח', עת הייתה מתחת לגיל 16, וללא הסכמתה. אוסיף עוד, כי לא מצאתי בחלקי הודעתה של ח' במשטרה משנת 2010, אליהם הפנה המערער והמתארים, כי ח' ניסתה לפתות, ללא הצלחה, את המערער משום ראייה לכך שהיחסים (לרבות האפיזודה המתוארת בהודעה) לא החלו בהיותה קטינה מתחת לגיל 16.

באופן דומה, יש לדחות גם את טענת המערער, לפיה ט' נכלאה על ידו בהיותה מעל גיל 18. זאת, כאשר בית משפט קמא קבע, על יסוד עדויות ה' ו-ח', בהן נתן אמון, כי ט' נכלאה עירומה בשירותים כאשר המשפחה התגוררה בליפתא, ולא כנטען על ידי המערער. בחלק מהתקופה בה התגוררה המשפחה בליפתא, ט' (ילידת 1986) בהחלט הייתה קטינה. לפיכך, לא נפל פגם בהרשעת המערער בעבירת ההתעללות בקטין, בנוסף להרשעתו בעבירת כליאת השווא, במסגרת האישום השלושה עשר.

100. יחד עם זאת, מעדותן של ח' ו-ה' בבית משפט קמא לגבי האירוע, המתאר מגע מיני ביניהן בהנחיית המערער, במסגרת האישום השנים עשר, נראה, כי הוא התרחש עת התגוררה המשפחה ברוממה, אז הייתה ח' מעל לגיל 16. לפיכך, ובניגוד לקביעת בית משפט קמא, לפיה גם אירוע זה נכלל במסגרת המעשים המגונים שבוצעו ב-ח' לפני הגיעה לגיל 16 (עבירה לפי סעיף 351(ג)(2) בצירוף סעיף 348(ב) בנסיבות סעיפים 345(ב)(1) ו-345(א)(1)), הרי שבגינו היה מקום להרשיע את המערער בעבירה שעניינה מעשים מגונים בקטין בן משפחה, שלא בהסכמתו, לפי סעיף 351(ג)(3) בצירוף סעיף 348(ג) לחוק העונשין.

תוצאות הערעור על הכרעת הדין מטעם המערער 1

101. לאור המפורט לעיל, דעתי היא כי יש לדחות את ערעורו של המערער על הכרעת הדין, למעט זיכוי מעבירת מעשה הסדום ב-ח' במסגרת האישום השנים עשר. בנוסף, יש להרשיע את המערער בביצוע מעשים מגונים בקטין בן משפחה, שלא בהסכמתו, פרט להרשעתו באישום זה בביצוע מעשים מגונים בקטין בן משפחה מתחת לגיל 16, שלא בהסכמתו.

ערעורו של המערער 2 על הכרעת הדין

102. כזכור, טענתו העיקרית של המערער 2 נגעה להעדר יסוד נפשי הדרוש להרשעה בעבירות המין שיוחסו לו. המערער 2 טען, בדומה למערער, כי לא היה מודע לחוסר ההסכמה של קורבנותיו, ולמצער, הוא טעה לחשוב כי הם מסכימים למעשים, באופן המקנה לו הגנה מהרשעה, לפי סעיף 34 יח לחוק. כפי שקבעתי לעיל, מרבית קורבנותיו של המערער, לא נתנו הסכמתם למעשים שבוצעו בהם, ובמיעוטם של המקרים הסכמתם למעשים לא הייתה הסכמה חופשית ורצונית, והמערער היה מודע לכך. מאחר שמעשיו של המערער 2 בוצעו במקביל לעבירות שביצע המערער, הרי שמסקנתי האמורה וטעמיה סותרים את הגולל גם על הטענה בדבר קיומה של הסכמה ומודעות לה, הבאה מפי המערער 2. יתר על כן, בית משפט קמא קבע מפורשות, כי המערער 2 אישר בחקירותיו את קיומם של עונשי הכליאה במחסן, אכילת הצואה ומעשי האלימות כנגד הנשים, ומדבריו עלה כי היה מודע לכך שהשתתף ה"דינים" על בני הבית נעשתה באוירה של כעס ורוגז, וגרמה לקורבנות סבל רב. לפיכך, וודאי שיש לדחות גם את טענת המערער 2, לפיה

האמין שהקורבנות נתנו את הסכמתם למעשיו או כי כך טעה לחשוב.

המערער 2 הוסיף וטען, כי לא ניתן היה להרשיעו בביצוע מעשים מגונים בשלושת האישומים המיוחסים לו, משום שלא הייתה במעשיו כל כוונה לביזוי או גירוי מיני, בפרט, נוכח העובדה שהוא ממילא אינו נמשך לנשים. לא מצאתי גם בטענות אלו כל ממש.

103. עבירת המעשה המגונה היא עבירה התנהגותית מסוג מטרה, אשר דורשת במישור היסוד העובדתי את הוכחת ביצועו של המעשה ב"אדם" (ואת הנסיבות המחמירות אם ישנן), ובמישור היסוד הנפשי מודעות למעשה (ולנסיבות המחמירות) במטרה לעשותו כדי להביא לשם גירוי, סיפוק או ביזוי מיני (סעיף 348(ו) לחוק העונשין). המערער 2 נטל חלק במעשים המגונים המתוארים באישום השלישי בכך שאילץ, ביחד עם המערער, את הנשים העירומות לשכב על גופו העירום, תוך שמירה שלא יהיה מגע בין איברי המין; כאשר הוא והמערער כפו עליהן ללקק את פי הטבעת של המערער 2 כמתואר באישום הרביעי; וכאשר המערער 2 ליקק את איבר המין של ה', בניגוד לרצונה במסגרת האישום השישי. השאלה אם המערער התגרה מינית או לא, אינה רלוונטית כל עוד התקיים במעשים אלמנט של ביזוי מיני, וקשה לחלוק על מסקנת בית משפט קמא כי זה התקיים, במלוא עוצמתו, בנסיבות המתוארות לעיל.

עוד יש לדחות את הטענה לפיה ה' לא הביעה התנגדות למעשים שתוארו באישום השישי, שכן הן מנוסח האישום עצמו, המציין את איומיו של המערער עליה, והן מעדותה ברי, כי עבירות המין בהן השתתף המערער 2 בוצעו בניגוד לרצונה של ה'.

104. בנוסף, לא מצאתי לקבל את השגתו של המערער על החלטת בית משפט קמא, בדבר קבילות ההודעות שמסר במשטרה, ואשר עליהן הסתמך בית משפט קמא לצורך קביעת ממצאיו. לשיטת המערער 2, פסילת קבילות הודעותיו מתחייבת מכוח סעיף 12 לפקודת הראיות, משום שאלו נמסרו שלא מרצונו, ורק לאחר שהוא הולך שולל להאמין שחוקריו יושיעו אותו, לאחר החקירה הקשה שעבר. עוד נטען, כי ההודעות פסולות כראיה מכוח דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, מאחר שהן נגבו תוך פגיעה בזכותו של המערער 2 להליך הוגן. זאת, כאשר חוקריו ניסו לשכנעו שלא להשמע לעצת עורך דינו לשמור על זכות השתיקה, וככלל, כאשר פגעו בזכות ההיוועצות עם עורך דינו לאורך כל חקירותיו.

בית משפט קמא בחן בקפידה את טענות שני המערערים בדבר אופן גביית הודעותיהם במשטרה. זאת, לאחר שצפה בהקלטות חקירותיהם, והקדיש ארבעה דיונים לשמיעת עדויות המערערים בחקירת הפרשה. רק לאחר זאת קבע, כי חרף פגיעה מסויימת בזכויותיו של המערער 2, הוא ויתר על זכות השתיקה מרצונו, ולא הושפע מהנסיבות להכניס טריז בינו לבין עורך דינו (ראו, לעניין זה, סעיף (14)(ז) להחלטת בית משפט קמא מיום 23.10.2012).

105. לאור זאת, לא מצאתי לנכון להתערב במסקנתו הבאה של בית משפט קמא, לפיה:

"חוקריו של נאשם 2 חרגו מספר פעמים מהשורה והפרו את זכויותיו של הנאשם, בעיקר בכל הקשור לניסיונות השכנוע שלא להישמע לעצת עוה"ד לשמור על זכות השתיקה. ניסיונות אלה לא ראויים וחלקם אף פסול, אולם הם לא שברו את רוחו של הנאשם, שאישר זאת במפורש, הוא היה ערני, דרוך ואף ידע להסיט את חוקריו למסלולים הרצויים לו.

הפרות זכות השתיקה לא שחקו את מודעותו לזכות זו או את רצונו של הנאשם, וכאשר החליט לוותר על השתיקה, עשה כן לאחר מחשבה אותה הביע במפורש, ברר את מילותיו, וחרף צעקותיו הרמות של קצקא סירב לענות לשאלות בעניין מעורבים אחרים. החלטת הנאשם כן לומר דברים מסוימים לא באה בגלל צעקות קצקא (החוקר-א.ש) ודבריו נאמרו חרף צעקותיו המיותרות. לא ניכרת השפעה מהותית עקב ההפרות הללו והויתור על זכות השתיקה היה ברור, מפורש ומונצח" (שם, סעיף 14(ח); ההדגשות שלי-א.ש.).

106. המערער גם הלן במסגרת ערעורו על קביעתו של בית משפט קמא, לפיה הוא והמערער שימשו שותפים לביצוע העבירות בהן הורשע המערער 2. יצוין, כי בניגוד לעולה מטיעוני המערער 2, הרי שהרשעתו לא כללה שימוש בסעיף 29 לחוק העונשין, אלא קביעה, כי העבירות המיניות בוצעו בנסיבות מחמירות של אינוס, שעניין "נוכחות אחר או אחרים שחברו יחד עמו לביצוע האינוס בידי אחד או אחדים מהם", לפי סעיף 345(ב)(5) לחוק העונשין. כך או כך, בית משפט קמא אכן ראה במערער 2 משום שותף סביל אך משמעותי של המערער. אף שהמערער 2 ביקש לשוות לעצמו, גם במסגרת ערעורו, מעמד פסיבי, עד כדי ראייתו כקורבן שווה מעמד ליתר נשותיו של המערער, לא כך התרשם בית משפט קמא ממעמדו.

ואכן, סבורני, כי אף שאין מחלוקת כי למערער 2 חלק קטן במעשים הקיצוניים והאכזריים שבוצעו בקורבנות, הרי שאין ספק, כי הוא שימש שותף למעשי המערער באישומים הרלוונטיים, והוא ביצע את חלקו באופן מודע, רצוני, ותוך הפקת תועלת ממעשיו. העדויות שנשמעו בבית משפט קמא מעלות כי המערער 2 מעולם לא התנגד, התלונן או התחמק מלהשתתף בהוצאתם לפועל של העונשים, וכי אף היו מקרים בהם הוא חיך תוך כדי ביצועם. אם כך, לא בכדי, נקבע בהכרעת הדין, כי המערער 2 "לא תפס עצמו כנטרלי או כקורבן, אלא כמי שנוטל חלק חשוב ב'תיקונים' עליהם החליט דניאל (המערער-א.ש), ודניאל עצמו ראה בו עמית וחבר לדרך ועשה בו שימוש כאדם הומוסקסואל נגד נשותיו" (פסקה 8 להכרעת הדין).

107. לטעמי, הביטוי המובהק ביותר לעובדת היותו של המערער 2 שותף אמת של המערער, ולא כלי בידיו, מצוי בעובדה שזה בחר להמנע מלעלות לדוכן העדות בבית משפט קמא, חרף האמירות המפלילות שמסר במהלך חקירותיו במשטרה. קשה לקבל את טענת המערער 2 בערעורו, כי הוא איבד את אמונו בבית המשפט לאור תוצאות משפט הזוטא, ומשום כך וויתר על עדותו בפניו. נוכח חומרת העבירות המיוחסות לו, ובשים לב לעובדה שהלה זכה לייעוץ משפטי, ניתן להניח, כעמדת המשיבה, כי הדבר נעשה לשם הגנה על המערער. למעשה, גם במהלך הדיון בפנינו ציין סנגורו של המערער 2, כי: "לנאשם (המערער 2-א.ש.) מאוד חשוב כי נאשם 1 (המערער - א.ש.) יזוכה. כל טענה שלי נעשית תוך מטרה מלאה שלא לפגוע במערער" (פרוטוקול מיום 11.8.2016, עמ' 18, ש'21-32). זאת ועוד, המערערים יוצגו על ידי סנגור משותף בערכאה קמא, וערעורו של המערער 2 נכתב על ידי עו"ד עוזסיני ארניה, שלימים מונתה לייצג את המערער.

לאור המפורט, הרי שיש לדחות את טענותיו של המערער 2 לפיהן לא היה שותף של המערער בביצוע המעשים המתוארים באישומים השלישי, הרביעי והשישי, בהם הורשע.

108. זה אף המקום לציין, כי לעובדת המנעותו של המערער 2 מלהעיד יש מספר משמעויות. ראשית, במצב הדברים האמור, הודעותיו של המערער 2 במשטרה הינן בגדר עדות שמועה ביחס למערער, אשר ניתן היה להגישן, רק אם מוסרן, המערער 2, היה משמש כעד במשפט. שנית, המנעותו מלהעיד הינה, כפי שקבע בית משפט קמא, בגדר

ראיית חיזוק לראיות שהצטברו נגדו, מכוח סעיף 162(א) לחוק סדר הדין הפלילי. לדידי מדובר בחיזוק משמעותי, מקום שהמערער 2 כן בחר להעיד במסגרת משפט הזוטא שניהל, קודם לשמיעת הראיות בתיק.

עבירת האינוס באישום השלישי

109. לשיטת המערער 2, בית משפט קמא טעה בהרשעתו בביצוע עבירת האינוס ב-ג' במסגרת האישום השלישי, נוכח העובדה כי עבירה זו אינה נזכרת בכתב האישום שהוגש נגדו, ומשלא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפני ההרשעה. המשיבה ביטאה עמדה אמביוולנטית בתגובה לטענה זו. מחד גיסא, היא טענה בעיקרי הטיעון (עמ' 2) כי ההרשעה של המערער 2 בעבירת מעשה הסדום במסגרת האישום השלישי הושמטה "בטעות" מסיכום הכרעת הדין; ומאידך גיסא, במסמך מאוחר יותר, שכותרתו "תגובת המשיבה להשלמת טיעוני המערער" נטען, כי בית משפט קמא לא התייחס להרשעה בעבירת האינוס בסוף הכרעת הדין וכן לא מזכיר אותה במסגרת גזר הדין, ולפיכך "נראה כי אין מקום להרחיב את הדיבור אודות עבירה זו" (סעיף 21).

110. חרף העמדה הבלתי הקוהרנטית מטעם המשיבה, דעתי היא שאין להתעלם מהרשעת המערער 2 בעבירת האינוס, כפי שנוסחה בסיכום ממצאי האישום השלישי (פסקה 71 להכרעת הדין), ויש לקבוע כי המערער 2 הורשע בה - למרות ההמנעות מאזכורה בסיכום כלל ההרשעות (עמ' 144 להכרעת הדין), כמו גם בגזר הדין, והגם שהמעשה לא נזכר בכתב האישום. האישום השלישי עוסק בענישה המינית - שכיבה בעירום על המערער 2 או מתחתיו, שהוטלה על הנשים בעקבות "הרהורים" על אודות המערער 2, וכן בבדיקות ה"רטיבות" שבוצעו בנשים באמצעות מקל. ואולם, במהלך שמיעת העדויות בבית המשפט התברר כי המערער נהג לבדוק אם המערער 2 מעורר את הנשים באופן מיני גם באמצעות אצבעות היד. מלבד עדותה של ה' שסיפרה כי המערער 2 ביצע, לבקשת המערער, בדיקת "רטיבות" באיבר מינה ובאיבר מינה של ג' באמצעות אצבעותיו, העידה אף ח' אודות בדיקת רטיבות שביצעה האשה א' ב-ד' באמצעות ידה; י', שאשש את עדותה של ה' בדבר בדיקת "הרטיבות" שביצע בה המערער 2 באצבעותיו; ואף הובאו ציטוטים מיומנה של ד', המבהירים כי המונח "הרטיבות" היה מוכר לה. יתר על כן, המערער עצמו העיד, אם כי התעקש להתייחס רק ל-ה' בעדותו, כי ה' ביקשה שיבצע בה בדיקה של "רטיבות" בידו, כדי להיות "כנה" לגמרי באשר להרהוריה על המערער 2, ואולם מאחר שלא הייתה "טהורה" באותו מועד, הציע לה כי מישהו אחר יבצע את הבדיקה. בנוסף, אישר המערער כי בדיקות "רטיבות" היו יכולות להתבצע בין הנשים כ"משחק".

111. לאור עדויות אלו, אין פלא כי בית משפט קמא קבע, כי המערער 2 ביצע בדיקת "רטיבות" ב-ג' באמצעות אצבעות ידו, וזאת על יסוד עדותה של ה', אשר נתמכה בעדויות י' ו-ח'. ומכאן הוא הורשע באינוסה של ג'. לא מצאתי בהרשעה האמורה כל פסול, הגם שבית משפט קמא לא ציין מפורשות כי הוא מרשיע את המערער בעובדות אחרות, מאלו המצוינות בכתב האישום, על יסוד סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי.

אשר לטענת המערער 2 כי לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן, כאמור בסעיף 184 הנזכר, הרי שלמערער 2 ניתנה הזדמנות כאמור. המערער 2 הואשם מלכתחילה בביצוע עבירות אינוס שעניין בדיקות "רטיבות" בנשים, יחד עם המערער. המערער 2 יכול היה לעלות על דוכן העדים ולהסביר, בעקבות העדויות שנשמעו בבית המשפט, מדוע הוא אינו מעורב בבדיקות ה"רטיבות", בין אם בוצעו באמצעות מקל ובין אם נעשו באמצעות היד. אך המערער 2 בחר שלא לעשות כן. לפיכך, דעתי היא כי ניתן היה להרשיעו בעבירה שעובדותיה לא צוינו בכתב האישום, בהתאם לתנאי סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי.

112. גם המערער 2 גרס כי העמדתו לדין היא בגדר אכיפה בררנית של הדין. האכיפה הבררנית התבטאה, לדעתו, בעובדה שהוא הועמד לדין בגין ביצוע בדיקות ה"רטיבות" במסגרת האישום השלישי, כאשר א' לא הועמדה לדין בעקבות ביצוע בדיקת ה"רטיבות" ב-ד', המתוארת באותו אישום. עוד נטען, כי המערער 2 הופלה לרעה משום העמדתו לדין במסגרת האישום הרביעי, כאשר הוחלט שלא להעמיד לדין את הנשים שהשתתפו בליקוק פי הטבעת שלו, אקט, אשר נערך, לשיטתו, כחלק ממשחק מיני בהסכמה. לבסוף, טען המערער 2 כי היה על המשיבה להגיש כתב אישום נגד ג' ו-ד', ולא רק נגדו, משום שנשים אלו נכחו במהלך המעשים שבוצעו ב-ה' במסגרת האישום השישי.

113. איני סבור כי טענותיו אלו של המערער 2 מבוססות מן הפן העובדתי, וקל וחומר שאין מצביעות על טעם משפטי לקבלן. כך, ואף שנקבע בהכרעת הדין כי א' ביצעה בדיקת "רטיבות" ב-ד', הרי שבדיקה זו בוצעה בהוראתו של המערער (ראו עדותה של ח' בעניין זה), ומשכך, ניתן להניח, כי המשיבה ראתה בה קורבן נוסף של שני המערערים, באופן שאינו מצדיק להעמידה לדין במסגרת האישום השלישי. כמו כן, בית משפט קמא קבע מפורשות, ובצדק, כי ליקוק פי הטבעת של המערער 2, המתואר באישום הרביעי, לא בוצע בהסכמת הקורבנות, וודאי שאין כל יסוד לטענה, לפיה דובר בחלק ממשחק מיני שהתנהל בהסכמתן של הנשים. בנוסף, אזכורן היחיד של ג' ו-ד' במסגרת ההרשעה באישום השישי נגע להיותן קורבנות למעשי אלימות של המערער, וזאת במסגרת עדותה של ז'. הגם שבכתב האישום מצוין, כי ד' שכנעה את ה' להסכים לדרישתו של המערער כי המערער 2 ילקק את איבר מינה, הרי שטענה זו לא נקבעה בהכרעת הדין וממילא, ד', היוותה אף היא קורבן של המערער, כקביעת בית משפט קמא. מעבר לכך, וכפי שאבהיר להלן, המערער 2 לא הוכיח כי ההמנעות מהעמדתן של הנשים הרלוונטיות לדין במסגרת האישומים המפורטים, מבוססת על שיקולים פסולים או בלתי ענייניים.

114. לשיטתי, טענותיו השגויות של המערער 2 בעניין האכיפה הבררנית מבוססות על עמדתו, לפיה מעמדו בקרב בני משפחת המערער זהה לזה של הנשים שהשתתפו באירועים הקשים, בהם אף הוא נטל חלק. כלומר, אף שלטענת סנגורו של המערער 2 הייתה לו "יכולת לקבוע דברים" וכי "הוא לא טען שהיה תחת כישוף. הוא לא טען שהכריחו אותו [...] גם היום לא בא ואומר הכריח אותי דניאל לעשות משהו שלא רציתי" (פרוטוקול מיום 11.8.2016, עמ' 19, ש' 25-23), עדיין, ומשבית משפט קמא קבע בהכרעת דינו שהמערער שלט בבני המשפחה, עמדתו של המערער 2 היא כי אין הוא שונה מיתר קורבנותיו של המערער. מעבר לעובדה שהמערער 2 טוען להגנתו טענות עובדתיות סותרות, הרי שעמדתו מוטעית מיסודה. ההבחנה בין המערער 2 לבין הנשים אינה מבוססת על אלמנט השליטה, כמו שהיא נשענת על העובדה, כי הנשים ספגו מהמערער מעשי התעללות ואלימות פיזית ומינית; איומים; השפלות; ורמיסה של כבודן העצמי וחירותן הבסיסית. המערער 2 סייע למערער להגשים את צרכיו המעוותים, ומשכך הוא וודאי אינו במעמד זהה לנשות המשפחה. מאחר שההבחנה בין המערער 2 לבין נשות המשפחה, לעניין שאלת ההעמדה לדין, מבוססת על העובדה כי האחרונות היו קורבנותיו של המערער, הרי שמדובר בהבחנה עניינית, ומשכך דינה של טענת המערער 2, בדבר קיומה של אכיפה בררנית בעניינו, להדחות לגופה.

כפל הרשעה במסגרת האישומים השלישי השישי

115. המערער 2 סבור, כי הרשעתו בביצוע מעשים מגונים ב-ה' במסגרת האישום השלישי והשישי היא בבחינת הרשעה כפולה באותם המעשים. איני שותף לעמדתו זו.

במסגרת האישום השלישי, הורשע המערער 2 בביצוע מעשים מגונים ב-ה', הכרוכים בשכיבתה כשהיא עירומה על המערער 2 לזמן מסוים, לעיתים ללילה שלם, תוך שעליה להמנע ממגע בין איברי המין שלה ושל המערער 2. זאת, בנסיון להפסיק את ה"הרהורים" על אודות המערער 2. לעומת זאת, האישום השישי עוסק במעשה מגונה, שעניינו ליקוק איבר מינה של ה' על ידי המערער 2, בניגוד לרצונה, כענישה על כך שעישנה סיגריות בניגוד להבטחתה למערער.

כפי שפירטתי בפס' 89 לעיל, אף יתר נסיבות האישום השלישי שונות מאלו המתוארות באישום השישי, וממילא, נוכח ריבוי העבירות והמשכותן לאורך השנים; והעובדה שה' הייתה הקורבן המרכזי של המערער, ייתכנו שני אישומים שעניינם ביצוע מעשים מגונים בה. עוד אוסיף, כי אין זהות בין העדויות על יסודן הוכחה עבירת המעשים המגונים בשני האישומים, אם כי מטבע הדברים, מרבית ההרשעות בהכרעת הדין מבוססות על עדויות של אותם עדים מרכזיים.

116. אין לקבל גם את הנחתו של המערער 2, לפיה הוא הורשע במסגרת האישום השישי בביצוע עבירת אינוס ב-ה', לאחר שזוכה מאותה עבירה במסגרת האישום השלישי. לטענת המערער 2, הוא הואשם בביצוע עבירות אינוס (באמצעות בדיקות "רטיבות") ב-ג', ד' ו-ה' במסגרת האישום השלישי, ולפיכך, משהורשע, הלכה למעשה, באינוסה של ג' בלבד, הרי שהוא זוכה מעבירות האינוס ב-ד' וב-ה', במסגרת אותו האישום. מכאן נטען, כי הרשעתו בביצוע עבירת אינוס ב-ה', באמצעות החדרת אצבעות לאיבר מינה, במסגרת האישום השישי, היא בבחינת הרשעה בעבירה ממנה כבר זוכה. התזה שמעלה המערער 2 אינה ברורה די צורכה.

המערער 2 הועמד לדין, במסגרת האישום השלישי, בטענה כי חבר למערער בביצוע עבירות אינוס בנשות המשפחה (מבלי שצוין בכתב האישום במי מדובר). זאת, באמצעות בדיקות "רטיבות" שבוצעו על ידי החדרת מקל לאברי המין של הנשים. המערער הורשע, כאמור, בביצוע עבירות האינוס בגין בדיקות ה"רטיבות" הנזכרות. ואולם בפני בית משפט קמא גם הוכח, כי המערער 2 החדיר את אצבעותיו לאיבר מינה של ג', במסגרת בדיקת ה"רטיבות", ולפיכך הוא הורשע באינוסה. המערער ממילא לא הועמד לדין בגין ביצוע אותה בדיקת "רטיבות" ב-ה', ולפיכך לא ניתן לטעון כי הוא זוכה ממנה. יתר על כן, נסיבות האישום השישי, במסגרתו הואשם המערער בהחדרת אצבעותיו לאיבר מינה של ה', קרי: באינוסה, שונות בתכלית מאלו הנוגעות לבדיקות ה"רטיבות" המתוארות האישום השלישי, כמפורט לעיל, וגם משום כך אין ממש בטענת המערער 2.

תוצאות הערעור על הכרעת הדין מטעם המערער 2

117. לאחר שדחיתי את עיקרי השגותיו של המערער 2, דעתי היא כי אין מקום להתערב בהכרעת הדין בעניינו, וכי זו כוללת את הרשעתו בעבירת האינוס ב-ג', במסגרת האישום השלישי.

בקשה להוספת ראיות נוספות ותיקון טעויות

118. טרם שאבחן את הערעורים על העונשים שהושתו על המערערים, אזכיר, כי לאחר הגשת הערעור הגישו המערערים בקשה משותפת להוספת ראיות נוספות בשלב הערעור. היקף הבקשה צומצם בשלב מאוחר יותר, במסגרת הדיון בערעור, מיום 11.8.2016. עניינה של הבקשה המעודכנת הוא בחמש ראיות, העשויות להשפיע, לשיטת ההגנה, על מידת מהימנות העדות שמסר הקטין מ' בבית משפט קמא.

כידוע, הגשת ראיות בשלב הערעור הינה חריג לכלל הקובע כי כלל הראיות הרלוונטיות יובאו בפני הערכאה הדיונית. ואולם, סעיף 211 לחוק סדר הדין הפלילי מאפשר לערכאת הערעור לגבות ראיות בשלב הערעור או להורות לערכאה הקודמת לגבותן, אם היא סבורה שהדבר "דרוש לעשיית צדק". הלכה מושרשת היא כי טרם החלטה בדבר גביית ראיות חדשות יתחשב בית המשפט בשלושה שיקולים עיקריים: ראשית, יכולתו של המבקש להגיש את הראיות הנוספות במהלך הדיון בערכאה הקודמת; שנית, האינטרס בדבר סופיות הדיון; ושלישית, האם יש בראיות החדשות, אם יתקבלו, לשנות את התוצאה אליה הגיעה הערכאה הקודמת (ע"פ 8948/12 נמר נ' מדינת ישראל (1.2.2016); ע"פ 2921/13 רייטבורג נ' מדינת ישראל (1.1.2015); ע"פ 2848/14 סיגר נ' מדינת ישראל (12.11.2014)).

119. בהסכמת הצדדים, עיינו בראיות שהמערערים ביקשו להגיש, ולשיטתי, אין מקום להתיר את הגשתן בשלב זה. זאת, אם משום שההגנה יכולה הייתה להשיג חלק מהראיות עובר לסיום הדיון בערכאה הדיונית; אם משום מידת הפגיעה בעקרון סופיות הדיון, בנסיבות המורכבות של התיק שלפנינו, במידה שתתקבל הבקשה; ואם בעיקר, משום שלא התרשמתי, כי יש בכלל הראיות, שהגשתן התבקשה, כדי להביא לשינוי בממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי בית משפט קמא.

120. טרם סיום חלק זה של חוות דעתי, ראוי להצביע על מספר טעויות שנפלו בכתב האישום ובהכרעת הדין, באשר לציון הנסיבות הרלוונטיות לביצוע העבירות. כך, ובעוד שהמשיבה ביקשה להאשים את המערערים בביצוע מעשי אינוס ומעשים מגונים בנסיבות מחמירות, שעניינן התעללות בקורבן, לפני, בזמן ביצוע המעשה ולאחריו (כמפורט באישום השלישי לכתב האישום), ובביצוע מעשה מגונה באותן נסיבות (כמפורט באישום הרביעי); הרי שבמסגרת ציון סעיפי החיקוק הרלוונטיים, היא הפנתה לסעיף 345(ב)(5) לחוק העונשין, העוסק בנסיבות מחמירות שעניינן נוכחות אחר או אחרים שחברו לנאשם לביצוע המעשה, ולא ציינה את סעיף 345(ב)(4) לחוק, שעניינו התעללות בקורבן. זאת, הגם שאין ספק כי אף הנסיבות המתוארות בסעיף 345(ב)(5) תואמות את האירועים שתוארו באותם אישומים, ושבגינם הורשעו המערערים. בסיכום ההרשעות בחלק האחרון של הכרעת הדין חזר בית משפט קמא על אותם סעיפי האישום, שציינה המשיבה בכתב האישום.

בנוסף, יודגש, כי במסגרת האישום השישי לכתב האישום הואשמו המערערים בביצוע מעשה אינוס וסדום בנסיבות מחמירות שעניינן התעללות בקורבן (סעיף 345(ב)(4)), ונוכחות אחר שחבר לנאשם בביצוע המעשים (סעיף 345(ב)(5)). אשר לביצוע המעשה המגונה נטען כי הוא בוצע בנסיבות מחמירות רק לפי סעיף 345(ב)(5), כלומר רק "בנוכחות אחר" אף שהוא בוצע בנסיבות דומות לאלו של מעשי האינוס והסדום, כלומר גם בנסיבות של התעללות בקורבן, לפי סעיף 345(ב)(4) לחוק. עוד יש להצביע על כך שבפנת הדיון באישום השישי ציין בית משפט קמא, כי המערערים מואשמים בביצוע עבירות של מעשה סדום, אינוס ומעשה מגונה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 345(ב)(4) ו- 345(ב)(5) לחוק העונשין (כמו גם בביצוע עבירת התקיפה, ממנה לבסוף זוכו). ואולם, בסיכום האישום (בעמ' 104 להכרעת הדין), וכן בסיכום כלל ההרשעות בחלק האחרון של הכרעת הדין (בעמ' 145), נקבע כי המערערים מורשעים בביצוע מעשים מגונים בנסיבות מחמירות וכן בעבירות אינוס ומעשי סדום, מבלי לציין שגם אלו בוצעו בנסיבות מחמירות. אין ספק, כי מדובר בטעות סופר, שכן העובדות שנקבעו על ידי בית משפט קמא מצביעות על ביצוע עבירות אינוס

ומעשי סדום תוך כדי התעללות בקורבן ובנוכחות "אחר" שחבר למעשי המערער.

הערעורים ההדדיים על גזרי הדין

טענות הצדדים

121. במסגרת ערעורו על גזר הדין, קבל המערער על חומרת עונש המאסר שהושת עליו. לשיטתו, גם אם הרשעתו באישום הראשון תיוותר על כנה, הרי שמדובר בעבירה מתמשכת, שבמסגרתה בוצעו מספר תתי עבירות המגבשות יחדיו את עבירת ההחזקה בתנאי עבדות. לפיכך, כך נטען, יש להתייחס לכלל עבירות המין, בהן הורשע המערער, כחלק מעבירת ההחזקה בתנאי עבדות. בהמשך, תיאר המערער את הנסיבות, אשר בעטיין ולשיטתו, היה על בית משפט להקל בעונשו. כך, ובין היתר, ציין המערער את העובדה שהוא לא הורשע בהחזקה בתנאי עבדות בכוח הזרוע אלא בכוח המחשבה, וכי מדובר בהרשעה ראשונה בעבירה, בנסיבות מעין אלו; כי מרבית הקורבנות, ובפרט אלו שהעידו, טוענים לחפותו, עמדה שבית משפט קמא התעלם ממנה עת שקל את גזר הדין; כי חלק ניכר מהאישומים מבוסס על אחריות שילוחית של המערער ולא על אחריותו האישית; כי לא נגרם נזק פיזי לקורבנות, ודווקא עונש מאסר יגרום נזק נפשי לנשותיו ולילדיו; כי המערער נענש כבר בעצם ניתוק הקשר מילדיו; אין לו כל עבר פלילי; וכי חומרת העונש דומה לזו שהושתה על העבריין העיקרי בעניין קוגמן במחוזי, אשר נסיבותיו קשות פי כמה מאלו שלפניו. לאור המפורט לעיל, סבור המערער, כי יש להשית עליו, בגין כלל העבירות בהן הורשע, עונש של 6 שנות מאסר, לכל היותר.

בהשלמת טיעוניו הוסיף המערער והדגיש, כי מאז שניתן גזר דינו הוא איבד את כל משפחתו הגרעינית בנסיבות טראגיות, וטען כי היה על בית משפט קמא להתחשב בכך שמרבית העבירות, מושא הרשעתו, בוצעו בשנתיים האחרונות עובר למעצרו, כאשר קודם לכן התנהלה המשפחה, מבלי שבוצעו "כמעט כל עבירות פליליות".

122. המערער 2 ביקש להורות על קיצור משמעותי של עונש המאסר, בטענה כי מתחם הענישה בעניינו נע בין שנה וחצי ל-4 שנות מאסר. ביתר פירוט נטען, כי בגזירת עונשו במסגרת מתחם הענישה לא נתן בית משפט קמא את דעתו לחלקו היחסי של המערער 2 בביצוע העבירות, ולמידת ההשפעה של המערער עליו; לעובדה שלביצוע העבירות לא קדם תכנון מוקדם, ולא נגרם בעבירות נזק פיזי למי מהנשים; לעובדה שהמערער 2 היה סבור כי המעשים בוצעו בהסכמה, ולהתנהלות רשויות אכיפת החוק כלפיו; לגילו ולעובדת היותו בן יחיד, ונעדר עבר פלילי. בנוסף, נטען כי בית משפט קמא טעה כשהקיש מחומרת הענישה בעניין קוגמן במחוזי לעניינו, וכי יש ליתן משקל לחלוף הזמן מאז בוצעו העבירות, ועד למועד בו יוכרע הערעור על גזר הדין. כזכור, ומאז הגשת הערעור, המערער 2 כבר סיים לרצות את עונש המאסר שהושת עליו.

123. המשיבה מצידה ביקשה לדחות את טענות המערערים לעניין חומרת העונש וערערה בנפרד על קולת העונש שהושת עליהם. לטענת המשיבה, גזר דינו של המערער אינו מבטא כראוי את המימד האכזרי והסדיסטי של מעשיו, ואת היקף הנזק שגרם לקורבנותיו. המשיבה הוסיפה וציינה, כי חלק מהאישומים בהם הורשע מצדיקים, כלשעצמם, השתת עונש מאסר, הקרוב בהיקפו לזה שהוטל על המערער בגין כלל מעשיו, וכי אין לזקוף לטובתו נסיבות לקולא. וודאי, לא כאלו המצדיקות את גזירת עונשו במחצית התחתונה של מתחם הענישה, כפי שעשה בית משפט קמא. לעניין עונשו של המערער 2, נטען, כי גזר דינו אינו הולם את ריבוי האירועים והעבירות בהם הורשע; את העובדה, כי חרף היותו נתון

למרותו של המערער, המערער 2 לא התנגד מעולם להשתתפות בביצוע ה"דינים" ולעונשים שהוטלו על הקורבנות, לא התחמק מביצועם, ולעיתים אף נהנה מהם; את חוסר נטילת האחריות על מעשיו; ואת דו"ח הערכת המסוכנות בעניינו של המערער 2, אשר קבע כי נשקפת ממנו מסוכנות ברמה בינונית לטווח ארוך.

דיון והכרעה לעניין העונש

124. הלכה מושרשת היא, כי התערבות ערכאת הערעור בעונש שקבעה הערכאה הדיונית מצומצמת למקרים חריגים בלבד, שעניינם טעות מהותית בגזר הדין או סטייה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת בנסיבות דומות (ע"פ 10184/16 חטיב נ' מדינת ישראל (7.2.2018); ע"פ 6734/16 פלוני נ' מדינת ישראל (25.10.2017); ע"פ 733/17 אבו מיאלה נ' מדינת ישראל (7.6.2017)).

לאחר שעיינתי בהשגות המערערים על גזר דינם ובערעור המשיבה על קולת עונשם, הגעתי לכלל מסקנה, כי אין מקום להתערב במידת העונש שהושתה על המערערים, גם בשים לב לזיכוי של המערער מעבירת מעשה הסדום במסגרת האישום השנים עשר, ולהרשעתו של המערער 2 בעבירת האינוס במסגרת האישום השלישי.

125. אשר לעונשו של המערער, אבהיר, כי לא מצאתי טעם משפטי וערכי לקבל את השקפתו, לפיה עבירת ההחזקה בתנאי עבדות כוללת בחובה גם את יתר עבירות המין בהן הורשע. הטענה אינה מתיישבת עם תכלית העבירה שעניינה החזקה בתנאי עבדות ומאפייניה; נעדרת כל תימוכין משפטיים; ושגויה מבחינה ערכית וחברתית. במצב הדברים המתואר בהכרעת הדין, ואשר עליו עמדתי בחוות דעתי, כל עבירה ועבירה, בין אם מדובר בעבירת מין ובין אם בעבירה אחרת, נושאת עימה משמעות, כאב וייסורים קשים, שספק אם ימחו מהקורבן, גם שנים לאחר שזה הצליח להתנתק מהשפעתו ומשליטתו הרגשית של המערער בו. אין כל הצדקה לראות במכלול המעשים המשפילים והאכזריים שביצע המערער מקשה אחת, לשם הקלה בעונשו.

126. אף לא ראיתי בנסיבות עליהן הצביע המערער, משום עילה לקבל את ערעורו על גזר הדין. חלק מאותן "נסיבות" מהווה, הלכה למעשה, ערעור נוסף על ממצאי עובדה שנקבעו בבית משפט קמא, וחלק אחר, כגון גילו; עברו הנקי; סיועו לנזקקים; והשפעת המאסר על הנשים שעודן נאמנות לו, בהחלט נשקל במסגרת גזר דינה של הערכאה הדיונית. בראי מעשיו של המערער, שעד עתה הוא אינו מכיר בחומרתם, אין ליתן משקל משמעותי לנסיבות העומדות לזכותו.

נזכיר, כי המערער, השתמש באישיותו המניפולטיבית ובאמונה הרוחנית-דתית, המשותפת לכלל בני המשפחה, על מנת לשעבד אליו את קורבנותיו, ולנצלם לסיפוק צרכיו הכלכליים והמיניים המעוותים. הקורבנות, בעיקרן נשים צעירות הצמאות לתחושת שייכות ולהרגשת בטחון, אותן חשבו כי מצאו אצל המערער, העריצו אותו הערצה עיוורת והיו מוכנות לעשות, כמעט כל דבר, למענו. ילדיו הקטינים נולדו או השתלבו אל תוך מציאות החיים המעוותת, שהכתיב המערער לקורבנותיו. המערער שלט באופן ממשי, ולאורך שנים, כמעט בכל תחומי חייהם של הקורבנות, בגירים כקטינים; לכד את נפשותיהם; ניתק אותם מסביבתם; ושלל את חירותם. הוא הצליח, גם באמצעות המערער 2, למסד בביתו שגרת "חיים" מסויטת הכוללת ענישה פיזית, מינית ופסיכולוגית של כל מי שנקרה בדרכו. העונשים, קרי: עבירות המין, האלימות, ההתעללות והכליאה, הושתו על הקורבנות, ללא שום התראה ומבלי כל הגיון או פשר. זאת, רק משום כוחו הבלתי מוגבל של המערער.

מעשיו של המערער, שנמשכו לאורך שנים, ואשר התאפיינו באכזריות ובסדיזם, הינם חריגים בכל קנה מידה, אף שבית משפט זה כבר נחשף למעשים קשים ומזעזעים, לא אחת. ענישה "בעירום"; בדיקות "רטיבות"; תקיפה בשוקרים חשמליים; הטבעת קטינים באמבטיה; החדרת מקלות של מטאטא לפי הטבעת של הנשים והקטינים - הם מעשים המצויים מעל ליכולת האנושית להבין, והלב ממאן לקבל.

127. בנסיבות המתוארות, הטענה, המשותפת גם למערער 2, לפיה לא נגרם נזק פיזי למי מקורבנות באופן המצדיק הקלה בעונשם, מוטב היה לה שלא תטען. לא המכה היבשה, ולא הפצע באיברים האינטימיים הם שישארו עם הקורבנות לעד. המערער שעבד את הקורבנות לחיי אלימות מינית ופיזית חריגה; רמס את כבודם העצמי; ניתק אותם מקשרי המשפחה הקודמים ומסביבת חיים נורמטיבית; השפיל, דיכא וביזה את נשותיו וילדיו. מעשיו של המערער שיבשו את תפיסת המציאות התקינה של קורבנותיו, ובפרט את האופן בו הם אמורים לחוות את משמעות התומכת של התא המשפחתי. הדברים אמורים, כמובן, ביתר שאת לגבי ילדיו הקטינים של המערער, שחלקם כלל לא ידעו על קיומה של אפשרות לחיות את חייהם בצורה אחרת, ועליהם ללמוד זאת, כעת, מחדש. על פי גישה זו, דומה, כי הנזק הנפשי שנגרם לקורבנותיו של המערער עולה לאין שיעור על זה הנזק הפיזי, שגם בו אין להקל ראש.

אכן, וכפי שציין בית משפט קמא, בעניינה של עבירת ההחזקה בתנאי עבדות בכלל, ובנסיבות המזעזעות והחריגות, המתוארות בהכרעת הדין, בפרט, קשה להצביע על "מדיניות ענישה" נהגת. אף המתואר בפסק הדין בעניין קוגמן במחוזי, אינו דומה במיוחד למציאות האלימה והמסויטת שכפה המערער על קורבנותיו. יש לזכור, כי המערער הורשע בביצוע עשרות עבירות שבצידן עונשי מאסר דו ספרתיים, ונוכח עובדה זו, ובעיקר בשים לב לחומרת העבירות שביצע, משך ביצוען ומספר קורבנותיו, הרי שלשיטתי, עונש המאסר שהושת עליו, אינו מחמיר מדי.

עם זאת, אינני סבור כי בנסיבות העניין יש להחמיר בעונש זה כעתירת המשיבה, שכן גם אם העונש נטה לקולה, אין מדובר, לטעמי, בסטייה קיצונית מרמת הענישה הראויה.

128. לא מצאתי אף בטיעוני המערער 2 עילה להקל בעונשו. בניגוד לטענתו, חלקו הקטן בביצוע העבירות בא לידי ביטוי בעובדה שתקופת המאסר שהושתה עליו הינה קצרה למדי, וודאי בהשוואה לתקופת המאסר שנגזרה על המערער. בנוסף, ובהתחשב בכך שהמערער 2 חבר למערער בביצוע מספר עבירות של מעשים מגונים; מעשי סדום; ומעשי אינוס בנסיבות מחמירות, וכן בעובדה שהוא לא נטל אחריות על מעשיו, הרי שהעונש בן 6 שנות המאסר שהוטל עליו מצוי על הצד הקל של מנעד הענישה, בעבירות דומות.

אף כאן, אינני סבור כי יש לקבל את ערעור המשיבה על קולת העונש, משום שהוא אינו מבטא חריגה מהותית מרמת הענישה הראויה. שיקול נוסף נוגע לכך שהמערער 2 סיים לרצות את עונשו, ואין מקום, בנסיבות העניין, להורות על החזרתו לריצוי עונש מאסר נוסף.

129. לאור האמור, לא ראיתי לקבל את הערעורים ההדדיים על גזרי הדין שהושתו על המערערים בבית משפט קמא.

סוף דבר

130. לו תשמע דעתי ידחו הערעורים על הכרעת הדין, בכפוף לזיכוי של המערער מעבירת מעשה הסדום, במסגרת האישום השנים עשר. בנוסף, יורשע המערער, במסגרת אותו אישום, בביצוע מעשים מגונים בקטין בן משפחה, שלא בהסכמתו, כאמור בפס' 101 לעיל. המערער 2 יורשע בעבירת אינוס של ג', במסגרת האישום השלישי, כאמור בפס' 117 לעיל. כמו כן, ידחו הערעורים ההדדיים על גזרי הדין.

ש ו פ ט

השופט (בדימ') י' דנציגר:

אני מצטרף בהסכמה לחוות דעתו המפורטת והמעמיקה של חברי השופט א' שהם.

ש ו פ ט (בדימ')

השופט נ' סולברג:

מסכת של תוהו ובוהו, שכרון של כוח, רוע והשחתה. לא אוסיף על דברי חברי, השופט א' שהם, משום שהם ממצים, והמוסיף - גורע. אני מסכים עם דרך הילוכו המנומקת ועם מסקנותיו של חברי, במה שנוגע לערעורים על הכרעת הדין ועל גזר הדין.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, י"ג בסיון התשע"ח (27.5.2018).

ש ו פ ט (בדימ') ש ו פ ט ש ו פ ט

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. I38.doc_13080270 יא